ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

"Ωσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευρὰν Σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικοὺς αὐτοῖς κρουνούς.
'Απὸ τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1964 'Αριθ. Δελτίου 24

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

(συνέχεια)

ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ) ΑΘΗΝΑΙ

Διευθύνεται ὑπὸ Ἐπιτροπῆς

Ὑπεύθυνος Συντάξεως Ἀγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος Ἀγ. Κωνσταντίνου 14
Διανέμεται Δωρεὰν — Ἐκδίδεται ἀνὰ τριμηνίαν

Ἀριθ. Δελ 24 — Φθινόπωρο 1964

Ἡ παγκόσμια ἀδελφότητα δὲν εἶναι ἰδανικό, εἶναι πραγματικότητα. Ἰδανικὸ εἶναι ἡ ἐπίγνωση αὐτῆς τῆς πραγματικότητας.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ

Ὁμιλίες στὰ γραφεῖα τῆς Θ. ΕΝ. (Χαρ. Τρικούπη 26) κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευὴ 8 μ μ. Τὰ γραφεῖα ἀνοιχτὰ 7-9 μ. μ.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Α΄ΠΕΦΤΟΥΝ ΤΑ ΦΥΛΛΑ

Πέφτουν τά φύλλα.
Πέφτουν σάν ἀπό μακριά
νά μαραίνονται στόν οὐρανό
κῆποι ἀλαργινοί.

Πέφτουν σέ ἄπλαστες μορφές
καί τίς νύχτες πέφτει ἡ βαρειά γῆ
μ'ὅλα τ'ἄστρα στή μοναξιά.

Ὅλοι μας πέφτουμε.
Νά: αὐτό δά τό χέρι πέφτει
καί γιά κύτα τ'ἄλλο...
Ἔτσι εἶν' ὅλα.

Κι ὅμως εἶν' Ἕνας πού
αὐτό τό πέσιμο ἀτέλειωτα
ἀπαλά στά χέρια του κρατᾶ.

Ρ. Μ. Ρίλκε (Rainec Maria Rilke , 1875-1926), αὐστριακός ποιητής

Μετάφρ. Χρυσῆς Ι. Καφαλοπούλου

Β΄ Ο ΚΟΣΜΟΣ

Δέν εἶναι ὁ κόσμος
παρά μιά δροσοσταλίδα
πού ἀναριγεῖ κάθε στιγμή
πάνω στό μίσχο ἀνθοῦ,
κι ὅμως...
καί μ'ὅλο αὐτό...

Ἴσα, γιαπωνέζος δραματικός ποιητής τοῦ ΙΕ΄αἰώνα
Ἀπό τό δράμα ν ό[1] "Τό χινοπωριάτικο τριζόνι"
Ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ΄ Κ Λ Α Μ Α

Τί σ'ἔπιασε καρδιά μου σήμερα;
Γιατί νά τραγουδήσεις θέλεις;
τῶν νικημένων τό στριγγιό τραγούδι,
μαζί μέ τούς φτωχούς, τούς ἀποτυχημένους,
μαζί μέ τούς ἁμαρτωλούς, τῆς γῆς τούς κολασμένους;
Ποῖος ἄνεμος ἀπόκοσμος φυσομανάει
-ποῦθ'ἔρχεται-
καί μουρμουράει
μέσα στά φυλλοκάρδια σου,
λόγια συμπόνιας γιά τούς πικραμένους,
λόγια μοιρολογιοῦ
γι'αὐτούς πού φύγαν κουρασμένοι, πονεμένοι;
Γιατί νά τραγουδήσεις θέλεις σήμερα
τῶν νικημένων τό τραγούδι
πά στό σκοπό πού'χει τό κλάμα κι ὁ λυγμός;

Δημήτρης Θεοδωρίδης
Ἀπό τό "Στοῦ σύθαμπου τή σιγαλιά" τῆς συλλογῆς "'Αντίλαλοι"

Δ΄ Λ Υ Γ Μ Ο Σ

Γιατί ἔτσι κρυώνω; Μή ὅλη ἡ γῆ δέν εἶναι μιά ἀγκαλιά
πού καί τόν πλούσιον ἄρχοντα καί τό φτωχό ζητιάνο
μέ ἴδια λαχτάρα τούς κρατᾶ στόν κόρφο της ἐπάνω;
Γιατί νά κρυώνω, ἔτσι στῆς γῆς πάνω τήν ἀγκαλιά;
Κι'ἄν μόνα χάδια ἐγνώρισα τοῦ 'Ιούδα τά φιλιά
κι'ἄν ἡ χαρά κλείνει τήν πόρτα ὅταν ἀπόξω φτάνω
γιατί νά κρυώνω ἀφοῦ εἶναι ἡ γῆ μι' ἀπέραντη ἀγκαλιά
κι'ἔχω ἀδερφούς μου τό σκυλί καί τό ζητιάνο;

Μελισσάνθη. 'Από τή συλλογή "Ἡ φλεγομένη βάτος"

---

1. Σημ. συντ. Γιά τά δράματα ν ό βλ. Μαρ. Οἰκονόμου "Τά γιαπωνέζικα δράματα ν ό (Πελεκάν, τεῦχ. 13:Χειμῶνας 1961-1963)σελ.2

ΟΥΪΛΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ
1564-1616

ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΓΙΟΡΤΑΣΜΟ

Παντοῦ γιορτάζονται φέτος μέ ἀσύγκριτη λαμπρότητα τά τετρακόσια χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ Σαίξπηρ. Κανένας γιορτασμός δέ μπορεῖ νά εἶναι ἀντάξιος τῆς κορυφαίας αὐτῆς δραματουργικῆς μεγαλοφυΐας, πού εἶναι καί ὁ Αἰσχύλος καί ὁ 'Αριστοφάνης τῆς νεώτερης σκηνῆς. Γιατί στά ἔργα τοῦ Σαίξπηρ, ὅπως στή ζωή, τό τραγικό συνυφαίνεται μέ τό κωμικό. Τό βλέμμα τοῦ Σαίξπηρ, ὅπως λέει ὁ Γιάννης Χατζίνης, ἀγκαλιάζει ὅλη τή ζωή.

Χρέος του θεωρεῖ καί ὁ ΠΕΛΕΚΑΝ νά προσθέσει τή μικρή του τή συμμετοχή στόν παγκόσμιο γιορτασμό, φόρο τιμῆς νά προσφέρει κι αὐτός στό μεγάλο ἱεροφάντη τοῦ μυητικοῦ θεάτρου.

Ἡ συμμετοχή ἀρχίζει σ'ἐτοῦτο τό τεῦχος. Γίνεται παρακάτω ἡ διήγηση τῆς ρωμαντικῆς ἱστορίας πού ἀποτελεῖ τήν ὑπόθεση τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Σαίξπηρ, τῆς "Τρικυμίας". Κ' ἔπειτα δημοσιεύεται ἕνα χαραχτηριστικό ἀπόσπασμα ἀπ'αὐτό τό ἔργο τῆς ὥριμης φιλοσοφημένης σκέψης τοῦ μεγαλουργοῦ δραματικοῦ ποιητῆ, ἀπ'

αὐτή τήν ἀριστουργηματική τή θεατρική του σύνθεση τή φαντασμαγορική, πού τή σχηματίζουνε μορφές καί ἐνέργειες τοῦ ὁρατοῦ καί τοῦ ἀόρατου κόσμου. Καί πού ἡ ὑποβλητική γοητεία της κεντρίζει τό στοχαστικό ἀναγνώστη νά ψάξει νά βρεῖ ἀλληγορικές ἔννοιες, νά μπεῖ στό βάθος τοῦ μυητικοῦ συμβολισμοῦ της.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ "ΤΡΙΚΥΜΙΑΣ" ΤΟΥ ΣΑΙΞΠΗΡ

Παραμυθένια εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς "Τρικυμίας" τοῦ Σαίξπηρ. Ἡ ὑπόθεση ξετυλίγεται σ'ἕνα φανταστικό ἐρημονήσι μαγεμένο ἀπό τά περίσσια τά ξόρκια πού τούριξε μιά κακιά μάγισσα,ἡ Συκοράκα, πρίν νά πεθάνει. Μελετητής τῆς μαγείας εἶναι ὁ κεντρικός ἥρωας, ὁ Πρόσπερος, πού ζεῖ ἐκεῖ πέρα μαζί μέ τή δεκαπεντάχρονη τήν κόρη του, τήν ἀγγελόμορφη κι ἀγγελόψυχη Μιράντα. Κάτοικος τοῦ μακρινοῦ αὐτοῦ νησιοῦ εἶναι κι ὁ Κάλιμπαν, ὁ γιός τῆς Συκοράκας, ἕνα τερατόμορφο πλάσμα, μισό ἄνθρωπος καί μισό ζῶο, μέ πηχτά σκοτάδια στό μυαλό καί στήν καρδιά. Εἶναι καί τά καλόκαρδα τ'ἀγερικά, πού τά σφήνωσε ἡ μάγισσα μέσα σέ κορμούς δέντρων γιά νά τά ἐκδικηθεῖ ἐπειδή ἀρνηθήκανε νά ὑπακούσουνε τίς σκληρές τίς προσταγές της καί πού ἀρχηγό τους ἔχουνε τόν τρισχαριτωμένο τόν Ἄριελ.

Ἄλλον καιρό ἤτανε δούκας τοῦ Μιλάνου ὁ Πρόσπερος. Μά πιό πολύ ἀπό τό δουκάτο του ἀγαποῦσε τά βιβλία. Τόν τραβοῦσε πάντα ἡ μελέτη, ἡ γνώση. Τόνε φλόγιζε ἡ λαχτάρα νά τελειοποιήσει τόν ἑαυτό του. Κι ἄφηνε τόν ἀδερφό του τόν Ἀντώνιο νά κυβερνάει οὐσιαστικά τό δουκάτο. Ὁ δολερός αὐτός ἀδερφός ἅρπαξε τήν εὐκαιρία νά γίνει ἀπόλυτος ἀφέντης τοῦ Μιλάνου. Μέ τή βοήθεια τοῦ βασιλιᾶ τῆς Νάπολης, παλιοῦ ἐχτροῦ τοῦ Πρόσπερου, κατάφερε νά μπάσει κι αὐτόνε καί τό κοριτσάκι του σ'ἕνα χιλιοτρυπημένο καράβι δίχως ἄρμενα καί πανιά καί ξάρτια. Καί τό παράτησε στήν ἀνοιχτή θάλασσα. Τά κύματα τελικά φέρανε τό ἀκυβέρνητο σαπιοκάραβο στήν ἄξενη τήν ἀκροπελαγιά κεινοῦ τοῦ ἀπόμερου ἐρημόνησου, πού φέρνει στό νοῦ μας τήν εἰκόνα τοῦ νησιοῦ τοῦ Ροβινσώνα καί τήν εἰκόνα τῆς Λήμνου ὅπως περιγράφεται στό "Φιλοχτήτη" τοῦ Σοφοκλῆ.

Ὁ Πρόσπερος δέν εἶχε πληγιασμένο πόδι κι ἀρρωστημένο κορμί σάν τόν ἥρωα τοῦ Σοφοκλῆ. Οὔτε ἤτανε ἄνθρωπος τῆς ἐξωτερικῆς δράσης σάν τόν ἥρωα τοῦ Ντέ Φόου. Ἤτανε ἄνθρωπος τῆς θεωρητικῆς σκέψης, τῆς θεωρητικῆς ζωῆς. Βάδισε τή βασιλική ὁδό τῆς μελέτης. Μελέτησε τά πολυαγαπημένα του τά βιβλία, πού κρυφά τοῦ τάφερε κεῖνο τόν καιρό στό καράβι ἕνας πονόψυχος παλατιανός του, ὁ Γονζάλος. Σπούδασε τά μυστικά τῆς μαγείας, τίς ἀπόκρυφες δυνάμεις τῆς φύσης. Μέ τή μαγική του τέχνη λεφτέρωσε τόν Ἄριελ καί τ' ἄλλα τά ἄκακα πνεύματα τοῦ νησιοῦ. Κι αὐτά ἀπό εὐγνωμοσύνη πρόθυμα τόν ὑπηρετούσανε. Καλλιέργησε τό πνεῦμα τῆς θυγατέρας του,

τοῦ "Χερουβείμ πού τόν φύλαξε", τῆς ἁγνῆς παιδούλας πού ἡ γλυκιά της ἡ παρουσία τούδωσε τό κουράγιο νά ὑποφέρει τίς δοκιμασίες του. Πού "στό χαμόγελό της στάλαξε ὁ οὐρανός τή δύναμη του". Μέ ἀτράνταχτη πίστη στό καλό γύρεψε καί τοῦ Κάλιμπαν τή σκοταδιασμένη τήν ψυχή νά φωτίσει. Τό μόνο πού πέτυχε ἤτανε νά τόνε μάθει νά μιλάει. Καί γιά τό μόνο πού μεταχειρίστηκε τή μιλιά τήν ἀνθρώπινη τῆς στρίγγλας τό γέννημα ἤτανε γιά νά ξεστομίζει κατάρες φριχτές καί γιά νά κάνει ἐπικλήσεις στό Θεό τῆς μάνας του τό Σέτεβο, τό πνεῦμα τοῦ κακοῦ[1]. Ὁ Κάλιμπαν ἔκανε μονάχα γιά βαριές δουλειές σκλάβου. Καί μονάχα ὁ φόβος τόν δάμαζε.

Ὅλα τοῦτα τά περιστατικά δέν παρασταίνονται στίς σκηνές τῆς "Τρικυμίας". Τ'ἀνιστορεῖ ὁ Πρόσπερος στή Μιράντα. Ὅταν ἀρχίζει ἡ πρώτη πράξη, ἔχουνε περάσει δώδεκα χρόνια ἀπό τότες πού φτάσανε στό νησί τῆς ἐξορίας. Σωστά παρατηρήθηκε ἀπό τόν Ἰάκωβο Πολυλᾶ κι ἀπό ἄλλους ὅτι σ'αὐτό τό ἔργο μέ τήν ἀξιοθαύμαστη τήν τεχνική οἰκονομία ἡ πλοκή δέν εἶναι ὁλόκληρη. Τό δέσιμό της γίνεται πρίν ἀπ'τήν ἀρχή τῆς δράσης κ'ἔξω ἀπό τόν τόπο της. Καί μόνο τή λύση τῆς πλοκῆς παρουσιάζει τό ἔργο. Καί τήν κ ά θ α ρ σ η.

Ἕνα καράβι ναυαγεῖ στ'ἀνοιχτά ἀπ'τή φουρτούνα πού ξέσπασε μέ τοῦ Πρόσπερου τά μάγια. Ὁ βασιλιάς τῆς Νάπολης ὁ Ἀλόνσος, ὁ γιός του ὁ ὡραῖος κ'εὐγενικός Φερδινάνδος, ὁ ἀδερφός τοῦ βασιλιᾶ ὁ Σεβαστιανός, ὁ ἀδερφός τοῦ Πρόσπερου ὁ Ἀντώνιος κ'ἡ ἀκολουθία τους θαλασσοδαρμένοι ξεπέφτουνε στό νησί τοῦ ἀδικημένου. Τούς σκορπίζει μιά ἄγνωστή τους δύναμη, ἡ δύναμη τοῦ ἀθώρητου Ἄριελ. Κι ὁ καθένας τους θαρρεῖ πώς μόνο αὐτός γλίτωσε. Βασανίζονται ἀπ'τήν ἀγωνία, ἀπ'τήν ἐρημιά τους, ἀπ'τά σιχαμερά τά βαλτονέρια καί τ'ἀγκαθερά χαμόδεντρα ὅπου παραδέρνουνε.

Τό σχέδιο τοῦ Πρόσπερου εἶναι νά πάρει πίσω τό χαμένο του δουκάτο, νά γίνει τῆς Μιράντας του ταίρι τό ρηγόπουλο τῆς Νάπολης κ'οἱ ἔνοχοι νά μετανιώσουν γιά τά κρίματά τους. Πετυχαίνει τό σχέδιο. Πλέκεται τό ἀθῶο εἰδύλλιο καί παίρνει εὐτυχισμένο τέλος. Οἱ δοκιμασίες ὁδηγοῦνε τόν κάθε ἔνοχο σέ κάποιο βαθμό μετάνοιας ἀνάλογο μέ τήν πνευματική του στάθμη. Μά καί πέρα ἀπ'αὐτό τό σχέδιο δούλεψε ἡ δοκιμασία. Ὁ Πρόσπερος, ὁ σπουδαστής τῆς σοφίας, σάν ἔχει στήν ἐξουσία του ἀνυπεράσπιστους τούς καραβοτσακισμένους κι ἀλαλιασμένους ἐχτρούς του, ὑψώνεται στό μεγαλεῖο τῆς συχώρεσης. Φούντωσε μέσα του τῆς συμπόνιας ἡ φλόγα, πού τή θρακιά της τή συδαυλίσανε τά σπλαχνικά αἰσθήματα τῆς κόρης του τῆς μυριάκριβης. Ὕστερα χαρίζει στόν Ἄριελ καί στ'ἄλλα τά γελαστά ξωτικά τήν ποθητή λεφτεριά. Παρατάει τή μαγεία καί τῆς δοκιμασίας τό νησί τό μαγικό.

Κι ἅμα ξαναπαίρνει τό δουκάτο του, εἶναι πιά ὁ σοφός κυβερνήτης του, ὁ ἄξιος ἡγέτης τοῦ λαοῦ του.

Μαρία Οἰκονόμου

---

1. Ἡ σχέση τοῦ Κάλιμπαν μέ τό Σέτεβο θαυμάσια περιγράφεται στό πολύστιχο ποίημα τοῦ Μπράουνινγκ " Ὁ Κάλιμπαν γιά τό Σέτεβο".

Η ΨΥΧΟΠΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΠΕΡΟΥ

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ Πές μου, Πνέμα, τί κάνει ὁ βασιλέας
Κ'οἱ σύντροφοί του.
Εἶναι μαζύ κλεισμένοι
Ὡς πρόσταξες, ἐκεῖ πού ὁ ἴδιος, Κύριε,
Τούς ἄφησες, στό λόγγο ἀπό φλαμούρια,
Πού τό κελλί σου ἀπό καιρούς φυλάει.
Φυλακωμένοι εἶνε ὅλοι· δέ μποροῦν
Χωρίς τό λύσιμό σου νά σαλέψουν.
Ὁ ρήγας, ὁ ἀδερφός του κι ὁ δικός σου
Ἀλαλιασμένοι εἶνε κ' οἱ τρεῖς,
Κ'οἱ ἐπίλοιποι τούς κλαῖν γιομάτοι λύπη
Καί τρόμο, μά πλιό ἀπ'ὅλους, Κύριε, ἐκεῖνος
Ὁ γέροντας πού ἐσύ ἀγαθό Γονζάλο
Τόν εἶπες· ἀπ'τά μάτια του τά δάκρυα
Ἔσταξαν χάμου, σάν ἀπ'τίς ρονιές
Τίς καλαμένιες τοῦ χειμώνα οἱ στάλες.
Τόσο πολύ ἐνεργοῦν τά μαγικά σου
Πού ἄν τώρα τούς θωροῦσες θά γενόταν
Πλιό μαλακή ἡ καρδιά σου.
ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ Ἔτσι λές, Πνέμα;
ΑΡΙΕΛ Βέβαια ἡ δική μου ἄν ἦταν ἀπό κρέας.
ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ Καί τό χρωστᾶ ἡ δική μου· ἐσύ δέν εἶσαι
Παρά ἀγέρας κι' ὡστόσο ψυχοπόνια
Καί σπλάχνος γιά τή θλίψη τους σέ γγίζει·
Κ'ἐγώ ποῦμαι ἕνας ὅμοιος τους καί πώχω
Τά ἴδια τους τά ἀνίκητα τά πάθη
Δέν πρέπει φυσικώτερα ἀπό σένα
Νά συμπονέσω; Τ'ἀδικήματά τους
Μ'ἐπλήγωσαν κατάκαρδα, μά ὁ νοῦς μου
Πλιό εὐγενικός, ἐνάντια στήν ὀργή μου,
Πηγαίνει μέ τό μέρος τους. Πλιό ὡραία
Ἀπ'τήν ἐκδίκηση εἶνε ἡ καλωσύνη·
Ἀφοῦ τό μετανοιῶσαν ὁ σκοπός μου
Δέν ἔχει τέλος ἄλλο· οὔτε ματιά
Στραβή δέ θά τούς ρίξω· πήγαινε Ἄριελ,
Λευτέρωσ' τους· τά μάγια μου θά σπάσω,
Τά φρένα θά τούς γιάνω καί θά γύρουν
Στόν ἑαυτό τους...

Οὐΐλλιαμ Σαίξπηρ (William Shakespeare)
Ἀπό τήν "Τρικυμία" (ἀπόσπασμα ἀπό τή σκηνή α΄ τῆς πράξης Ε΄)
Μετάφραση Κ. Θεοτόκη

Ο ΟΡΦΕΑΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Ἀφιερώνει καί φέτος ὁ ΠΕΛΕΚΑΝ μερικές του σελίδες στήν ἡμέρα τῶν ζώων. Στίς 4 τοῦ Ὀχτώβρη, πού γιορτάζεται ἡ μνήμη δυό μεγάλων ἁγίων τῆς χριστιανοσύνης, τοῦ ἅγιου Ἱερόθεου ἀπό τήν Ἀνατολική Ἐκκλησία, τοῦ ἅγιου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης ἀπό τή Δυτική. Δυό ἁγίων πού εἶναι προστάτες τῶν ζώων.

Α' ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΖΩΑ

Ἄς πάει ὁ νοῦς μας σέ συναξάρια καί σέ θρύλους. Στούς θρύλους τό ἱστορικό στοιχεῖο μπλέκεται ἀξεχώριστα μέ τό μυθικό. Μά μέσα στούς μύθους καί στούς θρύλους ὑπάρχουν ἀλήθειες βαθύτερες, μεγαλύτερες ἀπό τήν "ἱστορική ἀλήθεια". Ἡ ἱστορία ξέρουμε "πῶς γράφεται" πολλές φορές. Ὅμως ἡ πηγή τῆς ἀλήθειας τοῦ μύθου βρίσκεται σέ βάθη ψυχῆς ἐσώτερα, σέ βάθη ὑπερορθολογικά, ὑπερπροσωπικά, ἀμίαντα ἀπό ὑπολογισμούς, ἀνόθευτα ἀπό ἐπικαιρότητες καί σκοπιμότητες.

Οἱ μύθοι κ'οἱ θρύλοι μέ τή δικιά τους τή γλώσσα τή συμβολική μιλᾶνε συχνά στή διαίσθησή μας γιά τήν ἀλληλεγγύη τήν παγκόσμια. Γιά τήν ἀπόκρυφη τήν ἑνότητα τῆς Πλάσης, γιά τήν ἀσύλληπτη ἀπό τό νοῦ μας ἀκεραιότητά της. Καί γιά τοῦ ἀνθρώπου τή θαυμαστή τή δυνατότητα νά συμπράξει στό ἀναγωγικό ἔργο τοῦ Θεοῦ ἀνεβάζοντας τίς ὁρμές του στίς ψηλότερες κορφές τοῦ πνεύματος. Γιά τήν εἰρηνευτική ἐνέργεια τῆς γαλήνης τῶν μεγάλων ἀσκητῶν, τῆς γεννημένης ἀπό τήν ὀργανική ἑνότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ τους κόσμου, ὅπου φτάσανε μέ τή συγκέντρωση. Γιά τή μυστική δύναμη πούχει τῆς ἁγιοσύνης ἡ ἀχτινοβολία νά μετατρέψει τό ἀρνητικό σέ θετικό καί τή δυνητικότητα σέ ἐντελέχεια. Νά μεταστοιχειώσει τό κατώτερο σέ ἀνώτερο, τ'ἄγρια καί σκοτεινά ὁρμέμφυτα σέ φωτεινές γλυκυθυμίες.

Μᾶς τή δείχνει ἡ ἀρχαία ἑλληνική τέχνη τή θαυματουργή τή δραστικότητα αὐτῆς τῆς φιλοσοφικῆς λίθου, αὐτή τή θεουργική ἀλχημεία. 'Από τό μυητικό μύθο ἐμπνευσμένη δημιουργεῖ τήν ὑπέροχη τή συμβολική παράσταση τοῦ'Ορφέα, τοῦ μύστη πού μέ τῆς λύρας τους τίς θεόπνευστες μελωδίες ἡμερεύει τ'ἀγρίμια, ἐναρμονίζει τά στοιχεῖα, κάνει πλατύτερη καί φωτεινότερη τή ζώνη τῆς συνειδητότητας. Καί μ'ἐτούτη τήν εἰκόνα ἡ παλαιοχριστιανική τέχνη, ἡ τέχνη τῶν κατακομβῶν, παρασταίνει τό Ναζωραῖο, πού μέ τή γλυκιά του τή διδασκαλία, μέ τό θεϊκό του λόγο, ἡμερεύει τ'ἄγρια πάθη, λύνει ἀπ' τοῦ φόβου τά δεσμά, γλιτώνει τήν ψυχή ἀπό τό "ζοφερό ὕπνο τῆς ἁμαρτίας".

Γιά ὀρφικές λύρες μᾶς μιλᾶνε παραδόσεις διάφορων καιρῶν καί λαῶν. Γιά τήν εἰρηνοφόρα κ'ἐξανθρωπιστική μελωδία τῆς ἁγιασμένης καρδιᾶς.

Ἱερούς θρύλους γιά τή ζωή καί τό ἔργο τοῦ Βούδδα ἀνιστορώντας ὁ Ἔντουϊν Ἄρνολντ στό "Φῶς τῆς Ἀσίας"[1] μᾶς λέει πώς ὅταν κήρυξε ὁ Βούδδας,μαζωχτήκανε ἀντάμα μέ τούς ἀνθρώπους νά τόν ἀκούσουνε κάθε λογῆς ζῶα,ἥμερα κι ἄγρια-τετράποδα, πετούμενα, σερπετά. Καί πώς νιώσανε κι αὐτά τήν ἀπέραντη τήν ἀγάπη του τήν ἀπελευθερωτική κ'ἔτσι οἱ φυλακισμένες οἱ ζωές τους "φτάσανε ὅλες ἥμερα σέ ἀδερφοσύνης σύνορα"[2].

'Από τά πιό γνωστά ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ ἅγιου Φραγκίσκου τῆς 'Ασίζης, τοῦ μεγάλου ἀθλητῆ τῆς ἄσκησης, πού μᾶς τ'ἀνιστοροῦνε τά περίφημα τά "Φιορέττι", εἶναι καί τό μέρωμα τοῦ λύκου τοῦ Γκούμπιο[3] καί τό κήρυγμα στά πουλιά[4]. Τ'ἀνήμερο θεριό, ὁ φόβος κι ὁ τρόμος ὁλάκερου χωριοῦ ἔφτασε κι αὐτό "σέ ἀδερφοσύνης σύνορα". Τή νίκησε τήν ἀγριότητα τήν καταστροφική ἡ δυναμική γαλήνη τῆς πίστης. Τῆς πίστης στό Θεό, στόν ἄνθρωπο, στό λύκο. Στόν Πλάστη καί στά πλάσματα, ἀπόρροιες τοῦ Πλάστη. Καί τήν ὥρα πού μίλαγε στά πουλιά ὁ ὑμνητής τῶν πλασμάτων, γουργουρίσματα περιστεριῶν

1. Βλ. μετάφραση Τίμου Βρατσάνου, Θεοσοφικές ἐκδόσεις, 'Αθήνα.
2. Βλ. τεῦχος 20 σελ. 6.
3. Βλ. τεῦχος 12 σελ: 28 καί τεῦχος 20 σελ. 3.
4. Βλ. τεῦχος 8 σελ. 28 καί τεῦχος 20 σελ. 3.

χαϊδευτικά, σπουργιτιών καί χελιδονιών ολόχαροι κελαϊδισμοί ά-παντούσανε αντιφωνικά στή γλυκόφωνη τή μονωδία της στοργής του.

Γνωστό είναι καί τό κήρυγμα πού έκανε στά φάρια ό άγιος Αν-τώνιος, ό μαθητής του "Φτωχούλη της Ασίζης", ακολουθώντας τ'αχνά-ρια του. Σάν έκανε τό σταυρό του, γιόμισε ή θάλασσα, γιόμισε καί τό πλαϊνό ποτάμι από λογής λογής φάρια. Καί σάν αρχίνησε τό κήρυ-γμα, τά φάρια σηκώσανε τά κεφάλια τους, μερικά τά βγάλανε όξω από τό υγρό στοιχείο τους. Πήρανε στάση όρθια σάν άνθρωποι, στάση προσευχής[2].

Στό θιβετάνικο τό θρησκευτικό δράμα ό Τσριμεκουντάν[3]", έργο του καλόγερου ποιητή Ταλέ-λάμα εμπνευσμένο από θρύλους βουδδι-κούς, βλέπουμε τή θαυματουργή τή δύναμη του ομώνυμου ήρωα, του αγιασμένου θιβετανού βασιλόπουλου, νά ημερεύει τ'αγρίμια του φυ-σικού καί του υπερφυσικού κόσμου- τά θεριά καί τά δαιμονικά του άξενου τόπου της εξορίας του.

Ας θυμηθούμε κ'έναν υστερότερο χριστιανό άγιο, τόν άγιο Σε-ραφείμ του Σαρόβ της Ρωσίας[4], πού ασκητεύοντας στά δάση αγάπησε σάν αδέρφια του αρκούδες καί λύκους, αλεπούδες, ύαινες καί τσα-κάλια καί μέ τήν εξαγνισμένη τήν αγάπη του εξάγνισε τήν αισθαν-τικότητά τους, τά λεφτέρωσε απ' τό φόβο κι απ'τήν αγριότητα, μπό-ρεσε αγαθότητα νά τούς μεταδώσει.

Ας αναφέρουμε κ'έναν άλλο βουδδιστή άγιο, τό γιαπωνέζο τόν ασκητή τό Φά-γιούν, πού τόση συγγένεια ψυχική έχει μέ τόν άγιο Φραγκίσκο. Πού σάν τόν άγιο Φραγκίσκο άπλωσε τήν αγάπη του σ'ό-λα τά πλάσματα. Καί πού τά πουλάκια ανταποκριθήκανε στή στοργή του καί του εκδηλώνανε τήν αθώα τους τήν τρυφερότητα πηγαίνον-τάς του λουλούδια, σύμβολα της μυστικής άνθισης πούφερνε στήν καρδιά της ύπαρξής τους ή παρουσία του ή εκστατική.

Όλες ετούτες κι άλλες ιστορίες, πού διδάσκουνε στόν άνθρωπο τήν ανθρωπιά τήν αληθινή, τή συναίσθηση της ένωσής του μ'όλη τήν πλάση καί του λυτρωτικού του προορισμού, εκφράζουνε τό κάλεσμα τό προδρομικό γιά τήν ετοιμασία της "οδού του Κυρίου".

Ο Λεντμπήτερ λέει πώς ό καθένας μας ανεβαίνει τή σκάλα της εξέλιξης μέ τό ένα χέρι πρός τ'απάνω καί μέ τ'άλλο πρός τά κάτω. Μέ τό ένα χέρι πιάνεται στό χέρι πού απ'τό παραπάνω τό σκαλί του απλώνεται γιά νά τόν βοηθήσει ν'ανέβει. Μέ τ'άλλο πιάνει τό χέ-ρι πού απ'τό σκαλί τό παρακάτω βοήθεια γυρεύει γιά τ'ανέβασμα.

Στό ανθρώπινο δίνεται ή δυνατότητα καί του υπερανθρώπινου τήν εξυψωτική επίδραση νά δεχτεί καί τό υπανθρώπινο νά εξυψώσει.

Μαρία Οικονόμου

---

1. Βλ. τεύχ. 20 σελ. 5.
2. Έτσι τά παράστησε τά φάρια ό διαλεχτός μας ζωγράφος ό Γ. Γου-ναρόπουλος σ'έναν ωραίο του πίνακα, τήν "Προσευχή των φαριών".
3. Βλ. τεύχ. 12 σελ. 14.
4. Βλ. τεύχ. 16 σελ. 2.

Β΄ ΤΟ ΠΑΡΑΛΥΤΟ ΜΟΣΚΑΡΙ

Ἡ ἱστορία τῆς Κατιούσας πού ἔγινε βουκόλισσα δέν ἦταν συνηθισμένη. Ὅταν ξανάφερναν τά κοπάδια στή λευτερωμένη Οὐκρανία, κάτι περαστικοί βουκόλοι εἶχαν φέρει στό ὑποστατικό ἕνα νεογέννητο βοϊδάκι.

—Πάρτε το. Εἶναι παράλυτο, δέ μπορεῖ νά σταθεῖ στά μπροστινά του πόδια. Τί νάν τό κάνουμε;

Αὐτό τό μοσκαράκι μέ τήν κατάμαυρη τρίχα του, μέ τήν ἄσπρη μουσουδίτσα του καί μέ τά ροδαλόχρωμα ρουθούνια του, ἔμενε πλαγιασμένο, κρατώντας διπλωμένα τά μπροστινά του πόδια, πού ἦταν παράλυτα ὡς τά γόνατα. Εἶχε ὕφος θλιμένο, συλλογισμένο καί καρτερικό.

—Δέ θάητανε καλύτερα νάν τό σφάξουμε; ἀναρωτιόταν ἡ'Αβντότια.

—Μαμά, δόσ'το μου ἐμένα, θάν τό μεγαλώσω. Δόσ'το μου ἐμένα! παρακαλοῦσε ἡ Κατιούσα. Θάν τοῦ κόβω μονάχη μου τό χορτάρι του καί θάν τοῦ βάνω νά πίνει. Δόσ'το μου ἐμένα!

'Από κείνη τήν ἡμέρα ξέχασε ὅλα τά παιγνίδια καί τίς διασκεδάσεις της. 'Εγκατάστησε τό βοϊδάκι της σέ μιά γωνιά τοῦ κήπου, τοῦ ἔφτιασε μέ τά χέρια της ἕνα σκέπασμα κοντά στό φράχτη, πῆγε ἡ ἴδια καί τούκοψε τριφύλλι στό παρατημένο τριφυλλοχώραφο, πού τώχαν πνίξει οἱ πευκοποῦλες, ἔπλυνε καί φάσκιωνε ἡ ἴδια τό ἀναθρεφτό της. Τοὔδενε ἕνα μαντήλι στό κεφάλι, τοὔφτιανε στεφάνια μέ λουλούδια, τό κανάκευε σάν παιδί, τοῦ μίλαγε σά σέ φίλο καί τό πονοῦσε σάν ἄρρωστο.

—Μικρό μου 'Ορφανούλι! 'Αγαπημένο μου 'Ορφανούλι! Καϋμένο μου Βοϊδάκι.

Ὁ'Ορφανός τήν ξεπλέρωνε μέ μιά ἀφοσίωση ἐξαιρετική. Ἦταν ἀνίκανος νά σηκωθεῖ καί νά περπατήσει. Μονάχος μέσα στή γωνιά του, δέν εἶχε καμιά ἐπαφή μέ τ'ἄλλα βώδια καί δέν ἔβλεπε σχεδόν κανέναν. Ἡ Κατιούσα ἦταν ἡ μοναδική σχεδόν πηγή τῶν ἐντυπώσεών του, τῶν ἁπλῶν του χαρῶν. Τή ζητοῦσε μ'ἕναν τρόπο σχεδόν ἀνθρώπινο. Μόλις τήν ἔβλεπε, βαλνόταν νά σέρνεται ἀδέξια γιά νάν τήν προαπαντήσει, ἔγλυφε τά πόδια, τά χέρια, τά μαλλιά τῆς παιδούλας, μισοδάγκωνε ἁπαλά τήν ἄκρη τῆς ρόμπας της. Ὅταν ἔφευγε, ἔβγανε μουγκανίσματα βραχνά καί σπαραχτικά, σμάλευε τό χῶμα μέ τά μικρά του κέρατα πού μόλις ξεμύτιζαν καί πάλευε μέ τό καπίστρι του.

Καταλάβαινε θαυμάσια ὅ,τι τοὔλεγε ἡ Κατιούσα.

—Τραβήξου, 'Ορφανέ, γιά νά σοῦ σιάξω τό στρῶμα σου, τοὔλεγε ἡ Κάτια, καί τό βοϊδάκι σερνόταν ὑπάκουα πρός τό πλάϊ.-Χό! λερώθηκες, στρίψε νά σέ καθαρίσω.

Ὁ 'Ορφανός ἔστριβε ἀπό τ'ἄλλο πλευρό.

Ἡ Πρασκόβια θάμαζε: Τήρα τό βόϊδι μας πού γίνεται ὅμοιος χριστιανός, καταλαβαίνει κάθετι πού τοῦ λές, καί μάλιστα σέ τηράει τόσο ἀστεῖα.

Μιά μέρα ἡ Κάτια ἔτρεξε στό σπίτι ξεχειλίζοντας ἀπό χαρά.

-Μαμά, γιαγιά, ὁ'Ορφανός κουνάει τά πόδια του. Στήν ἀρχή ἅπλωσε τό ἀριστερό του πόδι, ὕστερα τό μάζωξε καί ὕστερα τό δεξί του. Εἶναι πλαγιασμένος καί κουνάει τίς πατοῦσες!

Μέ τίς συμβουλές τοῦ κτηνίατρου ἡ Κάτια ἄρχισε νά ἑτοιμάζει ζεστά ποδόλουτρα στόν'Ορφανό καί νάν τοῦ τρίβει τίς πατοῦσες.

Τό ζωντανό ἔδειχνε πώς καταλάβαινε ὅτι αὐτά τά γιατροσόφια τοὔκαναν καλό, καί ἅπλωνε τό ἴδιο στήν Κάτια τίς κοντές πατοῦσες του μέ τίς χοντρές ὁπλές. Σέ λίγο μπόρεσε νά σταθεῖ ὀρθό, μά κουραζόταν γρήγορα, καί ἡ Κάτια τοὔβαλε ἕνα εἶδος βάθρο. Ὅταν ἔνοιωθε ἐξαντλημένο πήγαινε κι'ἔπεφτε μέ τήν τραχηλιά πάνω του καί κρατιόταν ἐκεῖ μισοκρεμάμενο μισοπλαγιασμένο.

Ὕστερ'ἀπό ἔξη μῆνες τά πόδια του στερεώνανε καί ὅλοι ξαφνιάστηκαν πού ὁ 'Ορφανός ἔγινε ἕνας θαυμάσιος ταῦρος μέ μιά κορμοδεσιά ἐξαιρετικά δυνατή.

Ἦταν ἀποτέλεσμα ράτσας ἤ τῶν φροντίδων τῆς Κάτιας; Ὅπως καί νἆναι, ὅλα τ'ἄλλα βοΐδια τῆς ἡλικίας του φαίνονταν μικρά καί ἀχαμνά δίπλα του.

Ἡ δυνατή του τραχηλιά διπλωνόταν σέ χοντρές μπροστέλες ποὔπεφταν σχεδόν ὡς τή γῆ. Τά πόδια του, ἀνοιγμένα φαρδειά, τύπωναν βαρειά στό χῶμα τό ἀχνάρι τῶν χοντρῶν του νυχιῶν. Κρατοῦσε τό βαρειό του κεφάλι σχεδόν πάντα κατεβασμένο. Τά χοντρά του κέρατα ξεμύτιζαν ἀπειλητικά. Εἶχε χαρακτήρα ἄγριο, σκοτεινό, ἀλλά διατηροῦσε γιά τήν Κάτια τήν ἴδια ἐξαιρετική ἀφοσίωση.

-Μικρέ μου 'Ορφανάκο! Καϋμένο μικρό μου βοϊδάκι!

'Ο φοβερός ταῦρος στεκόταν ἥσυχος μπροστά της, τρίβοντας τή μουσούδα του στά γόνατα τῆς παιδούλας καί ἡ ματιά του εἶχε μιά ἔκφραση ὑποταχτική καί λυπητερή πού ταίριαζε πραγματικά σ' ἕνα "καϋμένο μικρό", σ'ἕνα "ὀρφανούλι".

Τῆς ἀπαντοῦσε μ'ἕνα μουγκανητό πού πολέμαγε μέ τόν τρόπο του νάν τοῦ δώσει ἕναν τόνο στοργικό. Ὕστερα αὐτό τό μουγκανητό γύριζε ἄξαφνα σ'ἕνα βρούχισμα ἀπαίσιο καί σ'ἕνα φοβερό μούγκρισμα πού ἔβανε σέ τρόμο τίς χῆνες τοῦ ὀρνιθώνα. 'Αφοῦ ἔδινε διέξοδο στά μανιασμένα του παράπονα, ὁ'Ορφανός ξανάπεφτε στή χαύνωση καί στή σιωπή, ἀναγνωρίζοντας τήν ἀδυναμία του νά ἐκφράσει τό αἴσθημα πού τόν συγκλόνιζε τόσο τρικυμισμένα. Τά ὄμορφα σκουρογάλαζα μάτια του ἔπαιρναν μιά ἔκφραση παράξενα θλιμένη. Ἔκανε πονεμένη προσπάθεια, ἔλεγες, γιά νά ξεφύγει ἀπό τό βοϊδίσιο του περικάλυμμα καί νά χωθεῖ σ'ἕναν κόσμο ἀνέφταγο γιά τή νοημοσύνη του. Ἡ ματιά του ἡ συγκεντρωμένη, ἡ ἀγωνιώδικη καί πονεμένη γινόταν σχεδόν ἀνθρωπινή. 'Αποφασισμένος νά σκύψει στή μοίρα του ἔσκυβε τό κεφάλι καί μποροῦσε νά μείνει ὧρες ἀκίνητος ἔτσι, κάτω ἀπό τό χάδι τῶν μικρῶν χεριῶν τῆς Κάτιας.

Γκαλίνα Νικολάγεβα, σύγχρονή μας ρωσίδα μυθιστοριογράφος
'Από τό μυθιστόρημα "'Ο θέρος". Μετάφρ. Γιάννη Σκουριώτη

Γ΄ ΤΑ ΖΩΑ

Θαρρῶ πώς θά μποροῦσα πίσω νά γυρίσω
καί μέ τά ζῶα παρέα νά ζήσω,
εἶναι τόσο γαλήνια,
τόση πληρότητα μέσα τους νοιώθουν.
Νά τά κοιτάζω στέκομαι ὧρες πολλές.
Γιά τήν κατάστασή τους δέ βαρυγκομοῦν, δέ χολοσκάνουνε,
δέν κλαῖνε γιά τά κρίματά τους,
δέ μ'ἀρρωσταίνουνε μ'ἀντιγνωμιές
γιά τά καθήκοντα πού στό Θεό χρωστᾶνε,
οὔτ' ἕνα τους βαρύθυμο δέν εἶναι,
ξεμυαλισμένο ἀπ'τή μανία τῆς ἀπόχτησης,
κανένα τους δέ γονατίζει στ'ἄλλο,
τό τελευταῖο ἄς ἔζησε
πρίν ἀπ'αὐτό χιλιάδες χρόνια.
Πάνω στή γῆ μας τούτη πουθενά
κανένα τους δέν ἐχτιμιέται ἀπ'τ'ἄλλο πιό πολύ,
δέ νοιώθει τί θά πεῖ κακομοιριά.

Οὐώλτ Οὐῖτμαν (Walt Whitman, 1819-1892), ἀμερικανός ποιητής
'Από "Τραγούδι τοῦ ἑαυτοῦ μου".'Απόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ΄ Σ Α Θ Ε Ο

Λέν πώς τά ζῶα βλέπουνε
τόν ἄνθρωπο σά θεό.
Ἄ, τί ντροπή γιά μᾶς
σάν εἶναι ἀλήθεια.

Δημήτρης Θεοδωρίδης. 'Από τίς "Πνοές" (ἀρ. 50)

Ε΄ ΙΝΔΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

1. Ὅπως ἀγαπᾶς ἐσύ τή ζωή σου, ἔτσι ἀγαπᾶνε τή δικιά τους ὅλα τά ὄντα. Οἱ καλοί ὅλα τά ζωντανά τά πλάσματα τά συμπονᾶνε, γιατί τούς μοιάζουν ὅλα.

2. Καλοδεχούμενος πρέπει νάναι ὅποιος καί νάρτει σπίτι μας, ἄς εἶναι κι ὀχτρός μας. Τό δέντρο δέν ἀποτραβάει τόν ἴσκιο του ἀπ'τόν ξυλοκόπο πού στέκεται πλάϊ του.

3. Οἱ καλοί ὡς καί τ'ἀσήμαντα τά πλάσματα τά συμπονᾶνε. Τό φεγγάρι δέν ἀρνιέται τό φῶς του ἀπό τοῦ ἀπόκληρου τό χαμόσπιτο.

4. "'Από τή ράτσα μας τάχα νάν'αὐτός; Μήν εἶναι ξένος;". 'Ετοῦτα κάθεται καί λογαριάζει ὁ στενόμυαλος. Μά γιά τό μεγαλόκαρδο μιά φαμελιά εἶν'ὁ κόσμος ὅλος.

'Από τή "Χιτοπαντάσα" (ἰνδική συλλογή ἀπό παροιμίες)
Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

ϛ' Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΝΟΣ ΑΓΡΙΟΥ

Μέ τό ξύπνημα τῆς σκέψης ἴσως ὁ ἄνθρωπος νά αἰσθάνθηκε καί τήν ἀνάγκη τῆς προσευχῆς.

'Αμέτρητες εἶναι οἱ προσευχές στόν Ὕψιστο, ἀλλά ἴσως καμιά δέν ἔφτασε τόν τόνο τοῦ ἰνδιάνου ἀρχηγοῦ τῶν Σιού[1] Κίτρινου Κορυδαλοῦ.

Τήν προσευχή αὐτή διάλεξαν γιά τήν Παγκόσμια μέρα προσευχῆς καί χιλιάδες σήμερα 'Εκκλησίες στήν 'Αμερική τή λένε.

Ἴσως αὐτή ἡ προσευχή γίνει καί δική σας.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΝΕΥΜΑ

Ὦ μεγάλο πνεῦμα! πού τή φωνή σου στούς ἀνέμους γροικῶ καί πού ἡ ἀνάσα σου ζωή δίνει σ' ὅλο τόν κόσμο, ἄκουσέ με!

Μπροστά σου ἔρχομαι, ἕνας ἀπ' τά τόσα σου παιδιά!

Εἶμαι μικρός καί ἀδύναμος.

'Από τή δύναμή σου καί τή σοφία σου ἔχω ἀνάγκη.

Ἄσε με ἀνάμεσα στίς ὀμορφιές σου νά περπατῶ καί τά μάτια μου τήν πύρινη πορφυρένια δύση σου νά θαυμάζουν.

Κάνε τά χέρια μου ὅ,τι ἔχεις φτιάξει νά σεβαστοῦν καί τ' ἀφτιά μου πρόθυμα τή φωνή σου ν' ἀκοῦνε.

Κάνε με σοφό, ἐκεῖνα πού στό λαό μου ἔμαθες νά γνωρίσω, τά μαθήματα πού σέ κάθε φύλλο ἔκρυψες καί βράχο.

Γυρεύω δύναμη ὄχι τ' ἀδέλφια μου νά ξεπερνῶ, ἀλλά γιά νά μπορῶ τόν πιό μεγάλο ἐχθρό μου νά πολεμῶ, τόν ἑαυτό μου.

Ὦ κάνε με πάντα ἕτοιμο σέ σέ νά φτάσω μέ χέρια καθαρά καί ἴσια μάτια, ἔτσι πού ὅταν ἡ ζωή σβύσει σάν τό φῶς στή δύση, νά μπορέσει τό πνεῦμα μου σέ σέ ναρθεῖ.

Κίτρινος Κορυδαλός

'Από τό περιοδικό "Θεοσοφία" (" Theosophy") , Λός Ἄντζελες, Μάϊος 1956. Μετάφραση Χρυσῆς Ι. Καφαλοπούλου

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Α' Η ΑΜΑΡΤΙΑ ΣΟΥ ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΟΥ

Ἔφτασε ἡ στιγμή πού στόν ἁμαρτωλό θάπρεπε νά δοῦμε ἐκεῖνον πού πρέπει νά βοηθήσουμε, κ' ἡ ἀνάμνηση ἀπ' τά περασμένα του λάθη θά μπορέσει νά φέρει αὐτή τή βοήθεια. 'Αλλά εἶναι ἀδύνατο νά βοηθήσουμε τούς ἄλλους ὅσο βρισκόμαστε ἐμεῖς στόν κίνδυνο νά πέσουμε. Γιά ἐκείνους πού μέ τίς ἁμαρτίες ἀγωνίζονται θάπρε-

---

1. Σημ. μετ. Πνευματικά ἐξελιγμένης ἐρυθρόδερμης φυλῆς τῆς Β. 'Αμερικῆς

τε νά μή νιώθαμε οὔτε ἕλξη οὔτε ἀπώθηση, ἀλλά μονάχα τήν ταυτότητά μας μ'αὐτούς. Καί τότε θυμόμαστε πώς ἡ ἁμαρτία τοῦ κόσμου εἶναι δικιά μας ἁμαρτία, καί πώς ἡ βαθειά μας ἀλήθεια εἶναι πώς κανένας ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά φτάσει στήν τέλεια ἁγνότητα ὅσο κάποιος ἄλλος εἶναι ἀκόμα κηλιδωμένος. Ἡ ζωή τῆς ἀνθρωπότητας, ὅσο βρισκόμαστε ἀνάμεσά της, εἶναι δικιά μας. Ἀλλιώτικα θάπρεπε νά ἐγκαταλείψουμε τήν ἀνθρωπότητα. Οἱ κακίες τοῦ ἀνθρώπου, ὅσο δέν τίς ἔχει ἀκόμα σβύσει, εἶναι ἡ δικιά μας ἡ κακία. Ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου ἐξαρτιέται ἀπ'αὐτή τήν ἀλήθεια.

Τσάρλς Λεντμπῆτερ (Charles Leadbeater)
'Από τόν "Δρόμο τοῦ ἀποκρυφιστῆ". Μετάφραση Ἀγλ. Ζάννου

Β΄ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΗΝ ΑΝΥΨΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑ

Κανένας ἄνθρωπος δέν ἀνυψώνεται ἀπάνω ἀπό τίς προσωπικές του ἀτέλειες χωρίς νά ὑψώσει, ἔστω καί μόνο λίγο, ὁλόκληρη τήν ὁμάδα ὅπου ἀνήκει. Μέ τόν ἴδιο τρόπο κανένας δέν ἁμαρτάνει μόνος του οὔτε καί ὑποφέρει μόνος του τίς συνέπειες τῆς ἁμαρτίας του. Στήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχει ἐκεῖνο πού λέγεται "χωρισμός".

Ε. Π. Μπλαβάτσκυ (H. P. Blavatzky)
'Από "Τό κλειδί τῆς Θεοσοφίας". Μετάφραση Τίμου Βρατσάνου

Γ΄ ΕΙΜΑΙ ΣΥ

Εἶμαι σύ, ὅταν ἐγώ, ἐγώ εἶμαι.

Πάουλ Σέλαν (Paul Celan), γερμανοεβραῖος ποιητής σύγχρονός μας (γεννημένος στά 1920). Μετάφραση Σοφίας Ἐμμ. Χατζιδάκη

Δ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

Μιά μέρα ἕνας μαθητής ἄργησε νά 'ναι στήν ταχτική του ὥρα στό σπίτι τοῦ Γκουρού του. Στό δάσκαλό του δικαιολογήθηκε λέγοντας πώς ἀποξεχάστηκε κοιτόντας κάποιο παιγνίδι πόλο. Ὁ Γκουρού τότες τόν ρώτησε. "Σάν τέλειωσε τό παιγνίδι, ἤτανε οἱ καβαλλάρηδες κουρασμένοι;" "Ναί δάσκαλε" ἀπάντησε ὁ μαθητής. " Εἶχαν καί τ'ἄλογα κουραστεῖ;" "Ναί δάσκαλε". "Καί τά δοκάρια στό τέρμα ἤτανε κουρασμένα;" Ὁ μαθητής κόμπιασε, δέν ἤξερε τί ν'ἀπαντήσει. Κείνη τή νυχτιά δέ μπόρεσε νά κλείσει μάτι, μά μόλις ξημέρωσε ἔτρεξε στό σπίτι τοῦ Γκουρού του. Εἶχε βρεῖ τήν ἀπάντηση. Παρακάλεσε τόν Γκουρού του νά τόν ξαναρωτήσει κι ὅταν κεῖνος τόκανε, ἀμέσως ἀπάντησε χωρίς δισταγμό "Ναί δάσκαλε". Καί τότες

τό πρόσωπο τοῦ Γκουρού ἔλαμψε ἀπό χαρά. 'Αργότερα κάποιος "ρίσχι" ἐξήγησε πώς ἐάν καί τά δοκάρια δέν εἶχαν νοιώσει τήν ἴδια κούραση, κούραση δέ μποροῦσε νά ὑπάρχει πουθενά.

Ντ. Τ. Σουζούκι, γιαπωνέζος συγγραφέας βιβλίων μέ βουδδιστικά θέματα, καθηγητής στό Πανεπιστήμιο τοῦ Τόκιο
'Από τήν "Οὐσία τοῦ βουδδισμοῦ". Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Ε΄ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ Ο ΠΟΝΟΣ

Τοῦτος τῶν πραγμάτων ὁ πόνος πού πέφτει κάθεται
στήν ψυχή μας,
τῆς ζωῆς ἐτοῦτο τό κύμα ξεσπᾶ κι ἀλήθεια στή μέση
σέ θέλει,
τό κέρδισμα ἐτοῦτο κάθε στιγμή τῆς φωνῆς τῶν πλασμάτων
πόσο κοντά στό πρῶτο καθάριο ντύμα σέ φέρνουν
πού εἶχε κρυφτεῖ πολύ τρομαγμένη ἡ ψυχή σου.
Πόσο κάνουν οἱ σκοτεινοί σου πέπλοι ἕνας-ἕνας νά πέφτουν,
ν'ἀντικρύζουν ξάφνου γυμνό τό πρῶτο ἀμόλυντο φῶς σου.

"Ολγα Βότση. 'Από τή συλλογή "Πρώτη ρίζα"

Π Α Ρ Ο Υ Σ Ι Α

Α΄ ΣΤΗ ΣΦΑΙΡΑ ΤΗ ΧΕΡΟΠΙΑΣΤΗ

"Ας βάλουμε τά δυνατά μας νά νιώσουμε βαθιά τούτη τήν ἀλήθεια τή βασική ὥσπου νά μᾶς γίνει τόσο γνώριμη ὅσο ἡ αἴσθηση τῆς ἀναγλυφικότητας ἤ τό διάβασμα τῶν λέξεων. Ὁ Θεός σ'ὅ,τι ἔχει πιό ζωντανό καί πιό ἐνσαρκωμένο δέν εἶναι μακριά μας, δέν εἶν' ἔξω ἀπό τή σφαίρα τή χεροπιαστή. Μᾶς προσμένει κάθε λεπτό στήν πράξη, στό ἔργο τῆς στιγμῆς. Εἶναι μέ κάποιο τρόπο στήν ἄκρη τῆς πέννας μου, τοῦ σφυριοῦ μου, τοῦ πινέλου μου- τῆς καρδιᾶς μου, τῆς σκέψης μου. Τό Σκοπό τόν τελικό ὅπου διευθύνεται τό θέλημά Του θά τόν συλλάβω φέρνοντας στήν τελειότητα τή γραμμή, τή χτυπιά, τό σημάδι πούχω βαλθεῖ νά πετύχω. "Ιδια μέ κεῖνες τίς ἐνέργειες τῆς φύσης τίς ἐπίφοβες πού καταφέρνει ὁ ἄνθρωπος νά τίς πειθαρχήσει, ὥσαμε πού νά τίς βάλει νά κάνουνε θαύματα λεπτότητας, ἡ τεράστια ἡ δύναμη τῆς θεϊκῆς ἕλξης ἁπλώνεται πάνω στούς ἀδύναμους πόθους μας, στούς σκοπούς μας τούς μικροσκοπικούς, τούς σκεπάζει δίχως νά τούς σπάσει τήν κόψη. Ὑπερζωογονεῖ. Κ' ἔτσι φέρνει στήν πνευματική μας τή ζωή ἕνα ἀνώτερο στοιχεῖο ἑνότητας που τό ειδικό του τό ἀποτέλεσμα ἀνάλογα μέ τήν ἄποψη πού παραδεχόμαστε εἶναι νά ἐξαγιάσει τήν ἀνθρώπινη προσπάθεια ἤ νά ἐξανθρωπίσει τή χριστιανική ζωή.

Πιέρ Τεγιάρ ντέ Σαρντέν (Pierre Teilhard de Chardin), σύγχρονός μας γάλλος στοχαστής καί καθολικός κληρικός
'Από τόν "Ὕμνο τοῦ Σύμπαντος". Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

Β΄ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΡΙΑ

Η'Αλήθεια δέν είναι μακριά, ή 'Αλήθεια είναι κοντά. Είναι κάτω άπό κάθε φύλλο, μέσα σέ κάθε χαμόγελο, σέ κάθε δάκρυ. Είναι στά λόγια, στά συναισθήματα, στίς σκέψεις σας. 'Αλλά είναι τόσο σκεπασμένη πού πρέπει νά τήν ξεσκεπάσουμε καί νά τήν κοιτάξουμε. Καί τό ξεσκέπασμα είναι τό ν'άνακαλύψουμε τό ψεύτικο. Καί τή στιγμή πού θά ξέρετε τί είναι τό ψεύτικο, τότε τό ψεύτικο θά χαθεῖ. Καί τότε ή 'Αλήθεια είναι έκεῖ.

Κρισναμούρτι. 23 'Ιουνίου 1949. Μπεναρές, 'Ινδία
Μετάφραση 'Αγλ. Ζάννου

Γ΄ Η ΑΛΗΘΕΙΑ

"Ω! Φίλε,
δέν είναι μπορετό νά κάνεις σκλάβα τήν 'Αλήθεια.

Είναι σάν τόν άγέρα λεύτερη,
άμάντρωτη σάν τήν άλήτισσα,
άπ'τή φθορά στά πλέρια άμόλευτη,
γιά τό μυαλό μας άλογάριαστη.

Στέκι δέν έχει πουθενά
κι οὔτε βωμό κανένα.

Δέν είναι χτῆμα θεοῦ μοναδικοῦ,
ὅση τρανή λατρεία κανένας κι ἄν τοῦ δείχνει.

Μήπως μπορεῖς νά πεῖς
ποιό τάχατες λουλούδι ξέχωρο
τρύγησε ή μέλισσα
τό μέλι τό γλυκό νά φκιάξει;

"Ω! Φίλε,
ἄσε τήν αἵρεση στόν κάθε αίρετικό
καί στό θρησκόληπτο τήν ὅποια του θρησκεία,
μά σύ άπ'τή σκόνη τῆς δικιᾶς σου πείρας
μάζεψε τήν 'Αλήθεια.

Κρίσναμούρτι. 'Από τό "Τραγούδι τῆς Ζωῆς"
Λεύτερη άπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ΄ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΝΕΥΜΑ

Κατά τόν 19ο αἰῶνα, πάντοτε ἔξω άπό μᾶς, σέ άπόσταση, ἔπρεπε νά συλλαμβάνουμε τά πράγματα, ἄν θέλαμε νά τά συλλάβουμε στήν πραγματική τους ὑπόσταση. Η φιλοσοφία εἶχε παύσει νά εἶναι ἐμπειρία τοῦ φιλοσόφου γιά νά γίνη ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, ή λογική εἶχε παύσει νά εἶναι μία διανοητική (ἐγκεφαλική) αὐτοανάλυ-

σις γιά νά γίνη ἱστορία τῶν ἐπιστημονικῶν θεωριῶν καί μεθόδων, ἡ ἠθική εἶχε παύσει νά εἶναι προσωπική διάγνωσις τῶν ἀξιῶν γιά νά γίνη ἀνακάλυψις τῶν ἐξωτερικῶν ἀξιῶν πού "ἀντικειμενοποιήθηκαν" ὑπό τή μορφή θεσμῶν καί ἠθῶν.

Καί τώρα βλέπουμε ἐμβρόντητοι τή σύγχρονη σκέψη νά ἐγκαταλείπη αὐτούς τούς γνώμονες. Βλέπουμε μιά γενική ὑποχώρηση τῆς ἰδέας τῆς ἀντικειμενικότητος. Παντοῦ βλέπουμε τόν ἐρευνητή βυθισμένον μέσα στήν ἴδια του τήν ἔρευνα καί ταυτισμένον μέ αὐτή. Τόν βλέπουμε νά τήν ἀποκαλύπτη καλύπτοντάς την. Τό φῶς τῆς γνώσεως δέν εἶναι πιά διαυγές καί ἀναλλοίωτο φῶς πού φωτίζει τό ἀντικείμενο χωρίς νά τό ἐγγίζη καί χωρίς νά ἐγγίζεται ἀπ'αὐτό. Εἶναι ἕνας θολός σπινθήρας πού γεννιέται ἀπό τόν ἐναγκαλισμό τους, εἶναι ἡ ἀστραπή πού προέρχεται ἀπό μία ἐπαφή, μία "κοινωνία". Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη θέλει νά εἶναι ἐ μ π ε ι ρ ί α, ταυτότης τῆς γνώσεως καί τοῦ γνωστοῦ ὅπως τήν ζῆ ὁ στοχαστής, ταυτότης τοῦ βιώματος καί τῆς πραγματικότητος. Οἱ ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου διαστέλλουν σήμερα τήν ἐξήγηση ἀπό τήν κατανόηση: σύλληψις τοῦ νοήματος ἑνός ἀνθρώπινου γεγονότος σημαίνει σύλληψη τοῦ ἑαυτοῦ μας μέσα σ'αὐτό τό γεγονός καί σύλληψη τοῦ γεγονότος αὐτοῦ μέσα μας. Ἡ ἱστορία παύει νά φαίνεται σάν ἀντικειμενική γνῶσις. Ὁ ἱστορικός ἀνακαλύπτει τό ἱστορικό γεγονός μόνο συμμετέχοντας ὑποκειμενικά σ'αὐτό καί ὄχι παίρνοντας ἀντικειμενική θέση ἀπέναντί του. Συλλαμβάνουμε τό παρελθόν σύμφωνα μέ τίς σημερινές κλίσεις μας, πού συνίστανται στό νόημα πού δίνουμε στό μέλλον μας...

Τό καταπληκτικώτερο εἶναι ὅτι ἡ ἀντικειμενικότης ἐγκαταλείπεται καί ἀπό αὐτές τίς φυσικές ἐπιστῆμες, πού εἶχαν μεταδώσει τήν ἰδέα της στίς ἐπιστῆμες τοῦ ἀνθρώπου. Δέν μπορεῖ πιά νά χαραχθῆ καμμιά γραμμή διαχωρισμοῦ μεταξύ ὑποκειμένου καί ἀντικειμένου, ἀνάλογη μέ τήν διαχωριστική γραμμή τοῦ Μπέρξον. Τό ἐρώτημα πού τίθεται εἶναι: τό ἐξηγεῖν εἶναι ἄραγε τόσο διαφορετικό ἀπό τό κατανοεῖν; Ἡ νέα γνῶσις στόν τομέα τῆς φυσικῆς δέν μπορεῖ πιά νά προσδιορισθῆ σέ συνάρτηση μέ τίς θεμελιώδεις ἀφετηρίες τῆς κλασσικῆς φυσικῆς, δηλαδή τήν μή συμμετοχή τοῦ παρατηρητοῦ στό παρατηρούμενο φαινόμενο, τήν μή ἐπέμβαση τῆς γνώσεως στά πράγματα, τήν σταθερότητα καί τήν διάκριση τῶν βάσεων τῆς παρατηρήσεως. Ἡ θεωρία τῆς Σχετικότητος τοῦ'Αϊνστάϊν μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ χρόνος ὅσο καί ὁ χῶρος δέν εἶναι σταθερά μεγέθη, ἀνεξάρτητα τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο καί ἀνεξάρτητα ἀπό τόν παρατηρητή. "Τόσο ὁ χρόνος ὅσο καί ὁ χῶρος παίζουν ρόλο στίς μετρήσεις μας", λέει ὁ σχετικιστής τοῦ Ἔντιγκτον....

Τό σύγχρονο πνεῦμα ἦλθε πιό κοντά στό ἀντικείμενό του καί μέσα σ'αὐτή τή μυωπική θέα, πού μοιάζει περισσότερο μέ ψαύση παρά μέ θέα, διαλύονται οἱ καθαρές καί σταθερές μορφές τοῦ παρελ-

θόντος. Ἔτσι χάνεται ἕνα ἀγαπημένο πρόσωπο ὅταν τό κοιτάζουμε ἀπό πολύ κοντά... Ἡ "κλασσική", ἡ ἐκ παραδόσεως γνῶσις ἦταν χωρίς ἄλλο μία ἐργασία, μία πορεία. Ἀλλά ἦταν καί προσπάθεια ὀργανώσεως ἑνός κόσμου πού τῆς φαινόταν κιόλας δημιουργημένος. Δέν χρειαζόταν νά ξέρουμε, οὔτε νά λέμε τίποτα γιά ὅ,τι προηγεῖτο τῆς στιγμῆς κατά τήν ὁποία ἀναφαινόταν μπροστά στό πνεῦμα μιά νοητή πραγματικότης. Ἡ ὀργανωτική καί διερευνητική προσπάθεια τοῦ πνεύματος ἄρχιζε τήν στιγμή κατά τήν ὁποία ἡ λειτουργία τῆς ρυθμιστικῆς σκέψεως, οἱ ἰδέες, τά ἐκ τῶν προτέρων καθιερωμένα σχήματα καί οἱ ἀληθοφάνειες (δηλαδή τά θεωρούμενα ὡς προφανῆ) μᾶς ἀπεκάλυπταν ἕναν κόσμο σχηματισμένο, ἕνα σύμπαν πού τό ἀρχικό χάος δέν τό ἐνδιέφερε, δέν τό ἀφοροῦσε πιά. Βέβαια, γινόταν λόγος γιά τήν ἀπατηλότητα τῶν φαινομένων καί γιά τόν "κονιορτό τῶν αἰσθημάτων", ἀλλά σάν γιά κάτι ἀδιανόητο, ἀσήμαντο, ἀπόκοσμο. Ὅ,τι συνέβαινε πρίν νά ἀνοίξει ἡ αὐλαία δέν ἐνδιέφερε τόν θεατή. Ἴσως δέ καί ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ τοῦ "πρίν" νά ἦταν ἁπλῶς ὑποθετική. Γιά τήν κλασσική σκέψη τό ζήτημα δέν ἦταν ἡ ἀπαγκίστρωσις τοῦ πνεύματος ἀπό τό δεδομένο[1], ἀλλά ἡ ὀργάνωσις καί ἡ ἐξερεύνησις ἑνός κόσμου πού ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν προτέρων ὡς ὁ κόσμος τοῦ ἀπαγκιστρωμένου καί ἀνεπηρεάστου πνεύματος.

Γιά ἐμᾶς, σήμερα, τό ζήτημα εἶναι νά ξαναβροῦμε αὐτό τό σκοτεινό δεδομένο πού προηγήθηκε τῶν θεαμάτων τοῦ πνεύματος, δηλαδή τῆς ἀτενίσεως διαφόρων πτυχῶν τῆς πραγματικότητος ἀπό τό πνεῦμα. Αὐτό τό δεδομένο δέν θεωρεῖται πιά σάν ἕνα χάος πού ἀνάγεται στόν τομέα τῶν ὑποθέσεων, δέν εἶναι τό χρονικό ὅριο μιᾶς ἀκαταστασίας πού διαλύθηκε ἀμέσως μέ τήν ἀνατολή τοῦ πνεύματος στόν κόσμο, ἀλλά ἡ ρίζα, ἡ ἀρχική προέλευσις, τό θεμέλιο. Τό δεδομένο δέν εἶναι πιά τό "κάτι" πού ἡ σκέψις ὑπερπηδᾶ καί ἀρνεῖται κατά τήν ἐμφάνισή της. Εἶναι αὐτό πού θεμελιώνει τή σκέψη καί πρός τό ὁποῖο αὐτή στρέφεται τώρα. Δημιουργήθηκε ἡ ὑπόνοια ὅτι ἡ πραγματικότης μᾶς παρουσιάζεται μέ τό προσωπεῖο φαινομενικῶν μόνο ἐκδηλώσεων πού ἀποτελοῦν τά ἄμεσα νοητό καί ὅτι οἱ φαινομενικές αὐτές ἐκδηλώσεις πού πρέπει νά παραμερισθοῦν καλύπτουν ὄχι μόνο ὅ,τι εἶναι ἀκόμη σκοτεινό καί σχεδόν ἄγνωστο, ἀλλά καί σχήματα πού τά θεωροῦμε γνωστά ἀπό καιρό. Καί τό βλέμμα μας ἀποσπᾶται ἀπό τόν κόσμο πού ἀτένιζε, ἀπ' αὐτό τόν κόσμο πού συνεστήθη τήν στιγμή πού τόν ἀτένισε τό πνεῦμα καί ἐκτείνεται ἀτέλειωτα μπροστά του. Καί τό πνεῦμα στρέφεται πρός ὅ,τι προηγήθηκε τῶν πρώτων φτερουγισμάτων του, πρός ὅ,τι ἦταν καί εἶναι ἤδη παρόν, πρίν ἀπό κάθε παρουσία. Μπορεῖ νά πῆ κανείς ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ σύγχρονου πνεύματος -

---

1. Σημ. μετ. Ἐννοεῖται ἡ ἀνακάλυψις καί κατάλυσις τῶν ἀλληλεπιδράσεων καί ἀλληλεξαρτήσεων μεταξύ τοῦ πνεύματος καί τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, ὅπου τό πνεῦμα ὑπάρχει καί δρᾶ.

τος ἀποβλέπει στό πέρασμα ἀπό τόν ἐπιφανειακό κόσμο πού τόν ἀντιλαμβανόμεθα, τόν συλλαμβάνουμε καί τόν φανταζόμεθα μέ φυσικό τρόπο, δηλαδή διά μέσου τῶν αἰσθήσεων, στά ἀόρατα, ἀσύλληπτα καί ἀφάνταστα θεμέλια τοῦ κόσμου αὐτοῦ -ἀπό τά φαινόμενα στό ἄφαντο πού τά στηρίζει καί τά θεμελιώνει. Μπορεῖ νά πῆ κανείς ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ σύγχρονου πνεύματος ἔγκειται στήν ἀνατροπή τῶν φαινομένων γιά νά γίνη δυνατή μιά κάθοδος στά θεμέλια.

Τό πιό πειστικό παράδειγμα ὅλων αὐτῶν εἶναι ἡ ἀνακάλυψις ἑνός πυρηνικοῦ κόσμου ὅπου οἱ νόμοι τοῦ μακροσκοπικοῦ κόσμου παύουν νά ἰσχύουν.᾽Αλλά καί ὁ οὐρανός ὅπου ὑπάρχει φυγή τῶν Γαλαξιῶν εἶναι ἕνας ἄλλος οὐρανός πού ἀνοίγεται πίσω ἀπ᾽αὐτόν πού φαίνεται. Καί ὁ χῶρος τοῦ ὁποίου ὁ χρόνος εἶναι μία διάστασις εἶναι ἐπίσης ἕνας ἄλλος χῶρος πού κρύβεται πίσω ἀπό τόν φαινομενικό χῶρο πού ξέρουμε...

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀσυνειδήτου κάτω ἀπό τήν συνείδηση, τῶν οἰκονομικῶν ἐλατηρίων κάτω ἀπό τούς πολιτισμούς καί τά πολιτικά σχήματα, τῶν παθῶν πίσω ἀπό τήν σκέψη, τῶν ἐκ τῶν προτέρων ὑποθέσεων στή βάση τῶν ἀποδεδειγμένων, τῆς βιοτικῆς μέριμνας πίσω ἀπό τά πνευματικά συστήματα, τοῦ ἱστορικοῦ μέσα στήν ἱστορία, τῆς παρουσίας τοῦ κόσμου πρίν ἀπό τήν σκέψη τοῦ κόσμου, τοῦ σώματος πρίν ἀπό τή σκέψη τοῦ σώματος καί ξένων ἐπιδράσεων στό πιό μοναχικό σκέπτεσθαι, εἶναι τολμηρά ἐπιχειρήματα πού ἀντιστρέφουν τήν ἐξωτερική ὄψη τοῦ "πρωτοφανοῦς" διότι διέγνωσαν τίς ἐξαρτήσεις καί τά θεμέλιά του.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη καί ἡ σύγχρονη φιλοσοφία ζοῦν σέ ἀρκετά στενό σύνδεσμο ἀνάμεσά τους, σέ συνεργασία καί ἀλληλεξάρτηση. Δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ὑπάρχει μία παράδοσις τοῦ σύγχρονου πνεύματος. Τό δείχνουν καθαρά τά ἐνόματα τοῦ Ἐγέλου, τοῦ Κίρκεγκααρντ, τοῦ Μάρξ, τοῦ Μπέρξον, τοῦ Χοῦσσερλ, τοῦ Χάϊντεγκερ καί μερικῶν ἄλλων. Παρά τήν ὕπαρξη οὐσιωδῶν διαφορῶν μεταξύ τους καί τήν ἀνισότητα στή συμμετοχή καθενός ἀπ᾽αὐτούς στόν νέο αὐτό χαρακτῆρα τοῦ πνεύματος, οἱ στοχαστές αὐτοί ἔχουν ὡς κοινό χαρακτηριστικό τήν θέληση καταργήσεως κάθε ἀποστάσεως ἀνάμεσα στό ὑποκείμενο καί στό ἀντικείμενο τῆς γνώσεως, ἀνάμεσα στό "γινῶσκον" καί στό "γνωστόν". Κοινή τους ἐπιθυμία εἶναι νά παύση ἡ σκέψις νά εἶναι σκέψις ἐπί ἤ περί τῶν πραγμάτων, ἀλλά νά εἶναι αὐτά τά ἴδια τά πράγματα. Ἡ σκέψις παύει νά εἶναι ἡ σκέψις τοῦ κόσμου διά νά γίνη τό βίωμα τοῦ κόσμου, ἡ ταυτότης τοῦ λόγου καί τοῦ πραγματικοῦ. Πρῶτος ὁ Ἔγελος παρουσιάζει τήν σκέψη ὄχι πιά σάν πρόβλεψη ἤ ἔκφραση τοῦ κόσμου, ἀλλά σάν αὐτό τόν ἴδιο τόν κόσμο, σάν τόν παλμό τοῦ κόσμου. Ὁ Μάρξ διακηρύσσει ὅτι δέν τίθεται ζήτημα συλλήψεως τοῦ κόσμου, ἀλλά μεταβολῆς του καί ὅτι ἡ φιλοσοφία δέν εἶναι ἄλλο παρά ὁ παλμός πού μεταβάλλει τήν "πράξη". Ὁ Νίτσε καταδικάζει κάθε σκέψη πού διαχωρίζεται ἀπό τή ζωή καί θεωρεῖ τήν

μετατροπή τῶν ἀξιῶν καί τήν κίνηση πρός τό ὑπεράνθρωπο ὡς τήν ἀποστολή τῆς νέας σκέψεως. Ἡ φιλοσοφία τοῦ Κίρκεγκααρντ ταυτίζεται μέ τήν ὑποκειμενική ἐμπειρία. Ὁ Μπέρξον ἐγκαταλείπει τήν γλῶσσα καί τήν ἔννοια καί υἱοθετεῖ τό βίωμα μέσα στήν διάρκεια. Ὁ Χοῦσσερλ περιμένει ἀπό τήν σκέψη νά ξαναβρῆ τήν συνύπαρξή της μέ τά πράγματα. Ὁ Χάϊντεγκερ ἀνακαλύπτει τόν ἄνθρωπο καί τό ὄν "μέσα στήν ξάστερη νύκτα τοῦ χάους τῆς ἀγωνίας". Ὅλοι ἀναζητοῦν τήν σύμπτωση τῆς σκέψεως καί τοῦ ὄντος, σύμπτωση πού δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθῆ παρά μέσα στό βίωμα καί στήν ἐμπειρία, ὅπου τό "λεγόμενο" εἶναι ἕνα μέ τό ἀντικείμενο τοῦ λόγου, ὅπου ἡ φιλοσοφία εἶναι ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξις. Γιά ὅλους, ἡ σκέψις πρέπει νά λαμβάνεται μέσα στό ἀντικείμενό της, εἴτε τό ἀντικείμενο αὐτό λέγεται ἄτομο, εἴτε ἱστορικό γεγονός, εἴτε καθαρή ἔννοια, εἴτε δρᾶσις...

Κατά τόν Χοῦσσερλ, ὅλο τό πρόβλημα εἶναι νά καλυφθῆ τό χάσμα ἀνάμεσα στό συνειδητό βίωμα καί στό ἀντικείμενο. Ἀλλά ἀπό τό χάσμα αὐτό ἀκριβῶς ξεκινᾶμε... Πρέπει νά ξεπεράσουμε αὐτή τή στιγμή κατά τήν ὁποία εἴμαστε χαμένοι μέσα στά πράγματα ὥστε νά μήν μποροῦμε νά τά δοῦμε, σάν νά εἴμαστε ἀντικείμενο ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, αὐτή τή στιγμή κατά τήν ὁποία "τό νά ζῆ κανείς εἶναι σάν νά κρύβεται σάν ἀφελής συνείδησις μέσα στήν ὕπαρξη τῶν πραγμάτων". Πρέπει νά ξεπεράσουμε τή θολούρα τῆς πρώτης εἰκόνος. Ἀλλά τό "βλέπειν" τά πράγματα δέν σημαίνει νά τοποθετούμεθα ἀπέναντί τους σέ ἀπόσταση καί νά παίρνουμε στάση ἐνατενίσεως δηλαδή νά ξαναβρίσκουμε τήν συνηθισμένη ἐννοιοκρατική σκέψη (τήν διεπομένη ἀπό διάφορες σχηματικές ἔννοιες), ὅπου τά πράγματα ἔχουν ἀναχθῆ στίς συνήθειές μας, στίς λέξεις μας, στίς σημασίες μας. Σημαίνει νά ἀποσυρθοῦμε στό βάθος τοῦ ὑπερβατικοῦ "ἐγώ" καί ἀπό κεῖ νά δ ο ῦ μ ε τό νόημα τῶν πραγμάτων, νά δοῦμε τό νόημα αὐτό σάν π α ρ ο υ σ ί α, νά φθάσουμε στή στιγμή ἐκείνη κατά τήν ὁποία ἡ κατανόησις συμπίπτει μέ τήν ὅραση καί ἡ ἐνόρασις μέ τό νόημα. Δέν μποροῦμε λοιπόν νά ξαναβροῦμε τόν ἀληθινό κόσμο παρά μόνο ἀφοῦ χάσουμε καί ἐγκαταλείψουμε ἐκεῖνον πού μᾶς δόθηκε ἀρχικά ὑπό τήν μορφή μιᾶς αἰσθητῆς παρουσίας χωρίς νόημα ἤ ἑνός νοήματος χωρίς αἰσθητή παρουσία. Ἀλλά ὁ ἀληθινός αὐτός κόσμος, αὐτός ὁ κόσμος τῆς συμπτώσεως, εἶναι ὁ κόσμος μιᾶς πληρότητος, σχεδόν ἀπίθανης - καί πάντοτε ἴσως ἀπομεμακρυσμένης ἀπό ἐμᾶς.

Γκαετάν Πικόν (Gaëtan Picon) Γενικός Διευθυντής Γραμμάτων καί Τεχνῶν τοῦ Ὑπουργείου Μορφωτικῶν Σχέσεων τῆς Γαλλίας.
Ἀποσπάσματα ἀπό τό ὁμώνυμο ἄρθρο του. Μετάφραση Κ. Καλλιγᾶ (βλ. ὁλόκληρο τό ἄρθρο στό "Πανόραμα τῶν συγχρόνων ἰδεῶν").

ΑΝΤΟΥΑΝ ΝΤΕ ΣΑΙΝΤ ΕΞΥΠΕΡΥ
1900-1944

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΑΙΝΤ-ΕΞΥΠΕΡΥ 1944-1964

ΑΝΤΟΥΑΝ ΝΤΕ ΣΑΙΝΤ-ΕΞΥΠΕΡΥ

Φέτος στίς 31 'Ιουλίου κλείσανε εἴκοσι χρόνια ἀπό τήν ἡμέρα πού χάθηκε μαζί μέ τό ἀεροπλάνο του ὁ ἀτρόμητος γάλλος ἀεροπόρος 'Αντουάν ντέ Σαίν-'Εξυπερύ (Antoine de Saint-Exupéry),ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους πεζογράφους τῆς ἐποχῆς μας, πού ἡ φήμη του ἁπλώθηκε σ'ὅλο τόν κόσμο.'Από τήν ἡμέρα πού ὁ κόσμος ἔχασε ἕναν πραγματικά ἁγνό ἰδεολόγο κ'ἕναν καλλιτέχνη τῆς πέννας μέ ἐξαιρετικά ρωμαλέο ταλέντο.

Στή "Νυχτερινή πτήση", στή "Γῆ τῶν ἀνθρώπων", στόν " Πιλότο πολέμου", στό "Ταχυδρομεῖο τοῦ Νότου", στό "Μικρό πρίγκιπα" καί στ' ἄλλα τά θαυμάσια πεζογραφήματά του ἐκφράζεται κυρίαρχη ἡ ἀγάπη του γιά τόν ἄνθρωπο καί γιά τή λεφτεριά τοῦ ἀνθρώπου.Τό ἡρωικό πνεῦμα συνδυάζεται μέ βαθιά πίστη στό ἰδανικό τῆς εἰρήνης καί τῆς πανανθρώπινης ἀδερφοσύνης. 'Ο Σαίντ-'Εξυπερύ ἔλεγε πώς οἱ ἄνθρωποι πρέπει νάναι ἁπλοί κ'εὐτυχισμένοι. Γιά τόν πόλεμο εἶπε πώς δέν εἶναι περιπέτεια, πώς "εἶν'ἀρρώστια σάν τόν τύφο".

Τό ὕφος του τό λιτό καί δυναμικό, ἡ φράση του ἡ ζεστή,ἡ λιγόλογη καί πυκνή, πού ὧρες ὧρες μάλιστα γίνεται ὑποβλητικά ἐλλειπτική, δίνουνε στήν πρόζα του ἀσύγκριτη πρωτοτυπία, ποιητι -

κότητα καί ἐκφραστικότητα. Κεῖ πού σοῦ φαίνεται πώς κόβεται ἀπότομα ἡ συνέχεια τῆς περιγραφῆς ἤ τῆς ἀφήγησης, ἀχνοφέγγει τό βάθος τῆς εἰκόνας. Κεῖ πού θαρρεῖς πώς δέν εἶναι καί τόσο ξεκάθαρος ὁ νοητικός εἱρμός, ὑπάρχει συνάρτηση βαθύτερη. Νιώθεις πώς αὐτή ἡ πρόζα ἡ κρουστή καί λαμπερή εἶναι λόγος μεστός, ὡρκμασμένος ἀπ' τῆς σιγῆς τή δημιουργικότητα, γεμάτος γνώση βαθιά, γνώση πού εἶναι ἀπαύγασμα ζωντανῆς πείρας, ζωντανῆς μέθεξης. Γνώση, λέει ὁ Σαίντ-'Εξυπερύ, πάει νά πεῖ συμμετοχή.

Μέ τήν εὐκαιρία πού ἔδωσε ἡ εἰκοστή ἐπέτειος τοῦ τραγικοῦ του θανάτου οἱ φιλολογικές ἐφημερίδες οἱ παριζιάνικες δημοσιέψανε ἄρθρα ὅπου διάσημοι συγγραφεῖς, ὅπως ὁ σύντροφός του στήν ἀεροπορία ὁ Ζύλ Ρουά, ὁ 'Αντρέ Σαμσόν, ὁ Πιέρ Μπόστ, ἐκδηλώνουνε τόν ὁλόθερμο θαυμασμό τους γιά τό λιγόζωο τό λογοτέχνη.

Μ'αὐτή τήν εὐκαιρία ὁ ΠΕΛΕΚΑΝ προσφέρνει στούς ἀναγνῶστες του ἀποσπάσματα ἀπό ἔργα του.

Μαρία Οἰκονόμου

Α΄ ΣΚΟΡΠΙΑ ΦΩΤΑ

Ἡ γῆ πιό πολλά μᾶς μαθαίνει γιά μᾶς ἀπ'ὅλα τά βιβλία. Γιατί μᾶς ἀντιστέκεται. Ὁ ἄνθρωπος ἀνακαλύπτει τόν ἑαυτό του σάν ἀντιμετριέται μέ τό ἐμπόδιο. Μά γιά νά φτάσει ὥσαμ'αὐτό, τοῦ χρειάζεται σύνεργο. Τοῦ χρειάζεται ροκάνι ἤ ἀλέτρι. Ὁ χωριάτης ὀργώνοντας ξεριζώνει λίγο λίγο ἀπό τή φύση μερικά μυστικά. Κ'ἡ ἀλήθεια πού βγάνει στό φῶς εἶναι παγκόσμια. Ἔτσι καί τ'ἀεροπλάνο, τό σύνεργο γιά τίς ἀεροπορικές γραμμές, ἀνακατώνει τόν ἄνθρωπο μ'ὅλα τά προβλήματα τά παλιά.

Ἔχω πάντα μπροστά στά μάτια μου τήν εἰκόνα τῆς πρώτης νύχτας πού πέταξα στήν 'Αργεντινή, μιᾶς νύχτας σκοτεινῆς ὅπου μονάχα τά φῶτα τά σκόρπια στόν κάμπο σπιθοβολούσανε σάν ἀστέρια.

Τό καθένα τους μέσα σ'αὐτό τόν ὠκεανό τῆς σκοτεινιᾶς σημάδευε τό θαῦμα μιᾶς συνείδησης. Μέσα σέ κεῖνο κεῖ τό σπιτικό διαβάζανε, συλλογιόντανε, συνεχίζαν ἐκμυστηρεύσεις. Σέ κεῖνο τ'ἄλλο ἴσως νά γυρεύανε νά βυθομετρήσουνε τό διάστημα, ἴσως νά σκοτωνόντανε νά κάνουνε λογαριασμούς γιά τό νεφέλωμα τῆς 'Ανδρομέδας.'Εκεῖ ἀγαπούσανε.'Αριά καί ποῦ λαμπυρίζανε κεῖνες οἱ φωτιές στόν κάμπο πού ἀπαιτούσανε τήν τροφή τους. Ὡς κ'οἱ πιό διακριτικές, τοῦ ποιητῆ, τοῦ δάσκαλου, τοῦ μαραγκοῦ. Μά ἀνάμεσα σ'αὐτά τ'ἀστέρια τά ζωντανά πόσα παραθύρια σφαλιστά, πόσα ἀστέρια σβηστά, πόσοι ἄνθρωποι κοιμισμένοι.

Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά γυρέψουμε νά συναπαντηθοῦμε ὁ ἕνας μέ τόν ἄλλονε. Εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά δοκιμάσουμε νά ἐπικοινωνήσουμε μέ μερικές ἀπ'αὐτές τίς φωτιές πού καῖνε ἀριά καί ποῦ στόν κάμπο.

'Αντουάν ντέ Σαίντ-'Εξυπερύ.'Από τη "Γῆ τῶν ἀνθρώπων"
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

Β΄ ΕΝΑ ΜΟΝΑΧΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ

-Στόν κόσμο σας, εἶπε ὁ μικρός πρίγκιπας, καματεύουν τή γῆ καί καλλιεργοῦν σ'ἕνα μονάχα κῆπο πέντε χιλιάδες τριαντάφυλλα κι ὅμως δέ βρίσκουν αὐτό πού γυρεύουν.

-"Ετσι εἶναι, εἶπα.

- Κι ὅμως αὐτό πού γυρεύουν μπορεῖ νά βρεθεῖ μέσα σ'ἕνα μονάχα τριαντάφυλλο ἤ μέσα σέ μιά μονάχα δροσοσταλίδα.

- Σωστά, παραδέχτηκα.

Κι ὁ μικρός πρίγκιπας συνέχισε.

-Μά τά μάτια εἶναι τυφλά, πρέπει νά κοιτᾶς μέ τήν καρδιά.

'Αντουάν ντέ Σαίντ-'Εξυπερύ. 'Από τό "Μικρό πρίγκιπα"
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ΄ ΠΥΚΝΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΕΣ

Ἡ κακή λογοτεχνία μᾶς μίλησε γιά τήν ἀνάγκη τῆς φυγῆς. Σίγουρα φυγή εἶναι τό ταξίδι, ἀναζήτηση ἔκτασης. Μά ἡ ἔκταση δέ βρίσκεται, φτιάχνεται. Καί ἡ φυγή δέν ὁδηγεῖ πουθενά.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, γιά νά αἰσθανθεῖ πώς εἶναι ἄνθρωπος, ἔχει ἀνάγκη νά πάρει μέρος σέ κοῦρσες ἤ νά τραγουδήσει σέ χορωδία ἤ νά πολεμήσει, αὐτά ὅλα εἶναι δεσμά πού βάνει στόν ἑαυτό του γιά ν'ἀλυσοδεθεῖ μέ τούς ἄλλους καί μέ τόν κόσμο. Μά τί φτωχά δεσμά. "Αν ὁ πολιτισμός ἔχει δύναμη, κι ἀσάλευτο τόν ἄνθρωπο τόν χορταίνει.

Σέ κάποια μικρή πόλη σιωπηλή, μιά σταχτιά βροχερή μέρα βλέπω μιάν ἀνάπηρη νά συλλογιέται κλεισμένη στό σπίτι της κι ἀκουμπισμένη στό παραθύρι της. Ποιά νάναι; Τί νά τήν ἔχουνε κάνει; Ἐγώ τόν πολιτισμό τῆς μικρῆς πόλης τόν κρίνω ἀπ'τήν πυκνότητα τούτης τῆς παρουσίας. Τί ἀξίζουμε τήν ὥρα πού μένουμε ἀσάλευτοι;

Στό δομηνικανό πού προσεύχεται ὑπάρχει παρουσία πυκνή. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ποτέ δέν εἶναι τόσο ἄνθρωπος ὅσο τώρα πού εἶναι γονατιστός κι ἀσάλευτος. Στόν Παστέρ πού βαστάει τήν ἀνάσα του πάνω ἀπ'τό μικροσκόπιό του ὑπάρχει παρουσία πυκνή. Ὁ Παστέρ ποτέ δέν εἶναι τόσο ἄνθρωπος ὅσο τήν ὥρα πού παρατηρεῖ. Τότες προοδεύει. Τότες προχωράει γοργά. Μ' ὅλο πού εἶν' ἀσάλευτος, κάνει βηματισιές γίγαντα κι ἀνακαλύπτει τήν ἔκταση. "Ετσι κι ὁ Σεζάν ἀσάλευτος κι ἄφωνος ἀντίκρυ στό σχέδιό του εἶναι παρουσία ἀνεχτίμητη. Ποτέ δέν εἶναι τόσο ἄνθρωπος ὅσο τήν ὥρα πού σωπαίνει, δοκιμάζει καί κρίνει. Τότες τό ἔργο του γίνεται πλατύτερο ἀπ' τή θάλασσα.

'Αντουάν ντέ Σαίντ-'Εξυπερύ. 'Από τόν "Πιλότο πολέμου"
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

Θ Ρ Η Σ Κ Ε Ι Ε Σ

ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΜΙΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο Δελτίο

Ἄς ὑποθέσομε πώς πηγαίνετε σέ μιάν αἵρεση πού κηρύσσει ἀγάπη κ'αἴσθημα. Τραγουδοῦν, κλαῖν καί διαλαλοῦν ἀγάπη. Μά μόλις τούς πεῖτε: "Φίλε μου, καλά εἶναι ὅλα αὐτά, μά θέλω κάτι σπουδαιότε - ρο, λίγη λογική καί φιλοσοφία, θέλω νά καταλάβω τά πράματα βῆμα μέ βῆμα καί πιό σύμφωνα μέ τό λογικό, "Φεύγα" σοῦ λέν κι ὄχι μόνο σοῦ φωνάζουν νά φύγεις, μά θά σ'ἔστελναν στήν κόλαση ἄν μποροῦσαν.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι πώς αὐτή ἡ αἵρεση μπορεῖ νά βοηθήσει ἀνθρώπους συναισθηματικοῦ τύπου. Οἱ ὀπαδοί της ὄχι μόνο δέ βοηθοῦν ἄλλους παρά προσπαθοῦν νά τούς καταστρέψουν. Καί τό φριχτότερο : Ὄχι μόνο δέ θέλουν νά βοηθήσουν ἄλλους παρά κι οὔτε πιστεύουν στήν εἰλικρίνειά τους.

Ὑπάρχουν πάλι φιλόσοφοι πού μιλοῦν γιά τή γνώση στίς Ἰνδίες καί τήν Ἀνατολή καί μεταχειρίζουνται μεγάλους φιλοσοφικούς ὅρους δεκαπεντασύλλαβους, μά ἄν ἕνας κοινός ἄνθρωπος σάν καί μένα πάει καί τούς πεῖ:-"Μπορεῖς νά μοῦ πεῖς τίποτα νά γίνω πνευματικός ἄνθρωπος;" τό πρῶτο πράμα πού θά κάνουν θά εἶναι νά χαμογελάσουν καί νά ποῦνε: -"Τό μυαλό σου ἀπέχει πολύ ἀπό τό δικό μας. Τί μπορεῖς νά καταλάβεις ἐσύ ἀπό πνευματικότητα;"

Αὐτοί εἶναι ὑψηλοί φιλόσοφοι πού σοῦ κλείνουν τήν πόρτα στά μοῦτρα. Ὑπάρχουν βέβαια οἱ μυστικόπαθες αἱρέσεις πού λέν ἕνα σωρό λόγια γιά τά διάφορα ἐπίπεδα τῆς ὕπαρξης, τά διάφορα στάδια τοῦ πνεύματος, τί μπορεῖ νά κάνει τό πνεῦμα κλπ. Κι ἄν εἶσαι κανένας κοινός ἄνθρωπος καί πεῖς: "Δεῖξτε μου κάτι καλό, πού νά μπορῶ νά τό κάμω, οἱ ἀφηρημένες ἔννοιες δέ μοῦ ταιριάζουν, μπορεῖτε νά μοῦ δώσετε κάτι πού νά μοῦ ταιριάζει;" θά χαμογελάσουν καί θά ποῦν: "Ἀκούσετε αὐτόν τόν τρελλό, δέν ξέρει τίποτα, ἡ ὕπαρξή του δέ χρησιμεύει σέ τίποτα." Κι αὐτό γίνεται παντοῦ,σέ ὅλον τόν κόσμο. Θά ἤθελα νά ἔχω τούς πιό ἀντιπροσωπευτικούς τύπους ἀπό αὐτές ὅλες τίς διάφορες αἱρέσεις, νά τούς κλείσω σ' ἕνα δωμάτιο καί νά φωτογραφίσω τά ὡραῖα τους εἰρωνικά χαμόγελα.

Ἰδού σέ ποιά κατάσταση βρίσκεται ἡ θρησκεία, σέ ποιά κατάσταση βρίσκονται τά πράματα. Αὐτό πού θά ἤθελα νά διαδώσω εἶναι μιά θρησκεία πού νά μποροῦν νά τήν παραδεχτοῦν ἐξίσου ὅλα τά μυαλά. Πρέπει νά εἶναι ὅμοια φιλοσοφική, αἰσθηματική, μυστική καί συνάμα νά ὁδηγεῖ καί στήν πράξη.

"Αν έρθουν καθηγητές τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπιστήμονες καί φυσικοί, θά ἐνδιαφερθοῦν ἰδίως γιά τή λογική. "Ας πάρουν ὅση λογική τούς χρειάζεται. Θά ὑπάρξει ἕνα σημεῖο πού πέρα ἀπ'αὐτό θά νοιώσουν πώς δέν μποροῦν νά προχωρήσουν χωρίς ν'ἀφήσουν τή λογική.

Θά ποῦν: "Οἱ ἰδέες αὐτές γιά τό Θεό καί γιά τή σωτηρία μας εἶναι δεισιδαιμονίες, ἄς τίς ἀφήσομε!" -"Κύριε φιλόσοφε, ἀπαντῶ ἐγώ, τό σῶμα σου εἶναι ἀκόμα μεγαλύτερη δεισιδαιμονία."Αφησέ το, μήν πᾶς σπίτι σου νά δειπνήσεις, μήν πᾶς στή φιλοσοφική σου ἕδρα "Αφησε τό σῶμα σου κι ἄν δέν μπορεῖς ζήτησε χάρη καί κάτσε κάτω Γιατί ἡ θρησκεία πρέπει νά εἶναι ἱκανή νά μᾶς δείξει πῶς νά πραγματοποιήσομε τή φιλοσοφία πού μᾶς διδάσκει πώς αὐτός ὁ κόσμο εἶναι ἕνα καί πώς δέν ὑπάρχει παρά μιά μονάχα ὕπαρξη στό σύμπαν.

"Ομοια, ἄν ἔρθει ὁ μυστικιστής πρέπει νά τόν καλωσορίσομε, πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι νά τοῦ δώσομε τήν ἐπιστήμη τῆς πνευματικῆς ἀνάλυσης καί νά τοῦ τήν ἀποδείξομε πρακτικά μπροστά του.

Κι ἄν ἔρθουν συναισθηματικοί ἄνθρωποι πρέπει νά καθίσομε νά κλάψομε καί νά γελάσομε μαζί τους στ'ὄνομα τοῦ Κυρίου. Πρέπει νά πιοῦμε "τό κύπελλο τῆς ἀγάπης καί νά τρελλαθοῦμε". Κι ἄν ἔρθει ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐνέργειας, πρέπει νά ἐργαστοῦμε μαζί του μέ ὅλη τήν ἐνεργητικότητα πού ἔχομε.

Ὁ συνδυασμός αὐτός θά εἴταν τό ἰδεῶδες πού πλησιάζει περισσότερο μιά παγκόσμια θρησκεία. Μακάρι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νά εἴταν ἔτσι καμωμένοι πού μέσα στό μυαλό τους νά ὑπάρχουν ὅ λ α αὐτά τά στοιχεῖα, τοῦ μυστικισμοῦ, τῆς συγκίνησης καί τῆς ἐργασίας. Αὐτό εἶναι τό ἰδανικό, τό ἰδανικό μου γιά ἕναν τέλειον ἄνθρωπο.

"Οποιος ἔχει μονάχα ἕνα ἤ δυό ἀπ'αὐτά τά χαρακτηριστικά τόν θεωρῶ μονόπλευρο κι ὁ κόσμος αὐτός εἶναι σχεδόν γεμάτος ἀπό τέτοιους μονόπλευρους ἀνθρώπους, πού ξέρουν μόνο τό δρόμο πού περπατοῦν καί κάθε ἄλλος δρόμος τούς φαίνεται φριχτός κ'ἐπικίνδυνος.

(Συνεχίζεται)

Βιβεκανάντα. Μετάφραση Ἑλένης Σαμίου

ΟΧΙ ΠΙΟ ΠΟΛΥ

Κεῖνος πού ἀρχίζει ν'ἀγαπάει τό Χριστιανισμό πιό πολύ ἀπ' τήν ἀλήθεια σέ λιγάκι θ'ἀρχίσει ν'ἀγαπάει τήν 'Εκκλησία του καί τό δόγμα του πιό πολύ ἀπ'τό Χριστιανισμό καί τελικά τόν ἑαυτό του πιό πολύ ἀπ'ὅλους.

Σάμιουελ Ταίηλορ Κόλεριτζ (Samuel Taylor Coleridge, 1772-18[illegible]
ἄγγλος ποιητής καί κριτικός
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Α΄ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΦΤΩΧΙΑΣ

Ἡ ἀναγνώριση τῆς δικιᾶς μας τῆς πνευματικῆς φτώχιας εἶναι πνευματική κατάχτηση ἀποφασιστική.

Οὐΐλλιαμ Μπάρρετ (William Barrett), σύγχρονός μας ἀμερικανός συγγραφέας, καθηγητής τῆς φιλοσοφίας στό Πανεπιστήμιο τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἀπό τό "Ὁ ἄλογος ἄνθρωπος"

Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

Β΄ ΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ ΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΙ

Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Δέν πρέπει νά χάνουμε ἀπό τά μάτια μας ἕνα γεγονός πού ἡ πρακτική του σημασία εἶναι πρωταρχική γιά τή μελέτη τῆς Βίβλου: ὅτι ἡ Βίβλος εἶναι γραμμένη σέ μιά γλώσσα ἰδιάζουσα, ὅτι στή γλώσσα αὐτή μεταχειρίζονται μερικές ἐκφράσεις μέ διαφορετική σημασία ἀπό τή σημασία πού τούς δίνουμε καθημερινά καί ὅτι ἀπό τήν ἄλλη μεριά μερικές λέξεις ἄλλαξαν νόημα ἀπ'τόν καιρό πού ἡ Βίβλος μεταφράστηκε.

Γιά νά μιλήσουμε κυριολεκτικά, ἡ Βίβλος εἶναι μεταφυσικό κείμενο, πνευματικό ἐγχειρίδιο πού ἔχει τόν προορισμό νά χρησιμεύσει στήν ἀνάπτυξη τῆς ψυχῆς καί μ'αὐτό τό πρίσμα ἐξετάζει ὅλα τά πράγματα. Αὐτό τό γεγονός πρέπει νά τό τονίσουμε ὅσο τό δυνατό περισσότερο: ὅποιο κι'ἄν εἶναι τό θέμα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Βίβλος, τό πραγματεύεται στό ἀνώτατο ἐπίπεδο, δηλαδή στίς σχέσεις του μέ τήν ἀνθρώπινη ψυχή. Ἔτσι ἀπαντᾶμε στίς Γραφές πολλές ἐκφράσεις πού πρέπει νά τούς δώσουμε πολύ πλατύτερο νόημα ἀπό τό νόημα πού τούς δίνουμε γενικά στήν καθημερινή ζωή. Ἀναφέρουμε γιά παράδειγμα ὅτι στή Γραφή ἡ λέξη ἄ ρ τ ο ς σημαίνει ὄχι μόνο κάθε εἶδος ὑλικῆς τροφῆς - αὐτό βέβαια εἶναι τό γενικό καί τό συνηθισμένο νόημα- ἀλλά περιέχει καί κάθε τί πού ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν ἀνάγκη του στό συγκεκριμένο του κόσμο: τροφή, ροῦχα, στέγη, χρῆμα, ἀνατροφή, συντρόφους κ.λ.π. καί ἀκόμα περισσότερο ὅ,τι ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος γιά τήν πνευματική ἀντίληψη, κατανόηση τῶν πνευματικῶν πραγμάτων καί πάνω ἀπ'ὅλα πραγματοποίηση στό πνευματικό ἐπίπεδο. "Τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον". "Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς"[1].

Ἄς πάρουμε γι'ἄλλο παράδειγμα τή λέξη εὐτυχία. Εὐτυχία καί

---

1. Εὐαγγέλιον κατά Ἰωάννην ς΄48.

εὐτυχῶ ἔχουν στίς Γραφές σημασία πολύ πιό πλατιά ἀπό τή σημασία τοῦ ἔχω στήν κατοχή μου ἤ ἀποκτῶ ὁρισμένα πλούτη. Αὐτοί οἱ ὅροι σημαίνουν πάνω ἀπ'ὅλα ὅτι ἡ προσευχή μας ἔγινε δεκτή. Ἡ μόνη εὐτυχία πού μπορεῖ νά εὐχηθεῖ ἡ ἀνθρώπινη ψυχή εἶναι νά εἰσα - κουστοῦν οἱ προσευχές πού ἔκανε. Ὅταν οἱ προσευχές μας γίνουν δεκτές, σά συνέπεια μᾶς παραχωροῦνται ὅλα τά πράγματα πού χρει- αζόμαστε. Τά ὑλικά ἀγαθά σέ ὁρισμένη ποσότητα εἶναι στό γήινο ἐπίπεδο ἀπαραίτητα γιά τή ζωή μας. Αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο,ἀλ- λά αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἀπόλαυση εἶναι τό πρᾶγμα πού παρουσιάζει τό μικρότερο ἐνδιαφέρον. Αὐτό θέλει νά πεῖ ἡ Βίβλος ὅταν δίνει στή λέξη εὐτυχία τήν πραγματική της ἔννοια.

Νά εἶσαι πτωχός τῷ πνεύματι δέ σημαίνει καθόλου αὐτό πού ἐννοοῦμε, δηλαδή νά εἶσαι κουτός. Πτωχός τῷ πνεύματι εἶναι ὅ- ποιος ἔχει ἀποβάλει τήν ἐπιθυμία νά ἐξασκεῖ τήν ἀτομική του θέ- ληση καί κάτι πού εἶναι ἀκόμα πιό σημαντικό, νά ἔχει ἐγκαταλεί- ψει κάθε γνώμη μέ προκατάληψη, ὥστε τίποτα νά μή μπορεῖ νά γί- νει ἐμπόδιο στό δρόμο του γιά τήν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ- τῆς 'Αλή- θειας. Ὅποιος εἶναι πτωχός τῷ πνεύματι ἔχει παρατήσει τό συνη- θισμένο του τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, τίς προσωπικές του συνήθει- ες, τίς προκαταλήψεις του καί μάλιστα, ἄν εἶναι ἀνάγκη, τό ση- μερινό του τρόπο ζωῆς: μέ μιά λέξη ἔχει ἀποβάλει κάθε τί πού μπορεῖ νά τόν ἐμποδίσει νά βρεῖ τό Θεό.

Ἕνα ἀπό τά πιό θλιβερά ἐπεισόδια ὅλης τῆς λογοτεχνίας εἶ - ναι ἡ ἱστορία τοῦ πλούσιου ν ε α ν ί σ κ ο υ πού ἔχασε τήν ὡραιότερη εὐκαιρία τῆς ζωῆς του καί "ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γάρ ἔχων κτήματα πολλά"[1]. Αὐτή ἡ ἱστορία εἶναι γενικά ἡ ἱστορία ὁ- λόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας. 'Αποποιούμαστε τή σωτηρία πού μᾶς προσφέρει ὁ 'Ιησοῦς, ὄχι γιατί ἔχουμε πολλά χρήματα ἤ ὑλικά ἀ- γαθά- οἱ πλούσιοι εἶναι μονάχα μιά μειονοψηφία- ἀλλά γιατί ἔ - χουμε ἄλλου εἴδους μεγάλα ἀγαθά, μιᾶς ἄλλης φύσης: τίς προκα - ταλήψεις μας, τήν πεποίθηση στήν προσωπική μας κρίση, τήν ὑπε- ροψία μας, τή συναισθηματική ἤ συμφεροντολογική ἀφοσίωσή μας σέ ὁρισμένα ἱδρύματα ἤ ὀργανώσεις. Ἔχουμε ἀκόμα καί συνήθειες ζωῆς πού δέν ἐπιθυμοῦμε καθόλου νά τίς θυσιάσουμε. Μᾶς ἀπασχο- λεῖ ὁ ἐγωισμός μας. Φοβόμαστε τό γελοῖο καί τή γνώμη τῶν ἄλλων, προσκολλόμαστε στά δικαιώματα πού ἔχουμε ἀποχτήσει, στίς τιμές, στίς ματαιότητες αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Κι ὅλα αὐτά τά προσκτήματα μᾶς κρατᾶνε ἀλυσσοδεμένους στό βράχο τοῦ Πόνου, ἐξόριστους ἀπό τή Σοφία, ἐξόριστους ἀπό τό Θεό.

Ὁ Π λ ο ύ σ ι ο ς Ν ε α ν ί σ κ ο ς εἶναι ἀπό τά τραγι- κώτερα πρόσωπα πού ὑπῆρξαν ποτέ, ὄχι τόσο γιά τά πλούτη του - γιατί τά πλούτη αὐτά καθ'ἑαυτά δέν εἶναι οὔτε καλά οὔτε κακά,- ἀλλά ἀπ' τό γεγονός ὅτι ἡ καρδιά του ἦταν ὑποδουλωμένη στή λα-

---

1. Εὐαγγέλιον κατά Ματθαῖον ιθ΄ 22

τρεία τοῦ χρυσοῦ πού, ὅπως εἶπε ὁ Ἅγιος Παῦλος, εἶναι ἡ πηγή κάθε κακοῦ. Θά μποροῦσε νά ἔχει ἑκατομμύρια, ἄν ἡ καρδιά του δέν ἤτανε σκλαβωμένη σ'αὐτά, θά μποροῦσε νά μπεῖ στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν μέ τήν ἴδια εὐκολία πού θάμπαινε ὁ φτωχότερος ζητιάνος.'Αλλά εἶχε τοποθετήσει τήν ἐμπιστοσύνη του στά πλούτη καί γι'αὐτό ἡ πύλη βρέθηκε κλειστή γι'αὐτόν.

Γιατί λοιπόν οἱ Ἱερεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ δέχτηκαν τόσο ἄσχημα τό Μήνυμα τοῦ Χριστοῦ; Γιατί εἶχαν "κτήματα πολλά": τήν ἐπιστήμη τῶν ραββίνων, τίς δημόσιες τιμές, τήν ἐξουσία τους πάνω στόν ὄχλο, τά σπουδαῖα λειτουργήματα πού ἦταν προσκολλημένα στούς τίτλους τους. Γιά νά δεχτοῦν τήν πνευματική διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ θάπρεπε πρῶτα πρῶτα νά θυσιάσουν ὅλες αὐτές τίς ἀπολαύσεις. Εὐτύχημα εἶναι ὅτι οἱ ἁπλοί καί οἱ ταπεινοί πού ἀκροάστηκαν τότε τό Δάσκαλο ἤτανε στερημένοι ἀπό παρόμοια ἀγαθά, γιατί ἀλλοιώτικα δέ θά γνώριζαν τήν 'Αλήθεια.

Πῶς γινεται ὥστε στους νεώτερους χρονους, ὅταν ξαναεμφανίστηκε τό ἴδιο αὐτό τό Μήνυμα τοῦ Χριστοῦ πού βεβαιώνει ἀκόμη μιά φορά τήν Αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ, τή δυνατότητα γιά ὅλους νά τόν προσεγγίσουν, τήν παρουσία τῆς θείας'Αλήθειας μέσα στήν ψυχή κάθε ἀνθρώπου, πῶς γίνεται ὥστε πάλι, κατά κύριο λόγο, οἱ ἁπλοί καί οἱ ἀγράμματοι εἶναι κεῖνοι πού δέχτηκαν τό μήνυμα μέ χαρά; Γιατί τό Μήνυμα αὐτό δέν τό κοινοποίησαν στό κόσμο οἱ ἀναγνωρισμένοι ἀρχηγοί τῆς θρησκείας; Γιατί ἡ 'Οξφόρδη, τό Καίμπριτζ, τό Χάρβαρντ ἤ ἡ 'Αϊδελβέργη δέ χρησίμευσαν σά μεγάλα κέντρα γιά τή διάδοση αὐτῆς τῆς πρωταρχικῆς γνώσης, τῆς σπουδαιότερης ἀπό ὅλες τίς γνώσεις; Η ἀπάντηση εἶναι πάντα ἡ ἴδια: γιατί εἶχαν "κτήματα πολλά", τή διανοητική καί πνευματική ὑπεροψία τους, τήν αὐτάρκειά τους, τήν αὐτοπεποίθησή τους, τίς ἀκαδημαϊκές τιμές καί τήν κοινωνική τους ἐπιβολή.

Τίποτα τό παρόμοιο δέ δυσκολεύει τούς πτωχούς τῷ πνεύματι, εἴτε ἐπειδή δέ γνώρισαν ποτέ αὐτές τίς ἀπολαύσεις, εἴτε ἐπειδή τίς περιφρόνησαν, ὅταν ἀναπτυσσόταν ἡ πνευματική τους ζωή. Ἔχουν ἐλευθερωθεῖ ἀπό τή λατρεία τοῦ χρυσοῦ καί τῆς ἰδιοκτησίας, ἀπό τήν ἀπασχόληση τοῦ τί θά πεῖ γι'αὐτούς ἡ κοινή γνώμη καί ἀπό τό φόβο ὅτι οἱ φίλοι τους ἤ οἱ συγγενεῖς τους θά τούς ἀποδοκιμάσουν. Δέ βρίσκονται πιά κάτω ἀπό τό ζυγό καμμιᾶς ἀνθρώπινης ἐξουσίας, ὅσο ψηλά κι'ἄν στέκει αὐτή, δέν ἔχουν πιά αὐτή τή γεμάτη ἀφέλεια ἐμπιστοσύνη στό ἀλάθητο τῆς προσωπικῆς τους γνώμης. Ἔφτασαν στό σημεῖο ν'ἀναγνωρίζουν ὅτι ἴσως οἱ πιό ἀγαπημένες ἰδέες τους νά εἶχαν ἀνάγκη ἀπό ἀναθεώρηση. Εἶναι ἕτοιμοι νά ξαναρχίσουν ἀπό τήν ἀρχή καί νά ξαναγίνουν μαθητευόμενοι στή ζωή.

Ἔμμετ. Φόξ (Emmet fox). 'Από τό βιβλίο του "Η ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία καί ἡ Κυριακή Προσευχή"
Μετάφραση Κώστα Πάγκαλου

Γ΄ ΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ ΤΩ ΠΝΕΥΜΑΤΙ

Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ὁ Ἰησοῦς βεβαιώνει πώς εὐτυχισμένοι εἶναι οἱ φτωχοί, αὐτοί πού ζοῦνε στή στέρηση. Ἡ λέξη "φτωχός" ἔχει πάρει ἐδῶ τήν πιό πλατιά της ἔννοια. Μά ὁ Ἰησοῦς τῆς δίνει καί μιά σημασία ὑποκειμενική. Προσθέτει: "τῷ πνεύματι". Ἐννοεῖ λοιπόν ἐκείνους πού ἔχουν ἐπίγνωση τῆς ἐσωτερικῆς τους φτώχιας, νιώθουνε βαθιά τήν ἀθλιότητά τους καί αἰσθάνονται ἄσκημα, αἰσθάνονται ἔντονη δυσαρέσκεια.

Μπορεῖ νά εἶπε ὁ Ἰησοῦς μόνο καί μόνο, ὅπως ἀνιστορεῖ ὁ Λουκᾶς (κεφ. ς'ἐδ. 20,24): Καλότυχοι οἱ φτωχοί κι ἀλίμονό σας πλούσιοι. Γιατί παρατηρούσανε δίχως ἄλλο καί τότες, ὅπως παρατηροῦμε καί τώρα, πόσο σπάνιο εἶναι νά νιώσουν αὐθόρμητα οἱ πλούσιοι ἤ τό αἴσθημα τῆς ἀθλιότητάς τους ἤ ἕνα ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά μιά καινούργια τάξη στόν κόσμο. Εἶν'ἀλήθεια πώς ἔχουνε κι αὐτοί τό μερτικό τους ἀπό τίς δυστυχίες τίς ἔμφυτες στήν ἀνθρώπινη φύση καί στήν ἀνθρώπινη ζωή. Ὅμως εἶν'ἱκανοποιημένοι μέ τίς συνθῆκες τῆς ζωῆς τους πού τούς ἀσφαλίζουνε τήν ὑλική καλοπέραση. Τό χωρίο λοιπόν τοῦ Λουκᾶ ἴσως νά εἶν'ἡ ἀρχική μορφή πού πήρανε τά λόγια τοῦ Ἰησοῦ. Μά δέ δίνει τό πραγματικό τους νόημα. Γιατί γιά τόν Ἰησοῦ τό οὐσιαστικό ἦτανε πάντα ἡ ἐσωρεριχή κατάσταση τῶν ἀνθρώπων κι ὄχι οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς τους οἱ ἐξωτερικές.

Σέ ποιόν ἀπευθύνονται σήμερα ἐτοῦτα τά λόγια; Εἶναι φανερό πώς ἀπευθύνονται σ'ἀνθρώπους πού ἔχουν ἀνάλογες διαθέσεις. Οἱ φτωχοί πού γι'αὐτούς ἐδῶ γίνεται λόγος εἶν'ὅσοι πολύ δυνατά αἰσθάνονται πώς εἶν'ἐπιπόλαιοι, μέτριοι, πώς ἡ ζωή τους εἶν'ἄσκοπη καί κούφια, ὅσοι μέσα σ'ὅλα τά ἐνδιαφέροντα καί σ'ὅλα τά ἰδανικά πού ὀμορφαίνουνε τή ζωή τους δέ μποροῦνε νά μήν αἰσθανθοῦνε βαθιά τήν ἀνάγκη γιά κάτι ἄλλο, ὅσοι μέ πόνο νιώθουνε τί ἀπόσταση ἀκόμα τούς χωρίζει ἀπ'τόν ἀληθινό τους τόν προορισμό, ὅλοι κεῖνοι τελοσπάντων πού μ'ὅποιο τρόπο καί νάναι ἐκδηλώνεται σ'αὐτούς ἡ ἐσώτερη ὁρμή πρός τόν ὑπέρτατο σκοπό τῆς ἀνθρωπότητας. Εἶναι αὐτοί πού ψάχνουνε, αὐτοί πού ἡ δίψα τους γιά τήν ἀλήθεια, γιά τό δίκιο, γιά τή λεφτεριά δέν τούς ἀφήνουνε νά ἡσυχάσουνε. Σ'αὐτούς ἡ ἀνησυχία κ'ἡ προσπάθεια τῆς ἀνθρωπότητας ἐκδηλώνονται μέ τρόπο προσωπικό, αὐτοί γίνονται οἱ κινητήριες δυνάμεις τῆς ζωῆς.

Γιά τήν ὥρα δέν ἔχει σημασία μεγάλη ὁ τρόπος πού συνειδητοποιοῦνε κ'ἐκδηλώνουνε τήν ἀνησυχία τους, δέν ἔχει σημασία ποιές κινήσεις τούς προκαλεῖ, τί κύματα κάνει νά κυλήσουνε. Εἴτε τή λύτρωση λαχταρᾶνε εἴτε τοῦ ὑπεράνθρωπου τή ζωή εἴτε πολιτισμό ἀποδοτικό καί γνήσιο εἴτε τή δημιουργία κατάστασης μελλοντικῆς

πού ν'ἀσφαλίζει στόν ἄνθρωπο συνθῆκες ζωῆς ἄξιες γι'αὐτόν, φτά - νει ἐτοῦτες οἱ λαχτάρες τους νάναι στ'ἀλήθεια τό ἀποτέλεσμα βα - θιᾶς δυσαρέσκειας μέ τόν ἑαυτό τους. Καί τότες τήν ξέρουνε κείνη τή φτώχια πού ἀπαιτεῖ ὁ 'Ιησοῦς.

Ὑπάρχουνε σήμερα χιλιάδες τέτοιες ὑπάρξεις πού λαχταρᾶνε καί ψάχνουνε, πού σέ τίποτα δέν ξεχωρίζουν ἀπ'τούς ἄλλους ἐξωτερικά κι ὅμως εἶν'ἁπλωμένοι παντοῦ. Καμιά κίνηση, καμιά τάση, καμιά ὁ-μολογία πίστης, κανένα κόμμα, καμιά τάξη τῆς κοινωνίας δέν τούς ἔχει περικλείσει οὔτε κι ἀποκλείσει. "Ισα ἴσα βρίσκονται μέσα σ' ὅλα τά σύνολα καί τό μόνο πού τούς ξεχωρίζει εἶναι τό πάθος τους γιά τή ζωή τήν ἀληθινή πού τούς καίει μέ τή φλόγα του συνειδητά ἤ ἀσύνειδα.

Στόν ἀντίθετο πόλο εἶν'οἱ ψυχές οἱ χορτασμένες, τά πλάσματα τά γεμάτα ἀπό τόν ἑαυτό τους, τά φουσκωμένα ἀπό θαυμασμό γιά τίς προόδους τῆς γενιᾶς μας, οἱ ἄνθρωποι πού τούς δίνει ἡσυχία καί ἱ-κανοποίηση ἡ κατοχή κάποιου ἀγαθοῦ, ὅποιου καί νάναι, ἄς εἶναι κ'ἡ ψωροϋπόληψή τους, ἤ μιά ἀμφίβολη θεωρία πού στά στεκούμενα νερά της ἔχουνε βουλιάξει, ἤ ἕνα πρόγραμμα πού κοκορεύονται γι' αὐτό, ἤ μιά πίστη πού τή φυλᾶνε σάν ἀτίμητο λογάρι, ἄς εἶναι καί τό ραγιάδικο τό ραχάτι τους τό βασισμένο σέ μιά ξώπετση οἰκογε - νειακή εὐτυχία, στά πλούτια, στήν ἐξουσία ἤ στίς ἡδονές. Εἶναι οἱ φιλισταῖοι τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς 'Εκκλησίας ἤ τῆς ἐλεύθερης σκέ-ψης, τῆς ἐπιστήμης ἤ τῆς φιλοτεχνίας, οἱ λατρευτές τῆς φόρμουλας καί τῆς φράσης, τῆς ἄφογης ἐπιφάνειας καί τῆς καλοστεριωμένης κοινωνικῆς θέσης, ὅπου δέν ὑπάρχει σωτηρία.

Ὁ 'Ιησοῦς ὅμως δέν εἶπε: "Εὐτυχισμένοι οἱ ὀρθόδοξοι, εὐτυχι-σμένοι ὅσοι θυσιάζουνε τή λογική τους, ὅσοι μοῦ λένε Κύριε, Κύ - ριε". Εἶπε: "Εὐτυχισμένοι οἱ πνευματικά φτωχοί". Τό εἶπε δίχως ὅ-ρους καί δίχως περιορισμούς. "Χριστιανοί ἤ Ἑβραῖοι, ἄθεοι, ὑλι-στές, ἰδεαλιστές, ὅ,τι καί νάσαστε, δέν ἔχει σημασία, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι δική σας".

Κρίμα νά μήν ὑπάρχει ἔκφραση πού νά μήν ἔχει νά φοβηθεῖ πα - ρεξηγήσεις καί φαινομενικότητες καί πού νά προσανατολίζει ὅλους ὅσοι πασπατεύουνε σήμερα κι ἀγωνίζονται ὅπως προσανατόλιζε τότες ἡ ἔκφραση "βασιλεία τῶν οὐρανῶν". Μιά τέτοια ἔκφραση μᾶς λείπει. Τό μόνο πού μποροῦμε νά κάνουμε εἶναι νά τό διατυπώσουμε κεῖνο τό νόημα μέ πολλούς καί διάφορους τρόπους: Βασιλεία τῆς θεϊκῆς μας φύσης- ἑρμηνεία πού τό ἴδιο λέει. Πραγματοποίηση τοῦ ἀρχικοῦ μας προορισμοῦ καί τῆς ἀληθινῆς λύτρωσης. 'Απελευθερωτική καί ζωοδότρα ἀποκατάσταση τῆς ἀνθρωπότητας- στό καθένα ἀπό τά μέλη της καί στό σύνολό της- ἀποκατάσταση σ'ἕναν ὀργανισμό σχηματισμέ-νο ἀπό ζωντανές προσωπικότητες. Καινούργια ὀργάνωση τῆς ζωῆς. Πλέρια κι ἀληθινή καλλιέργεια τοῦ ἀνθρώπου. Κοντολογίς ὑπέρτατος τελικός σκοπός τῆς ἀνθρωπότητας. 'Απ'ὅποια πλευρά καί νά τήν πά-ρετε τούτη τή βασιλεία ἐσεῖς πού ψάχνετε, δέν εἶναι μόνο ἐλπίδα.

θά τήν ἔχετε, γιατί μέσα σας θά πραγματοποιηθεῖ.

Ὁ Ἰησοῦς καθαρά καί ξάστερα λέει στούς πνευματικά φτωχούς. "Η βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι δική σας". Δέν τούς βεβαιώνει πώς θά μποῦνε σ'αὐτή μιά μέρα, ἄν πεθάνουν ὕστερα ἀπό ἁγνή κ' ἐνάρετη ζωή. Γιατί ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔρχεται στή γῆ. Ἀνήκει σέ κείνους πού ψάχνουνε καί ἱδρύεται μέσα τους. Ἀρχινάει νά γλυκοχαράζει στά οὐρανοθέμελα τῆς ψυχῆς τους ἀπ'τή στιγμή πού ἀντιλαλεῖ μές στήν ψυχή τους τό κάλεσμα τῆς ζωῆς. Δέν εἶν'ὑπόσχεση, εἶναι γεγονός, τόσο πραγματικό γι'αὐτούς πού ψάχνουνε σήμερα ὅσο ἤτανε καί γιά κείνους πού ψάχνανε τότες. Γιατί γίνεται μέ τήν ἀναγκαιότητα πού γίνονται τά φυσικά φαινόμενα κάτω ἀπό μερικούς καθορισμένους ὅρους.

Ὅταν αὐτό τό κάλεσμα ἀγγίξει τήν καρδιά μας, ἡ ἀνησυχία πού κουφόκαιγε στό βάθος τοῦ ἑαυτοῦ μας καί πού τοῦ κάκου γύρευε νά ἡσυχάσει μέ ἀφηρημένες σκέψεις, μέ τήν εὐλάβεια, μέ τίς διανοητικές τίς ἀπολαύσεις ἤ μέ κάποια δράση, ὅποια καί νάναι, κάτι σά φλόγα ξεπετάγεται μεμιᾶς, σά φλόγα πού τά κατακαίει ὅλα ὅσα δέν ἔχουνε ζωντανή ἀξία. Ὅποιος τό διαβεῖ ἐτοῦτο τό καμίνι καί δεῖ μέσα κεῖ νά σωριάζονται ὅλα ὅσα ἀποτελούσανε τόν πλοῦτο καί τήν ἀνάπαψη τῆς ζωῆς του αἰσθάνεται τόν ἑαυτό του πιό φτωχό κι ἀπ'τόν τελευταῖο διακονιάρη καί μέσ'ἀπ'τήν καρδιά του ἀνεβαίνει μιά φλογερή λαχτάρα γιά τά πράματα τά καινούργια πού ἔχουνε πάρει τό δρόμο τους.

Ἀρχίζει ἡ ἐσωτερική ἐπανάσταση. Ἀλήθεια, οὔτε λίγο οὔτε πολύ, ἡ ὕπαρξη ἡ ἀρχική[1] θέλει νά γεννηθεῖ καί ν'ἀνθίσει μέσα μας. Ἀνίκανος νά τό συλλάβει στό νοῦ του εἶν' ὅποιος βρίσκει τήν ἱκανοποίησή του σ'αὐτό πού εἶναι ἤ σ'αὐτό πού ἔχει στήν κατοχή του. Γιατί ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωή, τήν ἀποτελοῦνε μόνιμα ἀγαθά, δυνάμεις ἀποδοτικές, πού μπροστά τους ὅ,τι νομίζουμε πώς εἴμαστε, ὅ,τι νομίζουμε πώς ἔχουμε, ὅ,τι νομίζουμε πώς μποροῦμε εἶναι φαινόμενα ἀπατηλά καί τίποτα ἄλλο. Μονάχα ὅποιος τό νιώσει βαθιά πώς ὅλα τά πράματα εἶναι μάταια, ἀνοίγεται γιά νά δεχτεῖ τούτη τή ζωντανή πραγματικότητα. Κι ὅσο πιό πολύ τήν κυνη-

---

1. Μέ τήν ἔκφραση "ἀρχική ὕπαρξη" δέν ἐννοῶ τήν ἀρχέγονή μας τήν ἁπλότητα, τήν ἀρχέγονή μας τήν πρωτοτυπία, πού ἀκόμα δέν παραμορφωθήκανε καί δέν ἀτροφήσανε. Οὔτε καί κεῖνο πού εἴμαστε πραγματικά σέ ἀντίθεση μ'αὐτό πού μᾶς ἔκανε ἡ ζωή κι ὁ πολιτισμός κι ὁ προσωπικός μας ὁ ξεπεσμός. Λέγοντας ἀρχική ὕπαρξη ἐννοῶ τή θεϊκή ἰδέα γιά τόν ἄνθρωπο, ἰδέα πού ὑπάρχει μέσα σέ κάθε ἀνθρώπινο πλάσμα σά δύναμη ἀνεκδήλωτη, σά δυνατότητα πού προσμένει νά γίνει πραγματικότητα. Ἐννοῶ τό σπόρο τόν αἰώνιο, τήν ὕπαρξη τήν ἀληθινή πού κρύβεται μέσα μας. Πού δέν ἀνήκει σ' αὐτόν ἐδῶ τόν κόσμο. Καί πού ἅμα βγεῖ στό φῶς κάνει τό ζωικό τό πλάσμα ἄνθρωπο.

γάει τόσο πιό ἄξιος γίνεται νά τήν πιάσει. Μές στίς ἀνησυχίες του, μές στίς λαχτάρες του, ἀρχίζει ἡ ἀρχική του ὕπαρξη ν'ἀναδεύει, νά ξυπνάει. Τό ἀληθινό του τό ἐγώ ἀρχίζει νά φυτρώνει μέσα του.

Γιοχάννες Μύλλερ (Johannes Müller), ἑλβετός φιλόσοφος.'Από τό βιβλίο του "Ἡ ἐπί τοῦ ὄρους ὁμιλία". Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

Δ΄ ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΑΝΤΟΣΥΝΗΣ

Τά θεοσοφικά καί τά ἀποκρυφιστικά βιβλία βεβαιώνουνε συχνά πώς ὅταν ὁ ἄνθρωπος μπαίνει στόν "ἀστρικό κόσμο" ἀρχίζει νά βλέπει χρώματα νέα, χρώματα πού δέν ὑπάρχουνε στό ἡλιακό φάσμα[1].Αὐτός ὁ συμβολισμός τῶν νέων χρωμάτων τῆς "ἀστρικῆς σφαίρας" μᾶς φέρνει στό νοῦ κεῖνα τά νέα συναισθήματα πού ἀρχινάει ὁ ἄνθρωπος νά νιώθει μέ τήν ἐπέκταση τῆς συνείδησής του-μέ τή "θάλασσα πού χύνεται μέσα στή σταγόνα". Τούτη εἶναι ἡ "παράξενη μακαριότητα" πού λένε οἱ μυστικοί, τό "οὐράνιο φῶς" πού "βλέπουν" οἱ ἅγιοι, οἱ "νέες" αἰσθήσεις πού ἔχουν οἱ ποιητές.'Ως καί ἡ τρεχούμενη ψυχολογία ταυτίζει τήν "ἔκσταση" μέ αἰσθήματα ὁλότελα ἀσυνήθιστα, ἀπρόσιτα κι ἄγνωστα γιά τόν ἄνθρωπο στήν καθημερνή τή ζωή του.

Αὐτή τήν αἴσθηση τοῦ φωτός καί τῆς ἀπεριόριστης χαρᾶς τή νιώθει ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἡ συνείδησή του ἁπλώνεται (ὅταν ἀνοίγει ὁ μυστικός λωτός τῶν ἰνδῶν γιόγκι), τή στιγμή πού αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος τήν ἀπεραντοσύνη. Καί τοῦ δίνει καί τήν αἴσθηση τοῦ σκοταδιοῦ καί τῆς ἀμέτρητης φρίκης.

Τί θά πεῖ αὐτό;

Πῶς νά συμβιβάσουμε τήν αἴσθηση τοῦ φωτός μέ τήν αἴσθηση τῆς σκοτεινιᾶς, τήν αἴσθηση τῆς χαρᾶς μέ τήν αἴσθηση τῆς φρίκης;Μποροῦνε κ'οἱ δυό μαζί νά ὑπάρχουνε; Μποροῦνε νάρθουνε ταυτόχρονα;

Ἔτσι ἔρχονται, ἀλήθεια. Ἔτσι ἀκριβῶς πρέπει νά εἶναι. Ἡ μυστικιστική λογοτεχνία μᾶς δίνει τέτοια παραδείγματα. Οἱ ταυτόχρονες οἱ αἰσθήσεις φωτός καί σκοταδιοῦ, χαρᾶς καί φρίκης συμβολίζουνε σά νά ποῦμε τήν παράξενη τή δυϊκότητα καί τήν παράξενη τήν ἀντίφαση τῆς ἀνθρώπινης φύσης. Μποροῦνε νά ἔρθουνε σέ ἄνθρωπο μέ φύση διττή πού ἀκολουθώντας τή μιά πλευρά τῆς φύσης του ὁδηγήθηκε μακριά μέσα στό "πνεῦμα" κι ἀπ'τήν ἄλλη τήν πλευρά εἶναι βαθιά βυθισμένος στήν ὕλη, δηλαδή στήν αὐταπάτη, στό ἀνύπαρχτο. Μποροῦνε νάρθουνε σέ ἄνθρωπο πού παραπολύ πιστεύει στήν πραγματικότητα κεινοῦ πού δέν εἶναι πραγματικό.

Γιά νά μιλήσουμε γενικά, ἡ αἴσθηση τοῦ φωτός, τῆς ζωῆς, τῆς

---

1. Δέν πρέπει ὅμως νά ξεχνᾶμε πώς βλέπουμε μόνο τρία ἀπό τά ἑφτά τά χρώματα τοῦ ἡλιακοῦ φάσματος.

συνείδησης πού μπαίνει σέ ὅλα μέσα γιά μέσα, ἡ αἴσθηση τῆς εὐτυχίας δίνει ἕνα ν έ ο κόσμο. Μά αὐτός ὁ κόσμος στήν ἀπροετοίμαστη ψυχή θά δώσει τήν ἐντύπωση τῆς ἀπέραντης σκοτεινιᾶς καί τῆς ἀπέραντης φρίκης. Σέ τούτη τήν περίπτωση ἡ αἴσθηση τῆς φρίκης γεννιέται ἀπ'τό χαμό τῆς κάθε πραγματικότητας, ἀπό τήν ἐξαφάνιση α ὐ τ ο ῦ τοῦ κόσμου.

Γιά νά μή νιώσει ὁ ἄνθρωπος τή φρίκη τοῦ νέου κόσμου εἶναι ἀνάγκη νά τον ξέρει ἀπό πρίν εἴτε συναισθηματικά- μέ τήν πίστη ἤ μέ τήν ἀγάπη -εἴτε νοητικά- μέ τή λογική.

Πρέπει ν'ἀπαρνηθεῖ ὁ ἄνθρωπος τόν ὄμορφο τό λαμπερό τόν κόσμο ὅπου ζοῦμε. Πρέπει νά παραδεχτεῖ πώς εἶναι τῆς φαντασίας πλάσμα ἐτοῦτος ὁ κόσμος, φάντασμα. Πώς εἶν'ἀνύπαρχτος, ἀπατηλός, πλανερός. Πώς εἶναι κόσμος τῆς μ ά γ ι α ς. Πρέπει νά προσαρμόσει τόν ἑαυτό του σ'αὐτή τήν ἔλλειψη πραγματικότητας,νά μήν τή φοβᾶται, νά χαίρεται γι'αὐτή. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ὅλα νά τ'ἀπαρνηθεῖ, νά γίνει " π τ ω χ ό ς τ ῷ π ν ε ύ μ α τ ι ",δηλαδή νά κάνει τόν ἑαυτό του φτωχό μέ τοῦ πνεύματος τοῦ δικοῦ του τήν προσπάθεια.

Αὐτή ἡ φιλοσοφική ἀλήθεια ἡ πολύ βαθιά ἐκφράζεται στ'ὡραῖο τό εὐαγγελικό σύμβολο:

Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

'Ετοῦτα τά λόγια ξεκάθαρα γίνονται μονάχα σάν τούς δώσουμε τό νόημα τῆς ἀπάρνησης τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. "Πτωχός τῷ πνεύματι" δέν πάει νά πεῖ φτωχός ὑλικά, μέ τήν ἐγκόσμια τή σημασία τῆς λέξης. 'Ακόμα λιγότερο σημαίνει φτώχια σέ πνεῦμα. Φτώχια " ἐν πνεύματι" εἶναι ἡ ἀπάρνηση τῆς ὕλης. Τέτοια εἶναι ἡ "φτώχια" τοῦ ἀνθρώπου ὅταν δέν ἔχει γῆ κάτου ἀπ'τά πόδια του μήτε οὐρανό πάνου ἀπ'τό κεφάλι του.

"Αἱ ἀλώπεκες φωλεούς ἔχουσι καί τά πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δέ υἱός τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τήν κεφαλήν κλίνῃ"[1].

Αὐτή εἶναι ἡ φτώχια τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι ὁ λ ο μ ό ν α χ ο ς ἐπειδή πατέρα, μάνα. τούς ἀνθρώπους τούς ἄλλους, ἀκόμα καί τούς πιό δικούς του ἐ δ ῶ σ τ ή γ ῆ, ἀρχινάει νά τούς βλέπει διαφορετικά, ὄχι ὅπως τούς ἔβλεπε πρωτύτερα. Καί τούς ἀπαρνιέται ἐπειδή ξανοίγει τίς ἀ λ η θ ι ν έ ς ὑ π ο σ τ ά σ ε ι ς ὅπου ἀγωνίζεται νά φτάσει. Ἔτσι ὅταν ἀπαρνιέται τά πράματα τοῦ κόσμου τά φαινομενικά,τά ἀπατηλά, σιμώνει στήν πραγματικότητα τήν ἀληθινή.

Τή στιγμή τή μεταβατική, κείνη τήν τρομερή στιγμή πού χ ά ν ε τ α ι τ ό π α λ ι ό καί ξ ε δ ι π λ ώ ν ε τ α ι τ ό ν έ ο, τήν παραστήσανε ἀμέτρητες ἀλληγορίες τῆς ἀρχαίας λογοτεχνίας. Ὁ σκοπός τῶν μ υ σ τ η ρ ί ω ν ἤτανε νά κάνουν εὐ-

---

1. Ματθ. η 20. Λουκ. θ΄ 58

κολη αὐτή τή μετάβαση. Στίς Ἰνδίες, στήν Αἴγυπτο, στήν Ἑλλάδα ὑπῆρχαν ειδικές προπαρασκευαστικές τελετουργίες, μερικές φορές συμβολικές μονάχα, μερικές φορές πραγματικές, πού στ' ἀλήθεια φέρνανε τήν ψυχή ὥσαμε τίς πύλες τοῦ νέου κόσμου καί πού τίς ἀνοίγαν αὐτές τίς πύλες τή στιγμή τῆς μ ύ η σ η ς. Μά καμιά ἐξωτερική ἱεροτελεστία δέ μποροῦσε ν' ἀντικαταστήσει τήν αὐτομύηση. Τό μεγάλο τό ἔργο πρέπει νά γινότανε μ έ σ α στήν ψυχή καί στό νοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Π. Ντ. Οὐσπένσκυ. Ἀπό τό "Tertium Organum"
Μετάφραση Μαρ. Οἰκονόμου

Ε΄ ΜΥΗΣΗ

Τή φλόγινη στά οὐράνια εἶδα νεφέλη
καί τρόμος μέ συγκλόνισε βαθύς.
Σ' ἐξόρκισα νά μοῦ ἀποκαλυφθεῖς
ἀστόχαστα, ἐγώ, ἡ βέβηλη Σεμέλη.

Μ'ἀπόστρεφα τούς ὀφθαλμούς μου εὐθύς
μέ τύφλωσαν τῶν ἀστραπῶν τά βέλη.
Στά πόδια σου μπροστά εἶμαι ἕνα κουρέλι
καί σέ ἱκετεύω νά μέ λυπηθεῖς.

Μήν προχωρεῖς πιότερο ἀκόμα· στάσου!
Τρέμω ν'ἀκούσω, τώρα, τ'ὄνομά σου.
Νά μετανοιώσω, ὅμως, ἀργά εἶναι πιά.

Ντυμένος τή θεϊκή σου πανοπλία
τήν τελευταία σου ρίχνεις ὁμιλία
στό στῆθος μου σάν κεραυνοῦ χτυπιά!

Μελισσάνθη. Ἀπό τή συλλογή "Ἡ φλεγομένη βάτος"

Ϛ΄ ΦΩΛΙΑ

Μοῦ χάρισες ὅ,τι ἡ καρδιά μου πόθησε.
Ἀπ'τούς εὐλογημένους Σου, ὦ Κύριε,
μύριες φορές πιό εὐλογημένος εἶναι αὐτός
πού ἀναπαμό, γλυκιά χαρά δέ βρίσκει
ὥσπου νά βρεῖ φωλιά στόν κόρφο Σου.

Χάϊνριχ Σοῦζο (Heinrich Suso , 1295-1366), γερμανός δομηνικανός μυστικιστής, μαθητής τοῦ Έκχαρτ (ὀνόμαζε τόν ἑαυτό του τρουβαδοῦρο τῆς Θεϊκιᾶς Σοφίας)

Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Ζ΄ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Παράτησε, παράτησε τίς πλάνες σκέψες σου, γιατί
ὅποιος κοιτάζει καί χαζεύει τά ἔξω ἀκόμα
τά μέσα νά θωρήσει δέ μπορεῖ.

Τί σάν ἡ ἐπιδερμίδα ἤ τό κοχύλι ἀπό τό κάθε τί
ἔχει ὄμορφη θωριά;
Αὐτά δέν εἶναι πού ποθεῖς
κι οὔτες γι'αὐτά προσεύκεσαι, παρακαλεῖς.
Φτεροῦγες ἔχουν καί πετοῦν
στό χῶρο τῆς ἀπελπισιᾶς.

Τό χῶμα ἀνακατεύοντας
ἤ τά στοιχεῖα τά παλιά τῆς γῆς
καί λέγοντας ἐδῶ,
μέσα σ'αὐτά,
θά πρέπει ἐγώ νά μένω
δέν εἶναι ὁ τρόπος γιά νά φτάσεις κάπου.

Ψάξε καλά νά βρεῖς
κάποιονε κόσμον ἄλλον.
Ὅποιος τόν κόσμο τοῦτον μελετᾶ
στά σύγνεφα πετάει,
κεῖ πού δέ βρίσκεται τό "μάννα"
καί αὐτός ἀναζητάει.

Χένρυ Βών (Henry Vanghan 1611-1695), ἄγγλος μυστικιστής ποιητής
Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Η΄ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΗ

'Ελευθερία καί ἀνάγκη, οἱ δυό αὐτές λέξεις ἔχουνε νόημα μονάχα ὅταν μᾶς φαίνεται πώς τό ἄτομο κ'ἡ ἐξελιχτική πορεία εἶναι δυό πράματα χωρισμένα τό ἕνα ἀπό τ'ἄλλο καί πώς ὑπάρχει σύγκρουση ἀνάμεσα στό ἄτομο καί σέ κάποια ἐξωτερική δύναμη. Ἡ θεοσοφία ταυτίζει τό ἄτομο μέ τήν ἐξωτερική δύναμη πού εἶναι ἡ ἐξελιχτική πορεία. Κ'ἔτσι αὐτό πού ὀνομάζουμε ἀνάγκη γίνεται κάτι τό φυσικό γιά τό ἄτομο, μέρος τῆς δικιᾶς του τῆς φύσης, κ'ἡ ἐλευθερία γίνεται ἡ δύναμή του νά πραγματοποιήσει τούτη τή φυσική, τήν ἔμφυτη ἀναγκαιότητα. Στή θεοσοφία ἡ ἀνάγκη ἐκφράζεται μέ τή λέξη βασιλεία κ'ἡ ἐλευθερία μέ τή λέξη δύναμη. Τό ἄτομο κάθε ἄλλο εἶναι παρά πιόνι σ'ἕνα παιχνίδι ἀνελέητα σκληρό. Ἡ ἐλευθερία εἶναι στήν πραγματικότητα ὁ ὑπέροχος ὑπηρέτης μιᾶς θαυμαστῆς ἀναγκαιότητας. Τό ἄτομο εἶναι βασιλιάς ἀγίνωτος. Τήν ἐλευθερία του τή μεταχειρίζεται γιά νά πραγματοποιήσει τή μοίρα πού αὐτός ὁ ἴδιος τήν ἔκανε ἀναγκαιότητά του. Σάν ἀναφαίρετο μέ-

ρος τῆς Ἑνιαίας Ζωῆς θεμελιώνει μιά δοξασμένη ἀναγκαιότητα προσωπική καί παγκόσμια. Σάν ἄτομο προικίζει τόν ἑαυτό του μέ ἐλευθερία γιά νά κερδίσει τή δόξα πού αὐτός ἀποφάσισε νά μήν τῆς ξεφύγει.

Νά σε λοιπόν τώρα ἐσύ μέ τό "ἐγώ" σου σέ ὁρισμένο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής σου. Ἄν δέ δίνεις μεγάλη σημασία στά μελλοντικά, ἄν τήν προσοχή σου τήν περιορίζεις στά τωρινά καί στά περασμένα, ἴσως νά εἶσαι ἀμέτρητα περήφανος γιά τό σημερνό σου τό "ἐγώ" καί γιά τό κάθε συστατικό του στοιχεῖο. Ἴσως νά εἶσαι πολύ περήφανος γιά τόν ἑαυτό σου, πολύ ἱκανοποιημένος μέ τόν ἑαυτό σου. Ἴσως νά εἶσαι περήφανος γιά τίς φιλοδοξίες σου, γιά τά ἰδανικά σου, γιά τίς σκέψεις σου, γιά τά αἰσθήματά σου, γιά τίς ἐνέργειές σου. Ἴσως νά εἶσαι σκλάβος μιᾶς στατικῆς αὐταρέσκειας. Καί τό ἀποτέλεσμά της θά εἶναι νά θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου ἀμέτρητα ἀνώτερο ἀπ' ὅλους ὅσοι ἔχουν "ἐγώ" διαφορετικό ἀπό τό δικό σου. Θά αἰσθάνεσαι πώς ἔχεις δίκιο καί θ'ἀπορεῖς πού εἶν'οἱ ἄλλοι ἀνίκανοι νά καταλάβουνε πώς ὁ μόνος τρόπος νά ἔχουνε δίκιο εἶναι νά εἶναι σάν κ'ἐσένα. Θά γίνεται ἡ καρδιά σου περιβόλι γιά τή μάρκα τῆς ατομικῆς σου θρησκείας, ὅπως καί γιά τή μάρκα πού ἔχουνε τά ἀτομικά σου τά πολιτικά φρονήματα κ'οἱ ἀτομικές σου οἱ συνήθειες κι ὅλα τ'ἄλλα τά γνωρίσματα πού χαραχτηρίζουνε τό ἀτομικό σου τό ἐξελιχτικό στάδιο. Πραγματικά θά εἶσαι στενόψυχος, ἀνελεύθερος, μισαλλόδοξος. Μπορεῖ νά εἶσαι καί ἐπιθετικός ἀπό θρησκευτικό ζῆλο.

Ἡ θεοσοφία γυρεύει νά σέ προικίσει μέ τήν αἴσθηση τῆς αναλογίας. Σοῦ λέει: Καλά ὥσαμε δῶ. Μά νά εἶσαι δυναμικός γιά τά μελλοντικά, γιά κεῖνα πού σέ περιμένουνε. Νά μή μένεις στά στεκούμενα νερά τῆς τωρινῆς σου κατάστασης. Ἡ θεοσοφία σέ παρακινεῖ νά εἶσαι χαρούμενα ἀνικανοποίητος ἀπ'ὅλα ὅσα ἀποτελοῦνε τόν ἑαυτό σου, ἀπ'ὅλα χωρίς καμιά ἐξαίρεση, ὅσο κι ἄν εἶναι καλά μερικά ἀπ'αὐτά. Σέ κάνει νά λαχταρᾶς τό ἀκόμα πιό διαλεχτό "ἐγώ" πού θά γίνεις σύντομα ἄν εἶναι ὁ καιρός ὑπηρέτης σου, ἀργά ἄν ὁ καιρός εἶναι ἀφέντης σου. Γιατί, λέει ἡ θεοσοφία, νά μένεις ἱκανοποιημένος μ'ἕνα "ἐγώ" σχετικά μικρό, μιά καί ὑπάρχουν ὅλο καί μεγαλύτερα "ἐγώ" πού καρτεροῦνε νά τά φτάσεις;

Τό μεγαλύτερο ἐμπόδιο πού βρίσκει μπροστά της ἡ θεοσοφία ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη εἶναι κεῖνο πού ἐνσαρκώνεται στή φράση "εἶμαι ἀπόλυτα εὐχαριστημένος ἐδῶ πού βρίσκομαι". Ἄς ποῦμε ἀδίσταχτα πώς ἡ θεοσοφία εἶναι καί ἡ ἐπιστήμη πού μᾶς διδάσκει νά εἴμαστε ἀνικανοποίητοι. Δέ μᾶς διδάσκει τήν ἔλλειψη ἱκανοποίησης τή γκρινιάρικη, τή φουρκισμένη, αὐτή πού μᾶς κάνει ν'ἀπελπιζόμαστε καί νά γινόμαστε ἐπιθετικοί καί πέρα γιά πέρα δυστυχισμένοι. Εἶναι ἡ ἐπιστήμη πού διδάσκει μιά ἔλλειψη ἱκανοποίησης ὁλόχαρη, μιά ἔλλειψη ἱκανοποίησης πού ἀναγαλλιάζει μέ τή σκέψη πώς γιά τό "ἐγώ" τό τωρινό εἶναι προσιτό κάτι πολύ πολύ καλύτερο ἀπό κεῖνα πού τώ-

ρα τό χαραχτηρίσουνε. Τό άτομο τό εὐχαριστημένο ἀπό τό στάδιο ὅπου βρίσκεται δέν εἶναι βέβαια πεθαμένο. Μά εἶναι μισοπεθαμένο. Γιατί ἀντιστέκεται στήν ἐπαφή μέ ὅλα ὅσα ἔχει ἀκόμα ἡ ζωή νά τοῦ προσφέρει. 'Αντίς νά εἶναι μέρος τοῦ ποταμιοῦ, ἐπιμένει νά εἶναι ἕνας μικρός στεκούμενος νερόλακκος, ὅπου ἡ ξιπασιά γυρεύει νά σφετεριστεῖ καί νά σκοτώσει τή λειτουργία τῆς κίνησης.

Ἡ θεοσοφία σέ βοηθάει νάχεις τήν ὑπέροχη τή λεβεντιά τοῦ ἀνικανοποίητου. Σέ κάνει νά λαχταρᾶς τήν περιπέτεια μέσα στά μελλούμενα, σ'αὐτά πού σέ περιμένουνε. Καί στά περιγράφει λαμπερά κι ἀστραφτερά.

Κάνει καί κάτι παραπάνω ἡ θεοσοφία. Σέ βοηθάει νά καταλάβεις καί ν'ἀξιολογήσεις τούς ἄλλους στό στάδιο ὅπου βρίσκονται, μέ τίς γνῶμες τίς δικές τους, μέ τίς δικές τους τίς μορφές θρησκείας καί τίς πολιτικές ἀπόψεις, μέ τίς φιλοδοξίες τους, τίς συνήθειές τους, τά "ἐγώ" τους. Πόσο πιό εὐτυχισμένος θά ἦταν ὁ κόσμος ἀνίσως καί μαθαίναμε νάμαστε ἱκανοποιημένοι μέ τούς ἄλλους ὅσο εἴμαστε καί μέ τόν ἑαυτό μας.

Ἡ θεοσοφία τονίζει πώς ἐκεῖνο πού δείχνει τή διαφορά στό στάδιο τῆς ἐξέλιξης δέν εἶναι ἡ διαφορά στή θρησκεία, στήν ἐθνικότητα ἤ στίς συνήθειες καί στά ἔθιμα. Οἱ θρησκεῖες, οἱ φυλές, τά ἔθνη, οἱ συνήθειες καί τά ἔθιμα ἄλλο δέν εἶναι παρά διάφορες τάξεις στό μεγάλο σχολεῖο τῆς Ζωῆς. Τά διάφορα τά ἐξελιχτικά στάδια τά χαραχτηρίζουνε διαφορές στή φινέτσα, στήν ψυχική εὐγένεια, στήν ἀνθρωπιά, στή μεγαλοψυχία, στήν **ἀξιολογική** ἱκανότητα, στή σοφία, στή δύναμη, στήν ἐπίγνωση τῆς 'Αδελφότητας ὅλης τῆς Ζωῆς μέσα στήν Πατρότητα τοῦ Θεϊκοῦ Σκοποῦ. Καί δῶσε στή λέξη "θεϊκός" ὅποια ἔννοια θέλεις.

Τζ. Σ. Ἄραντεηλ (G.S. Arundale). 'Από τό βιβλίο του "'Εσύ" ("You")

Μετάφραση Μαρ. **Οἰκονόμου**

Θ΄ ΤΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΤΗΤΕΣ

Κύριε,
δέ Σέ παρακαλοῦμε γιά γαλήνη,
οἱ συμφορές νά σταματήσουν πιά.
Παρακαλοῦμε γιά τό Πνέμα Σου καί τήν 'Αγάπη Σου.
Αὐτό νά μᾶς χαρίζει δύναμη
τίς ἐναντιότητες νά ξεπερνοῦμε.

Τζιρόλαμο Σαβοναρόλα (Girolamo Savonarola, **1452-1498**), ἰταλός δομηνικανός (θεωρήθηκε αἱρετικός καί κάηκε στήν πυρά).

Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Μ Υ Η Τ Ι Κ Η Τ Ε Χ Ν Η

Ι. ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΕΝΝΑΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ
ΤΟΥ LUDWIG VAN BEETHOVEN

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο Δελτίο καί τέλος

Ὁ μεγαλύτερος κατ'ἐμέ μεμυημένος στή μουσική καί στή ζωή τοῦ Μπετόβεν, ὁ μεγάλος συγγραφέας, φιλόσοφος καί μουσικοκριτικός πού ἀφιέρωσε ὅλη του τή ζωή στή μελέτη τοῦ ἔργου τοῦ Μπετόβεν, ὁ Ρομαίν Ρολλάν, γράφει γιά τόν "Ὕμνο στή χαρά" στό ἔργο του "Μπετόβεν" πώς εἶναι ὁ ὕμνος πού ἔχει τά περισσότερα προσόντα γιά νἆναι παγκόσμιος Διεθνής Ὕμνος, διότι τραγουδιέται εὔκολα σ'ὅλες τίς γλῶσσες. Ἡ ἀνθρωπότητα πού ἀρχίζει ν' ἀνασαίνει ὕστερ'ἀπ'τόν πόνο πρέπει νά τόν κάνει ὕμνο της.

Ὁ ἴδιος ὁ Μπετόβεν ἔλεγε: "Ἐκεῖνος πού θά μπεῖ στό νόημα τῆς μουσικῆς μου θά πάψει πιά νά σέρνεται στό βοῦρκο πού σέρνονται οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Καί ἄλλοτε πάλι: "Ἡ Μουσική μου εἶναι ἀκόμη πιό πέρα ἀπό κάθε φιλοσοφία. Τό Βασίλειό μου εἶναι στούς αἰθέρες, δέν μπορεῖ εὔκολα νά τό πλησιάσει κανείς, ἀλλά ὅταν συμβεῖ, λυτρώνεται". Καί ὁ Μπετόβεν εἶχεν ἀπόλυτη ἐπίγνωση αὐτῶν πού ἔλεγε. Εἶχε ὁ ἴδιος λυτρωθεῖ ἀπό τόν μεγαλύτερο πόνο τῆς ζωῆς του, τήν κουφαμάρα. Ἦταν ὁ μεγαλύτερος μουσουργός τοῦ κόσμου καί ὁ μόνος ἐπί τῆς γῆς ἄνθρωπος πού δέν ἄκουσε τό μεγαλύτερό του ἀριστούργημα, τό θεῖο δημιούργημα ὅλων τῶν αἰώνων, ὅλο του τό πιστεύω γιά τήν ἀδελφωσύνη καί τήν χαρά ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διότι ἦταν κουφός. Καί ὅμως βρῆκε τή Χαρά μέσα ἀπ' τόν πόνο του καί τήν σκόρπισε στήν ἀνθρωπότητα.

'Αλλά αὐτά θέλουν ἑκατοντάδες σελίδες γιά νά σᾶς τά πῶ. Ἄς συνεχίσουμε.

Οἱ μπάσσοι συνεχίζουν τόν τέταρτο στίχο -θέμα. Πρῶτοι τόν παίρνουν αὐτοί στήν ἀρχή καί ἀμέσως τόν ἐπαναλαμβάνουν οἱ κόρες τῶν ἀνθρώπων. 'Αλλά πάλι κι'ἀπ'αὐτές τό θέμα ἐπαναλαμβάνεται καί συνεχίζεται ἀπό τό πλῆθος. 'Από τούς ἄνδρες στήν ἀρχή.

Ὅλα τήν Χαρά ρουφᾶνε
ὅσα ἡ φύση ἐδῶ γεννάει
καί καλοί κακοί πατᾶνε
μές στά ρόδα πού σκορπάει.

Τό θέμα ἐπαναλαμβάνεται πάλι ἀπό τίς γυναῖκες μέ συνοδεία τούς ἄνδρες, ἀλλά τό πλῆθος ἐπαναλαμβάνει πάλι καί συνεχίζει.

Καί φιλιά καί κλῆμα
κι'ἕνα φίλο αὐτή πιστό
στό σκουλήκι πόθο κλείνει,
τό Χερούβ πάει στό Θεό.

'Αλλά καί πάλι τό ἴδιο ἐπαναλαμβάνεται στήν ἀρχή ἀπό τούς ἄνδρες, μετά μπαίνουν οἱ γυναῖκες καί τέλος ἡ ἀνθρωπότητα, πού τό ὑψώνει μέχρι τά οὐράνια, σάν ἕνα οὐρανομήκη θρησκευτικό ὕμνο. Ἡ ἔκσταση ἔχει καταλάβει τήν ἀνθρωπότητα, πού πλέον ξύπνησε ἀπό τήν νάρκη τοῦ ἐξωτερικοῦ ἑαυτοῦ καί βρίσκει τήν εὐδαιμονία μέσα στή χαρά καί τήν ἀδελφότητα. Οἱ στρατιές προχωροῦν.

Ἡ Μουσική ἔδωσε ὅλη της τήν ὤθηση, πού ἀνέβασε τήν ἔκκληση στά οὐράνια. Οἱ ἄνθρωποι βρίσκονται σ'ἔκσταση.

Ἡσυχία! Ξανασυνερχόμαστε! Ἡ Μουσική πάλι ἀπό τά βάθη συν - έρχεται. 'Ανασυντάσσει τίς δυνάμεις της, προχωρεῖ μέ βῆμα καί προετοιμάζει τό ἔδαφος γιά τόν βαρύτονο, πού ὑψώνει τή φωνή του ἐπαναλαμβάνοντας τόν δρόμο τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ ὀρχήστρα ξανα - παίρνει ὅμως τή ρεβάνς, ὅπου τέλος ἀφήνεται, καί ἡ ὀρχήστρα μόνη της πιά προβληματίζεται ἀγωνιζόμενη μέσα στό θέμα, παραδέρ - νοντας δῶ καί κεῖ, δίνοντας εὐκαιρία στό πλῆθος νά ξεχυθεῖ καί πάλι θριαμβευτικά μετά ἀπό μιά χαρακτηριστική ὑποχώρηση. Τό κῦμα τοῦ θριάμβου τῶν λαῶν ξεχύνεται. Ὁ ὕμνος τῆς Νίκης κατα - κλύζει τά πάντα ἐν χορῷ.

Ὅπως οἱ ἥλιοι μέσ'στά τόξα
τ'οὐρανοῦ τά φωτερά
τρέξτε φίλοι μέ χαρά
ὅπως ὁ Ἥλιος πάει στή Δόξα.

Καί ἐπαναλαμβάνεται. Ἡ ὀρχήστρα δίνει τόνο μάρς. Καί οἱ στρατιές τῶν ἀπελευθερωμένων σκλάβων εἰσορμοῦν μέσα στή βουδδική κατάσταση. Ἡ ἀνθρωπότητα πλέον πέρασε ἀπό τίς δοκιμασίες καί στεφανώνεται μέ τήν παγκοσμιοσύνη καί τή βουδδική συνείδηση. Μπῆκε στό καθαρό πνευματικό Βασίλειο καί ξεπέρασε πλέον τήν ἀνθρώπινη κατάσταση. Ἡ Μουσική δίνει ἐπικό χαρακτήρα θριάμβου.

'Αλλά ἡ ὀρχήστρα ἀνασυντάσσεται καί πάλι. Κάτι μᾶς προετοι - μάζει. Τό θέμα μπερδεύεται ἀλλά ξανασηκώνει ἕνα κῦμα ἀπό βαθειά. Οἱ φωνές τῶν ὄχλων μ'ὅλη τήν ἔφοδο τῆς ὀρχήστρας ξεχύνονται ἀ - λαφιασμένες ἀπό εὐδαιμονία καί πάλι.

Χαρά, Χαρά
τρέξτε φίλοι μέ χαρά
ὅπως ὁ ἥλιος πάει στή Δόξα...

Ἡ χορωδία βρίσκεται σέ ἀφάνταστο ξεφάντωμα καί παραλήρημα. 'Αλλά πάλι ἡ ὀρχήστρα ἀποτελειώνει τόν θριαμβευτικό χορό.

Οἱ ἀνδρικές φωνές μ'ὅλη τήν μεγαλοπρέπεια καί τή θρησκευτική εὐλάβεια λές καί σηκώνουν μέ πομπή τήν Ἅγια Μετάληψη, ὑψώ - νονται σ'ἕνα μεγαλόπρεπο χορωδιακό ὕμνο: "Μιλιούνια ἑνωμένοι ἄνθρωποι", "Ὦ ἁγνό φιλί του Κόσμου".

"Seid umschlungen Millionen"
Μύρια πλήθη ένωμένοι.
"Ω φιλί τοῦ Κόσμου άγνό.
Φίλοι έκεῖ στόν ούρανό
"Ω ή θεία 'Αγάπη μένει.

Οί γυναικεῖες φωνές καί μέ συνέχεια τοῦ κόσμου τό έπαναλαμβάνουν μέ θεῖο, μεγαλόπρεπο -σάν ίερεῖς- τρόπο.'Αλλά καί πάλι οί άνδρικές φωνές τό ξαναδίνουν καί τό έπαναλαμβάνουν οί γυναῖκες καί γενικά ή χορωδία. Ή μυσταγωγική στιγμή εἶναι μεγάλη. 'Ο Ούρανός εἶναι ξανοιχτός. Ή εύλάβεια τῶν λαῶν εἶναι ὅσο ποτέ ἄλλοτε βαθειά. Τά ὅργανα όδηγοῦν μ'ἕνα άπόλυτα μυστικιστικό τρόπο στά ένδότερα τοῦ θείου μυστηρίου τῆς λύτρωσης τήν συνείδηση τῶν λαῶν. Οί άγνές ψυχές άκολουθοῦν γεμάτες κατάνυξη τό Μεγάλο Μυστήριο. Ή στιγμή εἶναι ὅσο ποτέ ἄλλοτε κατανυκτική.

'Αλλά οί φωνές οί γυναικεῖες ύψώνονται πάλι σ'ἕνα θρίαμβο πού τόν έπαναλαμβάνουν μετά οί γυναικεῖες φωνές, ή όρχήστρα καί σέ συνέχεια τά πλήθη άνεβάζοντας τήν άποκαλυπτική συνείδησή τους σ' ἕνα ἄφθαστο άποκορύφωμα λυτρωτικοῦ ὕμνου.

Μύρια πλήθη προσκυνᾶτε,
νοιώθεις κόσμε τόν Θεό.
Στ'ἄστρα παντοῦ νά τόν ζητᾶτε.

Ή άνθρωπότητα βρίσκεται στόν δρόμο τῶν Μεγάλων Μυήσεων. Ή Συνείδηση διευρύνεται. Οί άκτῖνες τῆς Θέλησης, τῆς 'Αγάπης, τῆς Νόησης, τοῦ Κάλλους καί τῆς 'Αρμονίας, τῆς Γνώσης, τῆς Εύλάβειας καί τοῦ Τυπικοῦ ένώνονται στήν μία κεντρική'Ακτίνα, τήν συνθετική ὅλων, τήν άκτίνα τῆς'Αγάπης. Αύτή συνεχῶς πλημμυρίζει παντοῦ άπό τίς καρδιές τῶν άνθρώπων μέ μιάν άφάνταστη χαρά. Εἶναι ή άνακάλυψη τῆς εύδαιμονίας πού βρίσκεται στό εἶναι τῶν πάντων,στ' ἄστρα, στή φύση, στό εἶναι τους. Εἶναι ό πυρήνας πάντων.

Οί φωνές έναλλάσσονται, ή μιά διαδέχεται τήν ἄλλη σ' ἕνα μυστηριῶδες άνέβασμα. Στό πιό κατανυκτικό καί θεῖο μέρος τῆς "'Ωδῆς στή Χαρά" ύψώνεται ἕνα ύπέροχο, ύπέρλαμπρο φωνητικό κουαρτέτο μέ έσωτερική βαθύτητα καί όλοένα αύξανόμενη άνάπτυξη πρός συνεχῶς μεγαλύτερα ὕψη. Εἶναι οί φωνές τῶν Μεγάλων "Οντων πού άποσπῶνται άπό τήν ἕκσταση τοῦ πλήθους γιά νά όδηγήσουν σέ μιά ἄλλη άκόμη μεγαλύτερη καί θεία ἕκσταση. Τήν "Ενωση.

Τό φινάλε τῆς Συμφωνίας εἶναι όλοφώτεινο. Εἶναι μιά ὅλο ἕκσταση θερμή άνάβαση άπό τό άνθρώπινο πρός τό Θεῖο.

Οί στρατιές τῶν λυτρωμένων συνεχῶς άνεβαίνουν καί άνεβαίνουν μέ ύψωμένη πάντοτε τή σημαία τῆς Τελικῆς Νίκης. Εἶναι ή ματωμένη σημαία τῆς ἴδιας τους καρδιᾶς πούγινε τό ἕμβλημα τῆς'Ατραποῦ της.

'Ο νικητήριος ὕμνος ξεχύνεται στό Σύμπαν. 'Ο ὕμνος τῆς αίώνιας ζωῆς πλημμυρίζει κάθε ὕπαρξη. Τό μεθύσι τῆς χαρᾶς κυριεύει, μπερδεύει άνθρώπους καί θεούς. Καί τέλος έπέρχεται ή "Ενωση.

Ὁ φραγμός πού χωρίζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν Θεό ἔχει καταλυθεῖ. Ἡ αὐλαία τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ θέματος κλείνει μέ τόν θρίαμβο τῆς Ἕνωσης τῆς ἀνθρωπότητας μέ τόν Θεό.

Αὐτή εἶναι ἡ Ἐννάτη Συμφωνία. Τό μεγαλύτερο μουσικό δημιούργημα τῶν αἰώνων. Ὁ μεγάλος μεμυημένος στή ζωή καί τό ἔργο τοῦ Μπετόβεν, ὁ Ρομαίν Ρολλάν, στό βιβλίο του "Βίος τοῦ Μπετόβεν" μεταξύ ἄλλων ἀναφέρει γιά τήν "Ὠδή στή Χαρά" τά ἑξῆς: "Τή στιγμή πού τό θέμα τῆς χαρᾶς ἑτοιμάζεται νά πρωτομπῆ, ἡ ὀρχήστρα σταματᾶ ἀπότομα- γίνεται μιά αἰφνίδια σιωπή. Δίνεται ἔτσι στήν εἴσοδο τοῦ τραγουδιοῦ ἕνας θεϊκός καί γεμάτος μυστήριο χαρακτήρας. Κι αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Τό θέμα εἶναι κυριολεκτικά ἕνας θεός. Ἡ χαρά κατεβαίνει ἀπ'τόν οὐρανό γεμάτη ἀπό γαλήνη ὑπερφυσική, μέ τήν ἀνάλαφρη πνοή της χαϊδεύει τούς πόνους κ'ἡ πρώτη ἐντύπωση πού κάνει εἶναι τόσο ἁπαλή, ὅταν γλυστράει στήν καρδιά πού γιατρεύεται. Ὅταν τό θέμα περνάει κατόπιν στίς φωνές, πρωτοφαίνεται στά μπάσσα μ'ἕνα χαρακτήρα σοβαρό καί λιγάκι καταθλιπτικό. Μά λίγο-λίγο ἡ χαρά κατακτᾶ τίς ὑπάρξεις. Εἶναι μιά κατάσταση, ἕνας πόλεμος ἐνάντια στόν πόνο. Καί νά οἱ ρυθμοί ἐμβατήριου, οἱ στρατοί σέ κίνηση, τό φλογερό καί βαρύπνοο τραγούδι τοῦ τενόρου, ὅλες αὐτές οἱ σελίδες οἱ γεμάτες ἀνατριχίλα κι ὅπου νομίζεις πώς ἀκοῦς τήν ἀνάσα τοῦ ἴδιου τοῦ Μπετόβεν, τό ρυθμό τῆς ἀναπνοῆς του καί τίς κραυγές τῆς ἔμπνευσής του, ἐνῶ ἔτρεχε στά χωράφια συνθέτοντας τό ἔργο του, ἔξαλλος ἀπό μιά παράφορη μανία σάν τό γέρο Βασιληᾶ Λήρ μέσα στή θύελλα.

Μιά ὁλόκληρη ἀνθρωπότητα ἀνατριχιάζοντας σηκώνει τά χέρια της στόν οὐρανό βγάζοντας δυνατές κραυγές, ὁρμάει πάνω στή χαρά καί τή σφίγγει στήν ἀγκαλιά της".

Ἐπίσης λίγο παρακάτω ὁ Ρομαίν Ρολλάν λέει: "Μπετόβεν ἀγαπημένε! Ἀρκετοί ἄλλοι ὕμνησαν τό καλλιτεχνικό σου μεγαλεῖο. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος καί καλλίτερος φίλος ἐκείνων πού ὑποφέρουν καί ἀγωνίζονται. Ὅταν εἴμαστε θλιμένοι ἀπό τά βάσανα τοῦ κόσμου, αὐτός ἔρχεται κοντά μας (ὅπως ἐρχότανε νά καθήση στό πιάνο μιᾶς μάννας πού πενθοῦσε καί χωρίς νά πῆ λέξη παρηγοροῦσε αὐτήν πού ἔκλαιγε μέ τό τραγούδι τοῦ καρτερικοῦ του θρήνου). Κι ὅταν ἡ κούραση μᾶς πιάνει ἀπ'τόν αἰώνιο ἀνώφελο ἀγώνα πού γίνεται ἐνάντια στή μετριότητα τῶν κακιῶν καί τῶν ἀρετῶν, εἶναι ἕνα ἀνέκφραστο ἀγαθό νά λούζεσαι σ'αὐτό τόν ὠκεανό τῆς θέλησης καί τῆς πίστης. Ἀπ'αὐτόν ἀκτινοβολεῖ μιά ἀνδροπρέπεια, μιά εὐτυχία γιά τήν πάλη, ἡ μέθη μιᾶς συνείδησης πού αἰσθάνεται μέσα της τό Θεό".

Ἡ μύηση στήν ἀληθινή τέχνη εἶναι μύηση στήν ἀληθινά θεία Σοφία. Καί αὐτός πού μπῆκε στό νόημα τῆς Τέχνης λυτρώνεται.

Π.Κ.

ΙΙ. ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Α΄ Τ'ΑΛΕΙΜΑΤΟΚΕΡΙΟΥ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Οί χρυσές οί ήλιαχτίδες παίζανε εύτυχισμένες στήν άπέραντη τή σφαίρα πού καρδιά της εἶν' ό Ἥλιος. Τρέχοντας στό διάστημα ρίχνανε ματιές σ'ἄλλους πλανῆτες καί ἀνάλαφρα πετοῦσαν γύρω ἀπ' ἄλλους, ένωμένες μεταξύ τους μέ μεγάλην άρμονία, καί μέ τόν Πα - τέρα τους, τόν Ἥλιο τό Μεγάλο, τόν ἀγαπητό.

'Αγαποῦσε ὁ Ἥλιος ὅλες του τίς ήλιαχτίδες, τά παιδιά του, κ' ἔδινε στήν καθεμιά τους τήν ένέργεια πού τῆς ἦταν χρήσιμη γιά νά τελειώσει τό δικό της ἔργο.

Ἦτανε πλασμένες ἀπό Κεῖνον καί 'Εκεῖνος τίς διατηροῦσε "κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσίν" του. Μιά κι Αὐτός ἦταν θερμός, ἦτανε θερμές κ'έκεῖνες· μιά κι Αὐτός ἦταν λαμπρός, ἦτανε λαμπρές κ' έκεῖνες κι ὅσο ἦταν δυνατός ἦταν παντοδύναμες κ'έκεῖνες.

Μιά ἀπ'αὐτές τίς ἡλιαχτίδες, τόσο εὐτυχισμένη ὅσο κ'οί'ἀδερφές της, ζήγωσε κάποια φορά πολύ σιμά τόν πλανήτη ποῦναι Γῆ τό ὄνομά του, κι ὅπως ζύγωσε στά πράσινα τά γυαλιστερά τά φύλλα κάποιου δέντρου γήινου, τῆς έφάνηκε πώς τ' ἄκουσε νά λέει: " Ἔμπα μές στά φύλλα μου καί θά λάμπεις σάν τόν Ἥλιο καί δέ θάχεις πιά ἀνάγκη νάναι κρεμασμένη ἡ ὕπαρξή σου ἀπό τόν Πατέρα σου τόν Ἥ - λιο. Ἔμπα μέσα μου καί θάσαι σύ ἡ ἴδια ἕνας ἥλιος καί θενά μπο- ρεῖς ἀκόμα νά σκορπᾶς ἄλλες ἡλιαχτίδες πού θά λάμπουνε στόν κό - σμο σάν καί σένα".

Τώρ'αὐτή ἡ ἡλιαχτίδα εἶχε ὅ,τι κι ἄν ἤθελε.'Αγαποῦσε μ' ὅλη τήν καρδιά της τόν Πατέρα της, καί τίς ἀδερφές της σάν τόν ἑαυτό της, μά κι αὐτές τήν ἀγαποῦσαν ἄλλο τόσο, καί γιά σκέψεις δέν τῆς ἄφινε καιρό ἡ πανέμορφη ζωή της. Ὅμως ὅσο πιότερο τάραζαν τή σκέψη της τοῦ δεντροῦ τά λόγια, τόσο περισσότερο τήνε τραβοῦσαν κ'ἤθελε νά δοκιμάσει, καί στό τέλος μίλησε στόν Πατέρα της τόν Ἥλιο: "Θάθελα Πατέρα μου, ἀπό μοναχή μου, νά γενῶ ἕνας ἥλιος. Δόσε μου, παρακαλῶ Σε, τή θερμότητα καί τό φῶς πού στό μερτικό μου πέφτει κι ἄφισέ με λεύτερη κι ἀνεξάρτητη νά γίνω".

Κι ὁ Μεγάλος Ἥλιος, πού δέν εἶναι μοναχά πανάγαθος ἀλλά καί σοφός, ἀρκετά σοφός ὅσο νά ξέρει πώς χωρίς τή λευτεριά στήν ἐκ - λογή δέν ὑπάρχει ἀγάπη ἀληθινή, εἶπε στό παιδί του: "Μόλο πούχω δώσει στά παιδιά μου εὐτυχία τέλεια, εἶναι τό καθένα τους λεύτε- ρο νά βρεῖ τή δική του εὐτυχία μοναχό του".

Γιά τό χωρισμό θλιμένος ἔδωκε στήν κόρη του τήν ἐνέργεια πού- πεφτε στό μερτικό της καί τῆς εἶπε πώς θενάναι πάντοτε καλοδεχού- μενη στό πατρικό της.

Κι ὁ Μεγάλος ὁ Πατέρας, βλέποντας τήν κόρη Του πούφευγε καί χάνονταν μέσα στό διάστημα, σύγκαιρα τήν ἀποθύμησε καί πόθησε νά- τανε μαζί Του ἑνωμένη κ'έμουρμούρισε: "'Αλάκερη τήν εὐτυχία σου

νά νιώσεις δέν μπορεῖς παρά μόνο σάν βρεθῆς λίγον καιρό σ'εὐτυχία λιγότερη".

Ἡ φιλόδοξη λιαχτίδα γύρισε στό ἴδιο δέντρο, μπῆκε ἀνάμεσα στά φύλλα γιά νά βρεῖ ἐκεῖνο πού τῆς τάζανε, νά γενεῖ ἕνας ἥλιος. Μά ἦταν πιά πολύ ἀργά ὅταν εἶδε πώς τό δέντρο τήν ἐμεταχειριζότανε γιά σκοπούς δικούς του. Εἶδε πώς δέν ἦταν πιά οὔτε φωτεινή οὔτε κάν ἀχτίδα. Εἶχε καταντήσει μιά ἐνέργεια τόσο καταπιεσμένη ἀπ'τή μορφή πού κι αὐτόν τόν ἑαυτό της δέν τῆς ἦταν βολετό ν' ἀναγνωρίσει.

Μά τό δέντρο, μέ τό νά ρουφήξει τόση ἐνέργεια, ἔγινε πιό πράσινο καί μποροῦσε τώρα πιά εὔκολα νά ἑνώνει στούς χυμούς του γῆ κι ἀγέρα. Κ'ἔγιναν τά μῆλα του πιό μεγάλα κι ὅμορφα.

Σ'ἕν'ἀπό τά μῆλα του ἔβαλε τό δέντρο ὅλη τήν ἐνέργεια πούταν μιά φορά μιά θερμή κι ὁλόφωτη ἡλιαχτίδα. Μιάν ἡμέρα ὁ ἀφέντης ἔκοψε τό μῆλο καί τό κύτταξε καί εἶπε: "Εἶναι σκουληκιάρικο" καί γιαυτό τό πέταξε κεῖ στή μάντρα πούβοσκαν οἱ χοῖροι. Κ'ἡ ἐνέργεια ἐκείνη, πούταν ἡ ἡλιαχτίδα μιά φορά καί μποροῦσε νά ξυπνάει ὅλα τοῦ σπιτιοῦ τά ζωντανά κάθε πρωί, ἐφαγώθηκε ἀπό χοῖρο, καί ἡ ζάχαρη τοῦ μήλου ποῦχε μέσα της ὅλη τήν ἐνέργεια πέρασε στό λίπος ἑνός χοίρου.

Κ'ἡ ἐνέργεια μέσ'στή φυλακή της ἔχασε ὁλότελα τή θύμηση ὅτι ἦταν ἄλλοτε φωτερή λιαχτίδα. "Ξέρω βέβαια πώς ἐγώ εἶμαι τώρα λίπος, μά τί νάμαι τάχατε, καί πῶς ἦρθα δῶ;" Μά ἀπάντηση δέν εἶχε στήν ἐρώτηση αὐτή πού τήν τυραννοῦσε.

Σάν ἐπέρασε καιρός, τ'ἀφεντικό ἔσφαξε τό χοῖρο, ποῦχε γιά καλά παχύνει ἀπό τήν ἐνέργεια τήν κλεισμένη μέσα του, κι ἀπ'τό πάχος του, πού ἦταν τῆς ἐνέργειας φυλακή, ἔκαμ'ἡ νοικοκυρά ἀλειματοκέρι πού σάν τ'ἄναβε λαμποκοποῦσε μέσα στό βαθύ τῆς κάμαρας σκοτάδι. Ἡ ὑπόσχεση τοῦ δέντρου βγῆκε τώρ'ἀληθινή. Ἡ λιαχτίδα ἦταν τώρα πιά ἥλιος π'ἀχτινοβολοῦσε.

Ὅμως ἄν ἐκείνη ἡ λιαχτίδα ἤξερε πώς αὐτοδά ἦτανε ὁ κόσμος πού τῆς ἔταξαν, σίγουρα ποτέ δέ θά δεχότανε νάμπει μέσ'στό δέντρο. Εἶχε καταντήσει τώρα πιά ἕνα φῶς πανάθλιο. Ἔλαμπε σ'ὁλόκληρο τόν κόσμο μιά φορά μά τώρα ξέπεσε νά φευτοφέγγει σέ μιά καμαρούλα. Σάν φυσοῦσε ἀεράκι ἀπό τό παράθυρο ἔσβυνε τό φῶς πού ἐτρεμόσβυνε γιατί ἡ νοικοκυρά δέν εἶχε βγάλει ἀπ'τό λίπος ὅλο τό νερό του. Ἄν ἡ ἐνέργεια ἡ φυλακισμένη στ'ἀλειματοκέρι ἐθυμόταν τή δική της δόξα τήν παλιά δέν θενα μποροῦσε νά βαστάξει τόν καϋμό της.

Μά ἡ τέλεια λησμονιά τήν ἐγλύτων'ἀπ'αὐτό τό φριχτό μαρτύριο. Οἱ πολλές μεταμορφώσεις δέν τήν ἄφιναν τά παλιά νά θυμηθῆ κι ἀναρωτιόταν: "Γιατί τάχα νάμαι 'γώ ἀλειματοκέρι καί νά φέγγω δῶ τή νύχτα; καί γιατί ὅλο μικραίνω χωρίς ἄλλο ἀπ'τή φθορά νά βλέπω ἐμπρός μου;"

Τήν ἡμέρα ἔβλεπε καί θαύμαζε τό λαμπρό τόν Ἥλιο ἀπ'τό πα-

ράθυρο. Ἔμενε ἐκστατική γιά τ'ἀπέραντο τό φῶς Του καί Τονε φο - βότανε γιατί ἡ ζεστασιά Του τή μορφή της λύγιζε. Ἔβλεπε νά παί-ζουνε οἱ ἡλιαχτίνες καί ποθοῦσε νάναι μιά ἀπό κεῖνες. "Ὤ εὐτυ-χισμένες ἡλιαχτίνες, τοῦ αἰώνιου Ἥλιου θυγατέρες, ὁπού δέν σᾶς γνοιάζουν τά μελλούμενα", σκέφτονταν, "κι ἀντίς εἶναι λιγοστές οἱ δικές μου ὧρες".

Ἕνα βράδυ τά παιδιά τοῦ νοικοκύρη μελετοῦσαν τά μαθήματά τους μέ τό φῶς τ'ἀλειματοκεριοῦ. "Πατέρα μου, εἶν'ἀλήθεια, λέει ἕνα τους, "πώς μᾶς δίνει ὁ Ἥλιος ὅλη τήν ἐνέργεια;" Κι ὁ πατέρας "ναί" τούς εἶπε, "φέρνει ὁ Ἥλιος ἀπ'τίς λίμνες κι ἀπό τούς ὠκε-ανούς τή βροχή στό κτῆμα μας, κ' ἡ βροχή πού πέφτει καί τό φῶς τοῦ Ἥλιου μεγαλώνουν τά σπαρτά μας. Τρῶν τά ζωντανά μας ἀπό τά σπαρτά, πίνουν ἀπό τό νερό πού φέρνει ὁ Ἥλιος καί τρανεύουνε κι αὐτά μέ τή σειρά τους. Καί τό φῶς ἀκόμα τοῦτο τοῦ ἀλειματοκεριοῦ εἶν'ἀπ'τήν ἐνέργεια πού μᾶς στέλνει ὁ Ἥλιος".

Τ'ἀλειματοκέρι τ'ἄκουσε καί λαχανιασμένο καί ξενευρισμένο εἶ-πε: "Εἶμ'ἀπ'τό Μεγάλον Ἥλιο" καί ἡ σκέψη τούδωσε τόσην εὐτυχία π' ὅμοια δέ θυμότανε νάχε ἄλλη φορά, σάν σκεφτόταν πώς μποροῦσε κά-ποιο νάναι κομματάκι ἀπό τό μεγάλο κεῖνο φῶς τό θαυμαστό.

Κείνη τή βραδυά, πρίν πᾶνε τά παιδιά γιά ὕπνο, τούς ἐδιάβασε ὁ πατέρας ἀπ'τό Εὐαγγέλιο ὅτι κάποτ'ἦταν ἕνα ἄσωτο παιδί, πούφυ-γε μακρυά ἀπό τοῦ πλούσιου πατέρα του τό σπίτι καί δυστύχησε καί πάλι ξαναγύρισε, κι ὅτι ἔτρεξ'ὁ πατέρας του νά τό δεχτῆ στό γυ - ρισμό του καί τό φίλησε κι ὅλα του τά κρίματα συχώρεσε.

Τ' ἀλειματοκέρι π'ἄκουσε τήν ἱστορία τήνε σκέφτηκε καί μέσα του βαθειά ἔνιωσε μιά νοσταλγία: "Ἴσως νά εἶν'ὁ Ἥλιος ὁ πατέ - ρας μου καί στό πατρικό μου νά μποροῦσα νά ξαναγυρίσω, σάν καί κειό τό ἄσωτο παιδί". Μόλο πού ὁ γυρισμός αὐτός μιά ἁπλή τοῦ φαι-νόταν ὀπτασία ἄρχισε νά ἐλπίζει καί τοῦ ἔφερ'ἡ ἐλπίδα λογισμούς κάθε λογῆς.

Ἐσκεφτόταν πώς τό φτωχικό του φῶς τ'ἀδύνατο, ὁπού φώτιζε πα-τέρα καί παιδιά, τούτανε δοσμένο ἀπό τόν Ἥλιο. "Δέν μποροῦσε τά-χα ὁ Μεγάλος Ἥλιος νά τοῦ στέλνει μήνυμα μέ τήν παραβολή τ'ἄσω-του παιδιοῦ; Αὐτό θάτανε μιά τύχη σέ ἑκατομμύρια". Κι ὅμως ἄρχι-σε αὐτήν τήν προσευχή: "Ὠ Μεγάλε Ἥλιε, ἄν ποτέ ἤμουνα παιδί σου καί σέ ἄφησα συχώρεσέ με ὅπως ὅλ'οἱ πατεράδες συχωροῦνε τά παι - διά τους. Πάρε με πάλι κοντά σου πρίν χαθῶ στή φυλακή αὐτῆς τῆς γῆς". Κ' ἤτανε αὐτή ἡ προσευχή του μιά κραυγή φριχτῆς ἀπελπισιᾶς.

Μά ὁ Μεγάλος Ἥλιος, πού τήν ἄκουσε, σάν σοφός Πατέρας ἤξε-ρε νά σώσει τό παιδί του τό χαμένο. Καί ξημέρωσε μιά μέρα πούφε-ρε μιά ζέστη φοβερή, κι ὁ ζεστός ἀέρας κ' οἱ λιαχτίδες ἀπό τό πα-ράθυρο λυώσανε ὁλότελα τ' ἀλειματοκέρι. Ἡ νοικοκυρά ἔξυσ'ἀπό τό σαμντάνι τό λυωμένο κι ἄμορφο ἀλειματοκέρι κ'ἔπειτα τό πέταξε στό σωρό τά σκύβαλα τῆς αὐλῆς. Τ'ἀλειματοκέρι τό λυωμένο τότε φώ-ναξε: "Ἥλιε μου, Πατέρα μου, γιατί μ'ἀπαράτησες καί γιατί μοῦ

τέλειωσες πρίν άπό τήν ώρα της τή μικρή ζωή μου;" Κ'έκεῖ πού -λιώνε άπάνω στό σωρό τά σκύβαλα άκουσε γλυκό ψιθύρισμα νά τοῦ λέει: "Μή φοβᾶσαι˙ όποιος χάσει τή ζωή ξαναβρίσκει μιά και -νούργια".

Ύστερ'άπό τρεῖς ήμέρες έβαλε στά σκύβαλα φωτιά ὁ νοικοκύρης καί τό άλειματοκέρι μπρός στόν Ήλιο τό λαμπρό χάθηκε ολότελα μέσα στῆς φωτιᾶς τή φλόγα. Όλη του ή ένέργεια ξανάγινε φωτεινή κι ολόθερμη άχτίδα καί έξεπετάχτηκε άπ'τή γῆ κατά τόν Πατέρα της τόν Ήλιο πού τήν πρόσμενε.

Καί σάν ήτανε άκόμα μακρυά έκατό χιλιάδες μίλια 'πό τόν Ή -λιο ήρθε νά τήνε συναπαντήσει ένα στεφάνι, θαυμαστό, μεγάλο,άπ' τόν Ήλιο τόν Πατέρα της σταλμένο, καί τήν καλωσόρισε στοῦ Πα -τέρα της τό σπίτι. Καί σάν έφτασε στόν Ήλιο ένιωσε πώς ή παλιά ή δύναμή της έξαναζωντάνεψε κ'έγιν'όμοια μέ τῶν άλλων άδερφάδων.

Κ'ήτανε κείνη τή μέρα μιά χαρά μεγάλη σ'όλονε τόν κόσμο πού καρδιά του εἶν'ὁ Ήλιος. Πάνω δῶ στή γῆ σύννεφα μεγάλα κλαίγανε άπ'τή χαρά τους, κ'οί λιαχτίδες πού άνάμεσα σ'αύτά εἶχαν στήσει τό χορό τους έκαμαν τά πιό ώραῖα ούράνια τόξα τους. Καί τήν εύ-τυχία τῆς μικρῆς, τῆς χαμένης ήλιαχτίδας ξεπερνοῦσε μοναχά ή εύ-τυχία τοῦ Πατέρα της, ποῦπε στ' άλλα του παιδιά: ""Ας γιορτάσου-με όλοι γιά τ'άγαπημένο τό παιδί μας πούτανε χαμένο μακρυά τό -σον καιρό καί τώρα ξαναγύρισε στό σπίτι".

Φράνκλιν Τσάν (Franklin Zahn)
Μετάφραση Κατίνας Νάτσικα. Διασκευή Τίμου Βρατσάνου

Β΄ Ο ΤΑΜΙΝΟΣ

Ό Ταμίνος έπέμενε κι έτσι μπόρεσε τελικά νά μπεῖ στήν έβδο-μη κατάσταση τοῦ βουδικοῦ δρόμου. Κι όταν βρισκόταν έκεῖ, σ'αύ-τή τήν κατάσταση, δέν εἶχε καμμιά έπίγνωση τῶν γύρω του κι αύτή άκόμα ή ψυχή του ήταν σάν τό τίποτα. Καί σ'αύτή τήν κατάσταση, πού βρίσκεται πιό πέρα άπ'τή γαλήνη άκόμα, άρεσε στόν Ταμίνο νά 'μενε γιά πάντα.

Μά τοῦτο γίνηκε κείνη τή μέρα πού πῆγε νά διαλογιστεῖ στό δάσος πού φύτρωνε γύρω άπό τό μοναστήρι. Τήν ώρα πού αύτός, κα-θισμένος παράμερα, ήταν χαμένος μές στό διαλογισμό του, κάποιος ταξιδιώτης πέρασε. Οί ληστές πού παραμόνευαν χυμήξανε καταπάνω του, τόν πλήγωσαν, τόν λήστεψαν καί τόν άφήκανε πεσμένο πάνω στά χώματα νομίζοντας πώς τόν εἶχανε σκοτώσει. Σά φύγαν οί ληστές,ὁ πληγωμένος άρχισε νά φωνάζει στόν Ταμίνο νά τόν βοηθήσει. Μά αύ-τός καθότανε άκούνητος, μήν έχοντας συνείδηση τοῦ τί γινότανε γύρω του. Κι έτσι ὁ βαριά πληγωμένος κείτονταν χάμω, τό αἶμα του χύνοντας λίγο λίγο. Κι έκεῖ άκόμα βρίσκονταν όταν ὁ Ταμίνος ξα-ναγύρισε στή γῆ.

Ό Ταμίνος ήτανε ζαλισμένος καί γιά πολλήν ώρα δέ μποροῦσε

νά καταλάβει τί βλέπανε τά μάτια του καί τί ἦταν τό πρεπούμενο νά κάνει. Μά σέ λίγο, σάν τό ρέμα τῆς ζωῆς ξαναγύρισε στό κορμί του, σηκώθηκε, πῆγε κοντά στόν πληγωμένο κι ὅσο μποροῦσε πιό καλά τοῦ δεσε τίς πληγές του. Μά ὁ ταξιδιώτης, πού στό ἀναμεταξύ εἶχε χάσει αἷμα πολύ, κοίταξε τόν Ταμίνο καί πέθανε. Ὁ Ταμίνος εἶδε τότες στά μάτια του, προτοῦ πεθάνει, κεῖνο τό βλέμμα πού κάποτε εἶχε δεῖ στό πεδίο τῆς μάχης.

Καί τότες μέ μιᾶς χάθηκε ὅλη κείνη ἡ γαλήνη πού μέ τόσο κόπο κερδήθηκε. Ὁ Ταμίνος γύρισε στό μοναστήρι καί τήν ἄλλη μέρα ἀνέβηκε στό πιό ἀψηλό πλάτωμα τοῦ βουνοῦ τοῦ νησιοῦ καί κάθισε δίπλα σ'ἕνα ἄγαλμα τοῦ Γκαουτάμα.

Ἤτανε λιόγερμα κι ὁ ἥλιος βασιλεύοντας ὅλο καί πιό λαμπρά φώτιζε τό πέτρινο πρόσωπο ὥσπου νά φαίνεται σάν νά πῆρε ξάφνου ζωή.

Κι ὁ Ταμίνος κοιτάζοντάς το στά μάτια ρώτησε:

"Κύριε, λέει τό Εὐαγγέλιό σου ἀλήθειες;"

Καί τό ἄγαλμα ἀπάντησε:

"Κι ἀλήθειες καί φέματα".

Καί ποιές εἶναι οἱ ἀλήθειες;

"Ὁ ἀλτρουϊσμός καί ἡ ἀγάπη".

"Καί ποιό τό φέμα;"

"Ἡ φυγή ἀπό τή Ζωή".

"Πρέπει λοιπόν νά ξαναγυρίσω στή Ζωή;"

Μά τό φῶς εἶχε πιά ξεθωριάσει καί τό πρόσωπο γίνηκε πάλι πέτρινο.

Τζ. Ντ. Ντίκινσον (G. Dowes Dickinson), ἄγγλος λογοτέχνης
'Από τό "Μαγικό αὐλό"
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ΄ Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΜΥΘΙΟΥ

Ὁ μύθος εἶναι ἡ προτελική ἀλήθεια, χρονικό της ἀντιφέγγισμα εἶναι ἡ κάθε ἐμπειρία. Ἡ πραγματικότητα τῆς μυθικῆς ἱστορίας βρίσκεται ἔξω ἀπό τό χρόνο κι ἀπό τό χῶρο. Ἰσχύει παντοῦ καί πάντα. Ἔτσι στό χριστιανισμό τό "ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός"[1] καί τό "πάντα δι'αὐτοῦ ἐγένετο"[2], μ'ὅλες τίς χιλιετηρίδες πού ἱστορικά τά χωρίζουνε τό ἕνα ἀπό τ'ἄλλο, σημαίνουνε πώς ἡ δημιουργία ἔγινε τή στιγμή τῆς "αἰώνιας γέννησης" τοῦ Χριστοῦ. Τό "ἐν ἀρχῇ"- ἄς ποῦμε καλύτερα "ἐν κορυφῇ"- σημαίνει "στήν πρώτη αἰτία". Ἔτσι καί στά παραμύθια τό "μιά φορά κ'ἕναν καιρό" δέν πάει νά πεῖ "μιά φορά μονάχα", πάει νά πεῖ "μιά φορά γιά πάντα". Ὁ μύθος δέν εἶναι "δημιούργημα ποιητικῆς φαντασίας" μέ τήν ἔννοια πού δίνεται

1. Σημ. μετ. Γέν. Α΄ 1
2. Σημ. μετ. Ἰω. α΄3

τίς πιό πολλές φορές σ'αὐτά τά λόγια. 'Αντίθετα ἐξαιτίας τῆς ἴδιας του τῆς παγκοσμιότητας μπορεῖ καί παρουσιάζεται ἀπό πολλές καί διάφορες ἀπόψεις.

....

Οἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς (μπουτάνι-ἡ λέξη σημαίνει καί γνόμος[1] σέ δράση βρίσκονται μές στό βουνό-στό Πνεῦμα-εἶναι τά πρωτότυπα τῶν κατώτερων νάνων πού προστατεύουνε τή Χιονάτη-τήν ψυχή-ἀπ'τή στιγμή πού δαγκώνει τό φροῦτο τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ καί πέφτει στό θανατερό τόν ὕπνο. Τήν ψυχή πού μένει κοιμισμένη ὥσπου νά τήνε ξυπνήσει ὁ Θεϊκός Ἔρωτας καί νά πέσει ἀπ' τό στόμα της τό φροῦτο. Ὅποιος καταλάβει τό μύθο τῆς Γραφῆς ἀναγνωρίζει τίς παραφράσεις του σ'ὅλα τά παραμύθια τοῦ κόσμου. Δέν τά δημιούργησε ὁ λαός τά παραμύθια. Τά κληρονόμησε καί τά μετέδωσε πιστά σ'αὐτούς πού τούς ἤτανε προορισμένα[2]. Ἕνα ἀπ'τά μεγαλύτερα λάθη τῆς ἱστορικῆς καί ὀρθολογικῆς ἀνάλυσης εἶναι ἡ ὑπόθεση πώς ἡ "ἀλήθεια" τοῦ θρύλου καί ἡ "ἀρχική μορφή"του μποροῦν νά χωριστοῦν ἀπ'τά θαυματικά του στοιχεῖα. Μές στό θαυματικό βρίσκεται ἡ ἀλήθεια.... "τό θαυμάζειν· οὐ γάρ ἄλλη ἀρχή φιλοσοφίας ἤ αὐτή" (Πλάτ. Θεαίτητος 155 D). Τήν ἴδια σκέψη κάνει κι ὁ 'Αριστοτέλης καί προσθέτει: "διό καί ὁ φιλόμυθος φιλόσοφός πως ἐστί· ὁ γάρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασίων (Μετά τά φυσικά 389 B).

Ὁ Μύθος ἐνσαρκώνει τῆς ἀπόλυτης ἀλήθειας τήν ἀνώτερη προσέγγιση πού μπορεῖ μέ λόγια ν'ἀποδοθεῖ.

'Ανάντα Κ. Κοομαρασβάμυ (1877-1948), ἰνδός φιλόσοφος
'Από τό "'Ινδουϊσμός καί βουδδισμός". Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Α΄ ΜΕΣ ΣΤΑ ΠΗΧΤΑ ΣΚΟΤΑΔΙΑ

...... Ὁ γιατρός ἔσκυψε πάνω μου.

"Κοιμόσουνα;"

Τόν κοίταξα.

"Νομίζω πώς θά πρεπε νά σοῦ δώσω κάτι γιά νά μπορέσεις νά ξανακοιμηθεῖς... μόλις εἶναι δέκα.

"Σέ παρακαλῶ γιατρέ ὄχι.... θά προτιμοῦσα ἀπόψε νά μήν ἔπαιρνα τίποτα".

"Ὅπως θέλεις".

Ἔψαξε νά βρεῖ τό σφυγμό μου. Τήν ἄλλη φορά πού θά ξανακοιτάξει σφυγμός δέ θά ὑπάρχει.'Απότομα ἄφησε τό χέρι μου. Μπορεῖ ἀπ' τό μυαλό του νά τοῦ πέρασε ἡ ἴδια σκέψη.

---

1. Σημ. μετ. Μικρόσωμο στοιχειό πού κατοικεῖ μές στή γῆς καί φυλάει νταμάρια καί μεταλλεῖα (γαλλικά gnome).
2. Σημ. μετ. Πρβλ. Μίρτσεα 'Ελιάντ "Μύηση καί παραμύθι" (Πελεάν, τεῦχος 22: Ἄνοιξη 1964 σελ. 47).

"Τζίμ... Ἔ! Τζίμ... Ἀπόψε τό ραδιόφωνο ἔχει καλό πρόγραμμα... Τί; Δέ μπορεῖς ἀπόψε... ὄχι ἀπόψε... χμ... μπορεῖ νάχεις κάτι πιό καλό νά κάνεις ἀπόψε... Δέ σέ μέλει πιά γιά τό ραδιόφωνο...Καλά, φύγε καί μήν ξανάρθεις πιά... μήν ξανάρθεις πιά ποτές.

Ἄνοιξα τά μάτια μου. Ἡ Μακφάρλεν καθότανε στήν ἄκρη τοῦ κρεββατιοῦ μου.

"Τί ὥρα εἶναι;"

Κοίταξε τό ρολόϊ της. Μισή μετά τά μεσάνυχτα.

"Δέ... Δέ θέλω νά ρθεῖ τό πρωί... θά σαι σύ τό πρωί μαζί μου;"

"Ὄχι... μά θά τά καταφέρεις καλά μονάχη σου... Δέν εἶναι ἔτσι;"

"Δέν ξέρω... Δέν κρατάει πολύ; κρατάει;"

"Ὄχι... μονάχα λίγα λεπτά".

Μιλοῦσε σιγανά καί σχεδόν δέν εἶχα ἐπίγνωση γιά τήν παρου - σία τῆς ἄλλης πού καθότανε ἥσυχα σ'ἕνα σκαμνί σέ μιά γωνιά τοῦ κελλιοῦ γιά νά μέ φυλάει.

"Πιστεύεις στό Θεό, δεσποινίς Μακφάρλεν;"

"Εἶμαι καθολικιά... Πιστεύω στό Θεό".

"Ἡ θρησκεία σου... κι ὅλα αὐτά πού πιστεύεις... φαντάζομαι πώς σέ βοηθοῦν".

"Δέ θά μποροῦσα νά ζήσω χωρίς αὐτά".

"Ὁ Τζίμ δέ μποροῦσε νά ζήσει δίχως τή Λούσυ...Ἐγώ δέ μπο - ροῦσα νά ζήσω δίχως τό Τζίμ... καί τώρα σέ λίγο θά πεθάνω δίχως κανένα".

Μπορεῖ νά μάντεψε τή σκέψη μου, γιατί σέ λίγο εἶπε:

"Ὁ Θεός βρίσκεται κοντά μας, ἀδιάφορο ἄν τόν πιστεύουμε γιά ὄχι... κι ὅταν ἀκόμα δέ νοιώθουμε τήν παρουσία του".

"Δέν εἶναι δύσκολο γιά σένα νά μιλᾶς ἔτσι... Δέν πρόκειται νά πεθάνεις σύ τά χαράματα..."

"Ὁ καθένας μας μπορεῖ νά πεθαίνει κάθε πρωί... Καμμιά φορά, ξέρεις, μπορεῖ νά ναι πιό δύσκολο νά ζεῖς".

"Δέν ξέρω... Ξέρω πώς δέ θέλω νά πεθάνω... Δέν εἶμαι ἕτοιμη νά πεθάνω... Ξέρω πώς ἔκανα κάτι πολύ κακό... μά γι'αὐτό δέ βρί-σκω πώς θέλω νά πεθάνω... πάντως ὄχι ἔτσι".

Δέ μίλησε, μονάχα ἴσιωσε τά σεντόνια μέ τά μακριά της κερέ-νια δάχτυλα. Ἤξερα πώς δέ μποροῦσε νά πεῖ τίποτα... κι ὅμως ἔ-νοιωθα πώς μ' ἀπαρνιόταν. Γύρισα κατά τόν τοῖχο. Τά δάχτυλά μου ἔσφιξαν τό φτηνό χοντροσέντονο καί τό κεφάλι μου πίεσε τό σκληρό μαξιλάρι. Ὁ ἐφιάλτης τῶν μπερδεμένων στοχασμῶν μου δέ μποροῦσε νά πνίξει τό φόβο μου πού σάν κραυγή ξεπηκώθηκε μέσα μου, μεγά-λωνε κι ὅλο μεγάλωνε...

Κάποιος ἔσιαξε τά σκεπάσματα τοῦ κρεββατιοῦ μου...Ἄνοιξα τά μάτια μου. Ἡ Μακφάρλεν εἶχε φορέσει τό καπέλλο της καί κατάλαβα πώς εἶχε ρθεῖ ἡ ὥρα νά παραδώσει τή φύλαξή μου σ'ἄλλη. Ἔσκυψε πά-νω μου κι ἀκούμπησε τό χέρι της στό δικό μου.

"Ὥρα καλή, Μαίρη".

Δέν μπορούσα νά μιλήσω, μά μέ τά μάτια μου τήν παρακολούθησα ίσαμε νά βγεῖ ἀπό τήν πόρτα. Ὕστερα θυμήθηκα πώς ἦτανε ἡ μοναδική φορά πού μέ κάλεσε μέ τό μικρό μου ὄνομα.

Ὁ ἀρχιφύλακας μέ σκούντησε στόν ὦμο.

"Σήκω, Χίλτον".

Σηκώθηκα παραπατώντας. Φαινόταν παράξενο νά χω νά ξαναβάλω τά δικά μου φορέματα ἀκόμα ἄλλη μιά φορά... ἡ καφέ φούστα μου... ἡ ἄσπρη μπλούζα μου, ἡ ἀνοιχτή στό λαιμό, εἶχαν καθαριστεῖ καί σιδερωθεῖ... Δέν ἦταν λεκιασμένες καί τσαλακωμένες σάν τότες πού τίς φοροῦσα στή δίκη. Μηχανικά διόρθωσα τό γιακά τῆς ἄσπρης μπλούζας μου...

"Όχι δέ θέλω τίποτες νά φάω".

Νά τό παράθυρο... ἐκεῖ εἶναι ... εἶναι πρωί, μά τώρα ὅλα εἶναι τόσο θολά...φαίνονται σάν μέσα σέ ξεθωριασμένη ταινία... Στάσου ὄρθια Χίλτον γιά τόν ἐθνικό ὕμνο...ὅμως τά φορέματά μου εἶναι πραγματικά...τά δικά μου φορέματα...μέ τό χέρι μου σιάζω τή φούστα μου...τή νοιώθω...τή νοιώθω...ἀκόμα καί τά γοβάκια μου...τά δικά μου καφέ γοβάκια...ὅταν τό μάτι μου ἔπεσε στό γυαλισμένο μποτίνι μοῦ φάνηκαν νά βρίσκονται φορεμένα τόσο πολύ χαμηλά...Ποιός τά γυάλισε;...ποιός τά γυάλισε;'Εγώ ρώτησα;

"Όχι..."Όχι, δέ θέλω τίποτες νά φάω...

"Έρχονται γιά μένα... Τώρα τό ξέρω... Μοῦ εἶπες, Μακφάρλεν, πώς δέ θά τό ξερα... ὅταν ὁ ἀναβατήρας σταματήσει...ὅταν σταματήσει... τό ξέρω θά ρθοῦν γιά μένα... θά ρθοῦν νά μέ πάρουν κι ὕστερα θά πᾶμε κάτω ὅλοι μαζί... "Όχι... ἐγώ... ἐγώ μονάχα μέ τήν ἄσπρη μου μπλούζα, τήν καφέ μου φούστα καί τά γυαλισμένα μου γοβάκια... θά πάω... κάτω... κάτω κι ὕστερα θά ρθουν αὐτοί νά δοῦν...

"Χίλτον... Χίλτον". Τί λένε;

Εἶναι ὁ ἐφημέριος... εἶναι ὁ ἐφημέριος... Ποιός εἶναι; Εἶναι ὁ ἐφημέριος καί λέει τίς προσευχές του...

"Πρέπει νά γονατίσουμε;..."

'Ακόμα μπορῶ καί νοιώθω τό σκληρό πάτωμα... τό νοιώθω... τό νοιώθω...

""Ας κάνουμε τήν προσευχή μας..."

" Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν..."

" Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τό ὄνομά Σου... καί ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν...'Αμήν"..."καί εἶπε μοι γέγονεν.ἐγώ εἰμι τό Α καί τό Ω, ἡ ἀρχή καί τό τέλος. ἐγώ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καί ἔσομαι αὐτῷ Θεός καί αὐτός ἔσται μοι υἱός".

"Πιές αὐτό..."

Παίρνω τό ποτήρι. Ρούμι ἤ κονιάκ; Τό νοιώθω ζεστό νά πέφτει στό κρύο στομάχι μου... τό νοιώθω... τό νοιώθω...

Τῆς δίνω τό ποτήρι πίσω. Τή βλέπω θαμπά, τή μορφή της παραμορφωμένη... καθώς τήν ἴδια στιγμή νοιώθω νά μοῦ δένουν τά χέρια πίσω μου... Νά ξεφωνίσω... ὄχι... ὄχι. Γιατί; Τί θά ὠφελήσει;... Πᾶμε ὅλοι μαζί... Μέ κάτι μέ κουκουλώνουν καί βάζουν κάτι στό λαιμό μου... Μές στά σκοτάδια μονάχη μου. Κάτι κάνουν στά πόδια μου... Μές στά πηχτά σκοτάδια... Τό πιό ὄμορφο ἀπ' τά δεντριά εἶναι ἡ κερασιά τώρα... Τζίμ... Τζίμ, ποῦ εἶσαι τώρα;... Θέ μου... Βοήθεια Θέ μου... νά ἰδῶ τήν κερασιά πού στό κλαρί της βρίσκομαι κρεμασμένη σάν κεράσι...

Τζόαν Χένρυ (Joan Henry), σύγχρονη ἀγγλίδα μυθιστοριογράφος
'Από τό "Νίκησαν τά σκοτάδια" ("Yield to the Night")
Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Β΄ ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ

συνέχεια καί τέλος

Ξύπνησα κι ὅλα σβύστηκαν
κ'εἶμαι ξανά μονάχος μου στό μαῦρο μου κελλί.
Μές στή σιωπή χτυπᾶ ἡ καρδιά μου.
Τήν πόρτα μου μή νά χτυποῦν;...
Μά τώρα μπρός στό θάνατο
τά γόνατά μου δέν λυγοῦνε πιά..

Κανείς... γιατί κανείς δέν ἔσκυψε στή μοναξιά μου
κ'ἕνα γλυκόλογο δέν ἄκουσα ποτέ
καί σάν τά μάτια μου πρωτάνοιξα
μόνο τό Μίσος εἶδα μπρός μου;
Βαρειά ἡ ζωή μου,
τοῦ τάφου πλάκα,
σέ μένα ὦ ἄνθρωποι
τήν πέτρα ρίξατε
κι ἄναψε ἡ φλόγα
γιά νά σᾶς κάψει,
καί τό δικό σας μίσος μ'ἔκανε φονιᾶ.

Κ'ἦρθες ἐσύ, μονάχα ἐσύ ὦ Οὐρανέ μου,
στήν παγωμένη μου καρδιά μιά ἀχτίδα νά σκορπίσεις.

'Αφῆστε με, ὤ ἀφῆστε με νά ζήσω
τό Μίσος μου γιά νά ξεπλύνω.
Καί τήν 'Αγάπη πού ἔπνιγα βαθειά μές στήν καρδιά μου
καί ξεχειλοῦσε ἐλεύθερα λατρεύοντάς σε Φύση,
γιατί, γιατί μονάχα ἐσεῖς
δέν τήν ἀφήσατε ποτέ κοντά σας ν' ἁπλωθεῖ;

Κι ἄν ἡ ψυχή μου δίψαγε τή Λευτεριά θεό της,
πῶς σκλάβα θάσκυβε ποτέ
στή μουχλιασμένη σας ζωή;
Κι ὁλόγυρά μου βλέποντας τήν 'Αδικία, τό Μίσος,
μές στήν καρδιά μου ξέσπασε ὁ Θυμός.

"Ἡ'Αγάπη, λίγο φῶς μές στό σκοτάδι τους,
γυρίστε νά τή δῶστε στούς ἀνθρώπους".
'Αφῆστε με, ὤ ἀφῆστε με νά ζήσω,
δυστυχισμένοι ἐσεῖς...
Κ'ἡ'Αγάπη μου πού μ'ἔπνιγε βαθειά μές στήν καρδιά μου
-ὤ τῆς ζωῆς μου ὁ πόνος -
ὁλόκληρη παντοῦ θά ξεχυθεῖ.

Μά νά πού τρίζει ἡ πόρτα μου.
Ἔρχονται...
Μές στήν ἀλύγιστη καρδιά μου
τά πρῶτα δάκρυα ξεχειλοῦν,
καί πίσω ἀπ'τούς καπνούς τῆς Κόλασης
ἡ φυλακή μου ἀστράφτει
κι ἀκούγω τό τραγοῦδι σου Οὐρανέ...

'Αγλ. Ζάννου. 'Από τή συλλογή "Ποιήματα"

Γ΄ ΤΙ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

Πρῶτος στόν κόσμο κήρυξε τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς 'Ιταλός μαρκήσιος Cesare Beccaria Bonesana , φιλόσοφος,οἰ-νομολόγος καί ποινικολόγος. Γεννήθηκε καί πέθανε στό Μιλάνο 738-1794). Σπούδασε στό Παρίσι καί εἴκοσι χρόνων ἔγινε διδά-ωρ τῆς νομικῆς. Ἔγραψε διάφορα βιβλία. Τό περιφημότερο εἶναι "Περί ἀδικημάτων καί ποινῶν", πού δημοσιεύτηκε στά 1764 καί ταφράστηκε ἑλληνικά ἀπό τόν'Αδαμάντιο Κοραῆ.
Αὐτό τό ἔργο, ὅπου ὁ Beccaria καταφέρεται κατά τῆς θανατι-ς ποινῆς, ἔγινε δεκτό μέ ἐνθουσιασμό ἀπό τούς σύγχρονους δια-ούμενους. Ἔγραφαν ὅτι ἡ βαθειά μελέτη τῆς ἀνθρώπινης καρδιᾶς ει τό Beccaria ἄνθρωπο μέ ἐξαιρετική ἀξία. Ὁ Βολταῖρος χα-κτήρισε τό βιβλίο ἀληθινό κώδικα τῆς ἀνθρωπότητας. Καί πράγ-τι τό βιβλίο αὐτό σημείωσε νέα περίοδο στήν Ἱστορία τοῦ Δι-ίου καί εἶχε μεγάλη ἐπίδραση στή νεώτερη ποινική νομοθεσία, ὁ δέχτηκε μεγάλο μέρος ἀπό τίς φιλάνθρωπες ἀρχές του. Ἡ Με-λη Αἰκατερίνη διάταξε νά καταχωρηθῆ ὁλόκληρο τό βιβλίο στούς σικούς κώδικες καί χάρη σ'αὐτό τό βιβλίο ὁ Beccaria ἀνακηρύ-ηκε ἀπό πολιτικούς καί συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς του εὐεργέτης ἀνθρωπότητας.

'Ο Beccaria ζητάει νά μή θεωροῦμε προκαταβολικά ἔνοχο κάθε κατηγορούμενο καί γιά τήν ποινή τοῦ θανάτου γράφει τά ἀκόλουθα πού μεταφέρουμε ἐδῶ μέ μεγάλη συντομία:

"Οἱ ἀνώφελες σκληρότητες δέν ἔκαναν ποτέ καλύτερους τούς ἀν - θρώπους καί ἡ θανατική ποινή δέν ἐξυπηρετεῖ καμμιάν ἀνάγκη.

Θά μπορούσαμε νά ποῦμε πώς ἡ ποινή τοῦ θανάτου εἶναι ἀναγ - καία ἄν εἴχαμε ἐξακριβώσει πώς εἶναι ὁ μόνος χαλινός πού συγκρατεῖ τούς ἄλλους ἀπό τό ἔγκλημα. 'Αφοῦ ὅμως ἡ πείρα ὅλων τῶν αἰώνων μᾶς ἔπεισε πώς δέν συμβαίνει τέτοιο πρᾶγμα, φτάνει νά συμ - βουλευτοῦμε τήν ἀνθρώπινη καρδιά γιά νά βροῦμε τό σωστό."

Καί ἐξακολουθεῖ ὁ Beccaria ὅτι ὄχι ἡ ἔνταση ἀλλά ἡ ἔκταση τῆς ποινῆς δημιουργεῖ δυνατότερην ἐντύπωση στό ἀνθρώπινο πνεῦμα.

Καί διατυπώνει τή γνώμη ὅτι μιά σύντομη ἡμέρα ἀγωνίας εἶναι γιά τόν ἐγκληματία λιγότερο ὀδυνηρή ἀπό τήν ἰσόβια δουλεία.

Ὑποστηρίζει ἀκόμα ὅτι ἡ θανατική ποινή ὄχι μόνο δέν εἶναι ἀναγκαία, ἀλλά οὔτε κάν ὠφέλιμη, γιατί δίνει στούς ἀνθρώπους τό φρικτό παράδειγμα σκληρότητας, καί λέει: "Ἄν τά πάθη ἤ οἱ πολε - μικές ἀνάγκες δίδαξαν νά χύνουμε αἷμα ἀδελφικό, οἱ νόμοι πού κανονίζουνε τήν ἀνθρώπινη διαγωγή δέν πρέπει νά μεγαλώνουνε τοῦτο τό ἄγριο παράδειγμα, πού τό κάνει ἀκόμα ὀλεθριότερο ἡ μελέτη τῶν διατυπώσεων πού συνοδεύουνε τό νόμιμο φόνο".

"Μοῦ φαίνεται ἄτοπο", ἐξακολουθεῖ ὁ Beccaria, τό νά διαπράττουν ἀνθρωποκτονία οἱ ἴδιοι οἱ νόμοι, πού ἐκφράζουνε τή δημόσια θέλη- ση, ἀκριβῶς γιά νά ἀποτρέψουνε τούς ἀνθρώπους ἀπό τό νά κάνουνε αὐτό τό ἴδιο ἔγκλημα, τήν ἀνθρωποκτονία.

Ἄν ἐξετάσουμε τήν ἀγανάκτηση καί τήν περιφρόνηση πού δείχνει κάθε ἄνθρωπος γιά τούς δημίους, πού στό κάτω κάτω δέν κάνουν ἄλλο τίποτα παρά νά ἐκτελοῦν τή δημόσια θέληση, θά ἐννοήσουμε ὅτι οἱ ἄνθρωποι στά μύχια τῆς καρδιᾶς τους, ὅπου διατηροῦνται τά ἀρχαιότατα ἀνθρώπινα φυσικά αἰσθήματα, πίστεψαν καί πιστεύουν πώς ἡ ζωή τους δέν εἶναι στήν ἐξουσία κανενός ἄλλου ἐκτός ἀπό τήν ἀναπότρεπτη φυσικήν ἀνάγκη πού διευθύνει τόν κόσμο μέ τό σιδερένιο σκῆπτρο της.

Κάνω ἐδῶ μία μικρή παρένθεση γιά νά ὑποβάλω τήν ἀκόλουθη ἐρώτηση: Γιατί κανένας ἀπό μᾶς δέν θά ἤθελε νά εἶναι δήμιος; Ἄς σκεφθοῦμε τήν ἐρώτηση ὁ καθένας μόνος του καί ἄς δώσουμε τήν ἀπάντηση στόν ἑαυτό μας."

'Εχρονοτρίβησα ἴσως πολύ στίς ἀπόψεις τοῦ πρωτοπόρου στήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, γιατί σ' αὐτές θαρρῶ στηρίζεται τό καθετί πού ἔγινε ἔπειτα στόν κόσμο γιά νά ἐξοβελισθῆ ἡ μεσαιωνική αὐτή ποινή.

Καί τώρα θά προσπαθήσω μέ μεγάλη συντομία νά σᾶς πῶ τό καθετί πού ξέρω πώς ἔγινε μέχρι σήμερα ἀρχίζοντας ἀπό τήν 'Ιταλία, τήν πατρίδα τοῦ Beccaria, τό πρῶτο μεγάλο κράτος πού κατάργησε τή θανατική ποινή.

Ἡ θανατική ποινή εἶχε καταργηθῆ στήν Τοσκάνα ἀπό τό 1726 καί τό 1790 ξαναμπῆκε σ'ἐφαρμογή. Ἀπό τό 1849 ὡς τό 1852 καταργήθηκε πάλι καί ξαναεφαρμόστηκε τό 1853 ὡς τό 1859 πού καταργήθηκε ὁριστικά.

Στό μεταξύ ἔγινε σ'ὁλόκληρη τήν Ἰταλία ζωηρή κίνηση γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς καί ἡ Κυβέρνηση τῆς ἑνωμένης Ἰταλίας μελετοῦσε τό ζήτημα τό 1863 ἐνῶ παράλληλα δημοσιεύτηκαν γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς πολλές διατριβές καί μελέτες.

Τό 1864 ὁ διαπρεπής νομομαθής καί βουλευτής Μαντσίνι ὑπέβαλε στή Βουλή σχέδιο νόμου γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἄν καί πολεμήθηκε ἀπό τήν Κυβέρνηση, ὁ Μαντσίνι κατόρθωσε μέ μιά θαυμάσια ἀγόρευση καί μέ παράθεση στατιστικῶν νά ψηφιστῆ τό νομοσχέδιο μέ ψήφους 150 ἐναντίον 81, δέν ἔγινε ὅμως τότε νόμος γιατί καταψηφίστηκε ἀπό τή γερουσία. Μόνο τό ἔτος 1889 πού ψηφίστηκε ὁ Ποινικός Κώδικας, καταργήθηκε ὁριστικά στήν Ἰταλία ἡ θανατική ποινή, ὡς τό 1926 πού τήν ξανάφερε ἡ φασιστική Κυβέρνηση τοῦ Μουσσολίνι. Καί τέλος τό 1946 καταργήθηκε ὁριστικά.

Μέ τή μακρυνή μά ἀναμφισβήτητη κατά τήν γνώμη μου ἐπίδραση τοῦ ἔργου τοῦ πρωτοπόρου Beccaria καταργήθηκε ἔπειτα ἡ θανατική ποινή καί στά ἀκόλουθα ἄλλα κράτη, πού τά μνημονεύω μέ τή χρονολογική σειρά πού ἔγινε σ'αὐτά ἡ κατάργηση.

Φιλλανδία 1826, Βέλγιο 1863, Κολομβία 1863, Πορτογαλία 1867, Ὁλλανδία 1880, Κοσταρίκα 1880, Νορβηγία 1902, Βενεζουέλα 1903, Σουηδία 1921, Ἀργεντινή 1922, Δημοκρατία Ἁγίου Δομίγκου 1924, Δανία 1930, Βραζιλία 1940, Δημοκρατία Ἁγίου Μαρίνου 1940, Νέα Ζηλανδία 1941, Ἑλβετία 1942, Ἰσλανδία 1944, Δυτική Γερμανία 1949, Αὐστρία 1950.

Ἐπίσης ἔχουν καταργήσει τή θανατική ποινή καί δεκαεπτά ἀπό τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

Τελευταῖο τέλος κατάργησε τή θανατική ποινή καί τό Κράτος τοῦ Ἰσραήλ μέ ἐξαίρεση ὁρισμένα ἐγκλήματα κατά τῆς ἀσφάλειας τοῦ Κράτους.

Στήν Ἑλλάδα μπορεῖ νά πῆ κανείς ὅτι ἡ κίνηση γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς ἄρχισε μέ τή μετάφραση ἀπό τόν Ἀδαμάντιο Κοραῆ τοῦ περίφημου ἔργου τοῦ Beccaria πού μιλήσαμε γι'αὐτή παραπάνω.

Ἔπειτα ὁ διαπρεπής νομομαθής καί ποινικολόγος καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Κωνστ. Κωστῆς (1833-1899) κηρύχτηκε ἐνάντιος στή θανατική ποινή καί ἔγραφε στό περίφημο σύγγραμμά του πώς πρέπει νά καταργηθῆ ἀφοῦ ἐξευρεθοῦν τά μέσα πού κάνουν πράγματι ὁριστική καί ἀποτελεσματική τήν ἰσόβια κάθειρξη.

Ὁ διαπρεπής καθηγητής τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου κ. Παναγιώτης

Γιωτόπουλος, πού στά συγγράμματά του χρωστάω σημαντικότατη βοήθεια γιά τή σύνταξη τούτης τῆς μελέτης μου, εἶναι ἀντίθετος μέ τή θανατική ποινή, καί ὅταν τό 1911 ἦταν μέλος τῆς " ἐπιτροπῆς συντάξεως τοῦ ποινικοῦ κώδικος", ὑπέβαλε πρόταση γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἐπειδή ὅμως μειοψήφησε, ἡ θανατική ποινή παραμένει δυστυχῶς ὡς σήμερα. Αὐτή του τήν πρόταση ὁ κ. Γιωτόπουλος τή δημοσίευσε σέ ειδικό τεῦχος πού τυπώθηκε μέ τή φροντίδα τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης καί ὅπου εἶναι διατυπωμένα μέ τήν καλλιέπεια καί τή σαφήνεια καί τήν ὀρθότητα τῆς γνώμης πού τόν διακρίνουν ὅλα τά ἐπιχειρήματα κατά τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Τέλος τό 1952 ἀπό 20 περίπου βουλευτές κατατέθηκε στή Βουλή Σχέδιο Νόμου γιά τήν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς καί ὑποβληθήκανε σχετικές ἀναφορές πολιτῶν γιά τό ἴδιο ζήτημα. Σ'ὅλα αὐτά ὅμως ἡ Βουλή μας δέν ἔδωσε καμμιά συνέχεια.

Δέν εἶναι αὐτά μόνο τά ἀποτελέσματα τῆς πάλης τῆς ὀρθοφροσύνης καί τοῦ ἀνθρωπισμοῦ κατά τῆς μεσαιωνικῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Ὅλων τῶν λαῶν ἡ κοινή γνώμη ἐκδηλώνει κάποιον ἀποτροπιασμό γι'αὐτήν. Καί ἐνῶ ἄλλοτε ἔκαναν τίς ἐκτελέσεις μέ μεγάλη πομπή καί παράτα καί τυμπανοκρουσίες, σήμερα τά Κράτη πού τή διατηροῦν φροντίζουν νά κάνουν τίς ἐκτελέσεις τήν αὐγή, πρίν ἀκόμα φέξει, ἀθόρυβα, θάλεγε κανείς κρυφά ἀπ' τόν κόσμο, σάν νά ντρέπουνται γιά τήν ἀδελφοκτονία πού κάνουν μέ βάση τό μεσαιωνικόν αὐτό νόμο τόν ἀπάνθρωπο.

Σέ ὅλα σχεδόν τά κράτη μικρά καί μεγάλα ὑψώνονται φωνές καί δημοσιεύονται ἄρθρα κατά τῆς θανατικῆς ποινῆς. Μερικά ἀπ' αὐτά φθάνουν καί στήν Ἑλλάδα, ὅπως τά ἄρθρα τοῦ ἀμερικανοῦ Ι.Β. Κάτλερ πού δημοσίευσε ἡ Καθημερινή τόν Αὔγουστο τοῦ 1954.

Διαβάζουμε στήν 'Εφημερίδα Βῆμα τῆς 17 Νοεμβρίου: "Λονδῖνον 16 Νοεμβρίου. Ἡ πρώτη νίκη εἰς τόν ἀγῶνα διά τήν κατάργησιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἐκερδήθη χθές εἰς τήν Βουλήν τῶν Κοινοτήτων καί ὑπάρχουν πολλαί ἐνδείξεις ὅτι τό σχετικόν νομοσχέδιον θά ψηφισθῇ τελικῶς. Ἔπειτα ἀπό μίαν δραματικήν ἔκκλησιν ὁ βουλευτής Σίδνευ Σίλβερμαν ἔλαβε χθές ἄδειαν τῆς Βουλῆς ὅπως εἰσηγηθῇ νομοσχέδιον περί παντελοῦς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἡ ἄδεια ἐδόθη χωρίς καμμίαν ἀντίθετον ψῆφον καί ὑπό ζωηράς ἐπευφημίας, τοῦτο δέ ἀκριβῶς κρίνεται ὡς προδικάζον τό ἀποτέλεσμα τῆς συζητήσεως καί τῆς ψηφοφορίας ἐπί τῆς οὐσίας".

Διαβάζουμε ἀκόμα στήν ἐφημερίδα "Νέα" τῆς 19 Δεκεμβρίου 1955 ὅτι ὁ αἰδεσιμότατος Τζών Οὐέσλεϋ Στόουν, ἐφημέριος μιᾶς'Αγγλικανικῆς 'Εκκλησίας στό Ἴλφορντ, ἔκαμε τό κήρυγμά του φορώντας σχοινένιο βρόχο στό λαιμό του γιά νά διαμαρτυρηθῇ ὅσο μπορούσε ζωηρότερα ἐναντίον τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Ὅπως μέ βεβαίωσαν καλοί ἐπιστήμονες τῆς νομικῆς, τά τελευ -

ταῖα χρόνια ἡ ἴδια ἡ ποινικολογία παραδέχεται ὅτι ἡ θανατική ποινή δέν ἐξυπηρετεῖ κανένα σκοπό καί ἑπομένως εἶναι ἄσκοπη σκληρότητα.

Ὅπως γράφει ὁ καθηγητής Ντοναντιέ ντέ Βάμπρ στό βιβλίο του " Traité de Droit Criminel " (Παρίσι 1917, σελ. 289), ὁ ἀριθμός τῶν τόπων πού ἔχουν καταργήσει τή θανατική ποινή μεγαλώνει ὁλοένα.

Ἄς ἐλπίσουμε λοιπόν πώς ἡ φωνή τῶν λαῶν θά ἐπικρατήσει καί πώς πολύ γρήγορα θά πάψουνε οἱ ἀδελφοκτονίες σ'ὁλόκληρο τόν κόσμο.

Τ. Τ. Βρατσάνος

'Από ὁμιλία πού δόθηκε στόν "Παρνασσό" τίς 4'Ιανουαρίου 1956

Δ΄ ΗΜΟΥΝΑ 25 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΣ

Θέμα: Θανατική ποινή -πάνω στήν ὀθόνη τῆς τηλεοράσεως

Λονδίνο 25 'Οκτωβρίου

Τέτοιο πρᾶγμα δέν συνέβηκε ποτέ ὡς τώρα. Ἕνας 'Αρχιεπίσκοπος, ἕνας δολοφόνος καί ἕνας δήμιος κάθονται ἥρεμα σ'ἕνα καί τό αὐτό τραπέζι. Παρ'αὐτούς κάθονται ἀστυνομικοί, ὑποψήφιοι τοῦ κελλιοῦ τοῦ θανάτου, ψυχολόγοι, δικηγόροι καί οἰκεῖοι δολοφονημένων. Ὅλοι αὐτοί συζητοῦν γιά τή θανατική ποινή.

Ἔτσι ὀνομαζόταν ἐπίσης καί ἡ ἐκπομπή τηλεοράσεως πού χθές τό βράδυ ἐκράτησεν ἐνεούς ἑκατομμύρια Ἄγγλους μπρός ἀπ' τίς ὀθόνες τῆς τηλεοράσεως. Ξέχναγαν νά τραβήξουν τό τσιγάρο τους ἤ νά σηκώσουν τό ποτήρι τῆς μπύρας τους.

"Αὐτό ἦταν τό πιό τραχύ πού εἴδαμε ποτέ", ἔλεγεν ὕστερα ἕνας ἀπ'τούς ἀποκαμωμένους θεατές. "Γιά ἀνθρώπους μέ ἀδύνατα νεῦρα καί γιά παιδιά, ἡ ἐκπομπή αὐτή δέν ἐνδείκνυται". Εἶχεν ἐπίσης ειδοποιήσει προηγουμένως ἡ 'Εταιρία Τηλοψίας B.B.C.

Ἕνα γελαστό πρόσωπο φάνηκε πάνω στήν ὀθόνη τῆς τηλεοράσεως. "Τό ὄνομά μου εἶναι 'Αλβέρτος Pierrepoint" εἶπε μέ ἥσυχα γελαστή φωνή ὁ χαρωπός ἡλικιωμένος κύριος. "'Επί 25 χρόνια ἤμουν ὁ δήμιος τῆς 'Αγγλίας".

Στούς θεατές διέτρεξεν ἕνα ρίγος πάνω ἀπ'τήν πλάτη, ὅταν ὕστερα ὁ Pierrepoint διηγήθηκε, μέ ὅλες τίς λεπτομέρειες, γιά τήν προπαρασκευή καί τή διαδικασία μιᾶς θανατικῆς ἐκτελέσεως. "Ὅταν ὁ περί οὗ πρόκειται περάση ἀπ'τήν ἀνασυρτή πόρτα, ὅλα πέρασαν σέ μιά στιγμή".

'Ανάμεσα ἀπό γρήγορα ἐναλλασσόμενες εἰκόνες ἀπό θαλάμους ἀερίων, θανατικές ἐκτελέσεις καί οὐρλιάζοντα πρόσωπα δολοφόνων φάνηκε αἴφνης ἡ σεβασμία μορφή τοῦ Δρος Ramsey , 'Αρχιεπισκό -

που Καντερβουρίας. Ὡς ἐάν νά στεκόταν πάνω στόν ἄμβωνα ἐξήγησε σέ θαυμάσια Ἀγγλικά. "Ἡ γνώμη στήν Ἀγγλική Ἐκκλησία διΐσταται ὀξέως".

Στή Μεγάλη Βρεταννία ὑφίσταται ἀκόμα γιά ὡρισμένα ἐγκλήματα ἡ θανατική ποινή." "Ἔχει ὡρισμένως ἐκφοβιστική ἐπίδρασι πάνω στούς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐγκληματίας" ἐξήγησεν ὁ ἀστυνομικός 1203 Κάρολος Ἔβανς, μιᾶς φρουρᾶς ἀπ' τό περίφημο Ἤστ-Ἔντ τοῦ Λονδίνου.

"35 χρόνια ἔκανα στό φρέσκο" ἐξήγησε σέ μιά ἀπαίσια διάλεκτο ἕνας πρώην βιαστής. "Δέν ξέρω κανέναν πού, ἀπό φόβο μήπως κρεμαστῆ, θά ὀπισθοχωρήση μπροστά σέ μιά πρᾶξι".

"Εἶδα 90 φορές πῶς, ἄνδρες καί γυναῖκες, τραβιώντουσαν στά δερμάτινα δεσμά τους πρίν σωριαστοῦν νεκροί στόν θάλαμο τῶν ἀερίων" ἀνεκοίνωσε ψυχρά ὁ προϊστάμενος τῶν περιφήμων κατέργων San quentin στήν Καλιφορνία (ΗΠΑ). "Παρά ταῦτα ἡ θανατική ποινή δέν ἀποτελεῖ ἐκφοβισμό".

Ἐπί μῆνας ὁ παραγωγός τῆς ἐκπομπῆς Anthony de Lothiniere εἶχε πάρει μέ τούς συνεργάτες του φωτογραφίες σέ πολλές χῶρες τοῦ κόσμου καί εἶχε μιλήσει μέ ἑκατοντάδες ειδικῶν.

Παρά ταῦτα ἡ ἐκπομπή ἔδειχνε μόνον ἕνα. Ὅτι ἡ θανατική ποινή μόλις ἔχει ἐκφοβιστική ἐπίδρασι. Τό πρόβλημα ἐάν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τό δικαίωμα νά σβύνη ἀνθρώπινες ζωές ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται.

Ἀπό τήν Bildzeitung (Εἰκονογραφημένη) τοῦ Ἀμβούργου, τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1961. Μετάφρ. Κ. Ἀντωνιάδη

Ε΄ ΔΕ ΦΟΒΟΥΝΤΑΙ

(ΜΙΝ ΠΟΥ ΒΕΪ ΣΟΥ)

Τό θάνατο δέν τόν φοβοῦνται οἱ ἄνθρωποι.
Γιατί λοιπόν τούς φοβερίζεις μέ τό θάνατο;
Ἀνίσως καί μποροῦσες ὅλους νά τούς κάνεις
τό θάνατο νά φοβηθοῦν,
ὅπως φοβοῦνται τά παράξενα καί σπάνια,
ποιός θά τολμοῦσε
νά πιάσει ἀνθρώπους καί νά τούς σκοτώσει;
Ὑπάρχει πάντα δήμιος διορισμένος
γιά νά σκοτώνει.
Μά ἐκεῖνοι πού τή θέση του θά πάρουνε
μέ τά τσιράκια θέ νά μοιάζουνε τοῦ μαραγκοῦ
ὁπού τεχνίτες νά γενοῦνε θέλουνε κι αὐτά
καί δοκιμάζοντας νά κόψουν σάν τό μάστορη
τά χέρια τά δικά τους κουτσουρεύουνε.

Λάο-Τσέ. Ἀπό τό "Ταό Τέ Τσίνγκ (ποίημα 74)
Ἀπόδοση Μαρ. Οἰκονόμου

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

(Ἡ συνέχεια τῶν περιεχομένων στή μέσα σελίδα τοῦ πίσω ἐξώφυλλου).

ὁδὸς ἄνω κάτω μία
ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ